

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

NA ZAČETKU

Ko vstopamo v novo leto, se seveda upravičeno sprašujemo, kaj bo prineslo novega, kot se seveda tudi sprašujemo, kako bomo pripadniki slovenske narodne manjšine doživljali in soustvarjali nove odnose na našem področju, ki jih bo v naš prostor hočeš nočeš vnesel vstop domovine Slovenije v Evropsko unijo, predvsem pa postopna, a nezadržna odprava državne meje.

Lagali bi, če ne bi na glas povedali tistega, kar si marsikdo želi, in sicer tega, da bi tudi v prihodnje vse ostalo tako, kakor je bilo do sedaj. Vemo, da to ni tako. Nismo med tistimi, ki mislijo, da bo odprava državne meje med Italijo in Slovenijo čez noč prinesla kdo ve kakšne ugodnosti za nas, in zgodovina nas uči, da se na velike preobrate človek izjemno počasi navadi. Navadi pa se, in to v vsakem primeru, če hoče ali ne. To pa zato, ker ga razmere k temu prisilijo.

Prepričan sem, da se pripadniki slovenske narodne manjšine v Italiji premalo zavedamo, kaj vse nam bodo novi prostor nove razmere po 1. maju letos nudile in česa vsega ne bodo te razmere tudi zahtevale od nas. Pravzaprav danes nihče ne ve, kako se bomo po 1. maju obnašali, kako bomo sami doživeli to veliko spremembo, ki bo velikanska sprememba za ves slovenski narod, saj se bomo Slovenci ponovno znašli združeni v skupno narodno telo, kar smo bili sicer od nekdaj, a dejstvo je, da je bila državna meja res živa v narodnem telesu, kar se je poznalo in se pozna na vsem narodnem telesu še danes.

Vprašanje je, kako se bodo drugi do nas obnašali, saj kar naenkrat ne bomo več zamejci za domovino, po drugi strani pa bi tudi država, v kateri živimo, rada videla, da ne bi bili več manjšina. Vsaj tako lahko razumemo odnos, ki ga ima tudi deželna uprava do nas, ker je ukinila urad, ki je bil izrecno namenjen, po drugi strani pa se imamo najbrž zahvaliti samo krovnima organizacijama Slovencev v Italiji, Svetu slovenskih organizacij in Slovenski kulturno gospodarski zvezi, njenima predsednikoma še posebej, in sedanjemu zunanjemu ministru Republike Slovenije dr. Dimitriju Ruplu, ki ima posluš za našo narodno skupnost, če je v Ljubljani še Urad za Slovence po svetu in v zamejstvu, ki mu sedaj načeljuje naša dobra znanka in odlična poznavalka naših razmer Jadranka Šturm Kocjan; le-ta je s svojim dosedanjim delom pokazala, kaj pomeni odlično delo in zrel državniški odnos, ko gre za nas, za slovensko narodno manjšino.

Človek ima tu na meji večkrat občutek, saj se več kot samo zdi!, da kar naenkrat nismo in ne bomo več nikomur potrebni, če že nismo ali ne bomo resnični motilni element, kar smo seveda večkrat že bili in smo to tudi občutili na lastni koži.

Vendar je še večje vprašanje kot to, kakšen odnos bosta imeli do nas matica in država, v kateri živimo, vprašanje, kako bomo sami, mi Slovenci, ki živimo ob sedanji državni meji, doživljali in soustvarjali nove odnose, ki jih bo vstop Slovenije v Evropsko unijo gotovo prinesel. Že res, da se upravičeno in tudi privoščljivo lahko smejemo vsem tistim, ki še danes upajo, da do odprave državne meje ne bo prišlo, ker vemo, da se bo to zagotovo zgodilo, a prav tako je res, da bi se morali sami vprašati, kaj bo z nami, saj bo le od nas odvisno, če "bomo stali inu obstali", če lahko prosto Trubarja citiramo.

Jurij Paljč

Tradicionalni Dan emigranta v Čedadu v znamenju solidarnosti Pripravljeni na prihodnost!

FOTO JMP

Na praznik Sv. treh kraljev, 6. t.m., je bilo v Čedadu v gledališču Ristori že tradicionalno srečanje Slovencev iz Nadiških dolin, Beneške Slovenije, iz zdomstva, naše dežele in bližnje Slovenije. (Zapis na 12. strani)

Začetek delovanja okenca za slovensko manjšino v Gorici

Pomembna pridobitev za vse nas

Odslej se bomo lahko počutili bolj doma tudi na goriški občini, saj imamo tam človeka, ki nam lahko nudi informacije in pomoč v stiku z javno upravo v slovenskem jeziku. To je velikega pomena za našo narodno skupnost, znak naklonjenosti levosredinske uprave, resnega prizadevanja naših ljudi v njej - zlasti odbornika za čezmejno sodelovanje Damijana Terpina - in obenem korak naprej v uresničevanju naše zakonske zaščite, ki si, sicer s težavo, počasi le utira pot.

Kar nekaj goriških Slovencev je v ponedeljek, 5. januarja, v jutranjih urah obiskalo novi urad za slovensko manjšino v veži goriške občinske palače. Kljub prazničnemu vzdušju so si vzeli čas, da so za okencem obiskali uslužbenko Eriko Jazbar, ji voščili veliko uspehov ob novi zadolžitvi, radovedno povpraševali po delovanju in pristojnostih urada, pa tudi že npr. vložili prošnjo za dvojezično izkaznico.

Na uradu, ki deluje vsak ponedeljek od 9. do 12. ure,

FOTO DPD

je bilo torej 5. januarja kar živahno. Poleg preprostih ljudi, ki jim je okence v prvi vrsti namenjeno, so se v uradu znašli nekateri predstavniki naših javnih ustanov, organizacij in društev: med drugimi omenimo vsaj predsed-

nika občinske konzulte za manjšino Igorja Komela, predsednika Slovenskega stalnega gledališča Filiberta Benedičiča, predsednika štandreskega rajonskega sveta Marjana Breščaka in občinskega svetovalca Bernarda Špaca-

pana. S sebi lastno dobro voljo je začetek poslovanja našega okenca pozdravil tudi župan Vittorio Brancati, ki se mu lahko zahvalimo, če se na občini lahko počutimo bolj doma tudi mi.

DD

Čestitke

Minulo nedeljo, 11. t.m., je ronški župan Livio Furlan izročil občinsko nagrado Sv. Štefan našemu sodelavcu in predsedniku SKRD Jadro iz Laškega prof. inž. Karlu Mučiču za izjemno delo na kulturnem in družbenem področju. Iskrene čestitke!

Intervju

Vodja programskega oddelka Radia Trst A Nataša Sosič o radiu, programih... (stran 3)

Razstava

V KC Lojze Bratuž v Gorici so odprli strokovno razstavo o kamnoseštvi. (stran 7)

- 02 Drago Legiša
FINANČNI ŠKANDAL PARMALAT
- 02 Alojz Tul
DO KDAJ NEVIDLJIVOST TV SLOVENIJE V ZAMEJSTVU
- 04 Danijel Devetak
PAPEŽEVO ZAVZEMANJE ZA MIR V SVETU
- 05 Vilko Poljanšek in Danilo Lisjak
KAKO DELUJE NAŠA "BARAKA" V KONGU
- 06 Iva Koršič
BORDONOVE ZADNJE LUNE

SVET OKROG NAS

Notranja politika

Pomembno in morda celo prelomno leto?

V središču pozornosti italijanske in tudi mednarodne javnosti je še vedno zadeva Parmalat. Znani ekonomist in bivši proračunski minister Luigi Spaventa je zadevo Parmalat označil kot "primer goljufivega ponarejanja, ki si ga ne moremo niti predstavljati". Ko je pristojna nadzorna oblast zahtevala, naj vodstvo podjetja predstavi dokumentacijo o ključnih postavkah proračuna, je iz uradnih listin izhajalo, da obstaja "depozit v višini 3,9

milijarde evrov in obveznice v vrednosti 2,9 milijarde evrov", skupno torej 6 milijard in 800 milijonov evrov. "V resnici pa ni bilo - je še dejal prof. Spaventa, ne depozita ne obveznic". To se dogaja, ker obstajajo po svetu finančni centri offshore, ki so prave pravcate "lopovske države, ki skrivajo orožje za množično uničevanje prihrankov", je še dejal prof. Spaventa. Njegova izjava, da je izuradni listin izhajalo, saj jih je izustil človek, ki je

bil do pred nekaj meseci predsednik Vsedržavne komisije za družbe in borzo (Consob), ta pa nadzoruje ali bi morala nadzorovati njihovo delovanje. Medtem ko sodna oblast v Parmu in Milanu zaslišuje priprte vodilne osebnosti znane in do nedavnega tudi mogočne prehranske industrije z glavnim sedežem v Parmu, a s podjetji tudi v Južni in Severni Ameriki, se milijoni varčevalcev čutijo opeharjene, saj jim grozi resna nevarnost, da bodo izgubili svoje prihranke, za kar so soodgovorne tudi razni kreditni zavodi, ki so svojim strankam svetovali nakup delnic ali obveznic Parmalat.

/ stran 15
Drago Legiša

2

Nevzdržno stanje

Do kdaj nevidljivost TV Slovenije v zamejstvu

Predvideni vstop Slovenije in drugih srednjeevropskih držav v Evropsko unijo začenja razgibavati politične, gospodarske in družbene strukture tako v naši deželi kot v sami Sloveniji. Gre namreč za dogodek z dalekosežnimi posledicami na vseh področjih življenja, ki se mu bomo morali tudi miselno prilagoditi vsi in ne samo gospodarstveniki in drugi poslovni ljudje. V novih razmerah se bo hočeš nočeš znašla tudi slovenska manjšinska skupnost v Italiji. Zato je nadvse pomembno, da o tem začne stvarno razmišljati in se pripravljati na prilagoditev, kar pomeni izkoristiti pozitivne trende in se zavarovati pred negativnimi vplivi.

Eno izmed zelo pomembnih področij je delovanje sodobnih informacijskih struktur, zlasti javne televizije. V okviru ustanove RAI imamo zamejski Slovenci polurno večerno televizijsko oddajo, ki mora sintetično kriti celotno dogajanje v zvezi z manjšino, a še

vedno ni vidljiva na celotnem območju, kjer živijo pripadniki manjšine. Vse dosedanje zahteve o spopolnitvi vidljivosti slovenskih oddaj po tretji mreži niso obrodile sadov.

Ob tej priložnosti pa moramo, žal, opozoriti na vprašanje skoro popolne nevidljivosti osrednje slovenske televizije iz Ljubljane v zamejskem prostoru. Pred osamosvojitvijo Slovenije je za vidljivost slovenske televizije skrbela družba Ponteco, ki je potem prenehala svoje delovanje. Danes ljubljansko televizijo vidijo le na ozemju področja Brega in Krasa na Tržaškem in delno v Gorici prek oddajnika na Nanosu. Popoln mrk pa vlada v tržaškem mestu, kjer bi vidljivost slovenske televizije imela protiasimilacijsko vlogo in obenem bila znamenje prisotnosti Slovenije v tržaškem mestnem okolju, kar bi bilo samo v korist slovenski državi.

Tu bi želeli tudi spomniti, da je slovenski državni zbor na predlog primorskega po-

slanca Iva Hvalice pred približno tremi leti skoro soglasno sprejel zakon, po katerem bodo pristojne slovenske oblasti uredile vse potrebno za vidljivost slovenske televizije v zamejstvu. Žal ugotavljamo, da do danes ni bilo nič storjeno za konkretno uresničitev omenjenega zakona.

Če bo sedanje stanje trajalo tudi po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, bo to še bolj negativno vplivalo na zavest pripadnosti slovenskemu narodu. Po drugi strani pa se pritožujemo nad italijanskimi oblastmi, da ne poskrbijo za vidljivost slovenskih televizijskih oddaj na tretji mreži na celotnem območju prisotnosti slovenske manjšine v F-Jk. Zato je skrajni čas, da Slovenija izpolni obveznosti iz omenjenega Hvaličevega zakona.

S 1. majem 2004 bodo na ploščadi pred nekdanjo severno železniško postajo v Gorici oziroma v Novi Gorici slovesno proslavljali odpravo mejne pregrade. Ali ni to tudi izziv, da se odpravijo še druge manj opazne "pregrade", kot je, recimo mrk osrednje slovenske televizije v zamejskem prostoru?

Alojz Tul

Po decembrskih atentatih / Napoved na srečanju južnoazijskih držav
Začetek "globalnega dialoga" med Pakistanom in Indijo

Predsednika Pakistana in Indije za mirno reševanje krize

Novo leto se je vsaj na enem izmed vročih območij sveta, to je na azijski podcelini, začelo na dokaj optimističen način. Konec minulega tedna sta predsednika Pakistana Mušaraf in Indije Vajpayee na srečanju šestih južnoazijskih držav v Islamabadu naznanila začetek "globalnega dialoga".

Gre za izredno pomembno odločitev, najprej zato, ker gre za državi, ki sta sperti več kot pol stoletja in sta se zapletli v vojno že dvakrat, t.j. leta 1948 in 1965, in sta bili zopet na robu konflikta leta 2002. Dialog pa ima najdragocenejši pomen, ker sta se zanj odločili državi, ki sta jedrski velesili in sta v zadnjem konfliktu grozili prav z uporabo jedrskega orožja.

Predsednika se bosta lotila predvsem problema, od kod izvira 50 let konflikta ki je povzročil že 40 do 100 tisoč mrtvih - to je problema Kašmirja. Leta 1947 so ob delitvi britanskega indijskega imperija na azijski podcelini ustanovili državo Pakistan, katere prebivalci so bili večinoma muslimani. Himalajsko deže-

lo Kašmir z muslimanskim večinskim prebivalstvom pa so razdelili med hinduistično Indijo, ki ima nadzor nad tremi četrtinami ozemlja, in Pakistanom, ki ima preostali del Kašmirja. Pakistan je zato vedno (bolj ali manj prikrito) podpiral in tudi oboroževal kašmirske separatistične skupine, ki so si prizadevale, da bi se celoten Kašmir priključil Pakistanu. Najbolj ekstremistične muslimanske skupine (nekatero so delovale tudi v samem Pakistanu) so se v zadnjih letih začele povezovati tudi s teroristično mrežo Al-Qaida.

Po atentatih na Twin Towers je Mušaraf, ki je prej toleriral delovanje ekstremističnih skupin, stopil na stran Busha v vojni proti Afganistanu ter drastično spremenil politično usmeritev tako v lastni državi kot do Indije. Tudi po vojni je nadaljeval z bojem proti terorističnim skupinam, ki so delovale na ozemlju Pakistana samega.

Po krizi leta 2002 (zaradi atentata muslimanskih ekstremistov v indijskem parlamentu) je z Indijo začel pot

dialoga. To mu je uspelo tudi po zasluzi ameriških pritiskov na Indijo in na njenega predsednika Valpajeeya. Pred nedavnim je Mušaraf celo izjavil, da odcepitveni plebiscit v indijskem Kašmirju - za katerega se je Pakistan vedno potegoval - ni več nujno potreben za rešitev vprašanja te himalajske dežele.

Gre nedvomno za pogumno odločitev. Mušaraf je decembra doživel kar dva poskusa atentatov v samih dveh tednih. 25. decembra je za las ušel dvema samomorilcema, ki sta se raztretila in povzročila 15 mrtvih. Verjetno sta bila člana kake islamske ekstremistične skupine, ki si je Mušarafa pomirjevalno politiko v Kašmirju razlagala kot izdajstvo, ali pa člana kake skupine, ki se ne strinja z načrtom, da bi Pakistan postal zmerna muslimanska demokracija in ameriški zaveznik.

"Globalni dialog" se bo pričel februarja. Do takrat bodo vsi držali pesti, da teroristom ne bi uspelo zaustaviti tega zgodovinskega procesa.

Breda Susič

TA JE PA MOČNA!

Prebrali smo, da je 110 slovenskih mladih s Tržaškega in iz Goriške za konec minulega leta odšlo na izlet v Beograd, kjer so se z zastavami s peterokrako rdečo zvezdo v Hiši cvetja na grobu pokojnega maršala Tita poklonili njegovemu spominu in položili venec, tudi tega s peterokrako rdečo zvezdo.

Beograjska televizija je dogodek posne-

la, sami udeleženci pa so o tem obširno poročali. Srbi bi temu rekli: "Gledaj čudo!"

Človek se sprašuje, kaj si mislijo o tem in o naših mladih v Ljubljani, sami pa se sprašujemo, ali bodo isti mladi odšli tudi na grob očeta slovenske države dr. Jožeta Pučnika, čigar obletnica smrti poteka te dni, in mu v spomin tudi položili venec.

Tokrat, vsaj upamo, da bo tako, brez rdeče zvezde!

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Naravne nesreče klic po človečnosti

Naravne nesreče so klic po človečnosti oziroma je prav, da jih tako razumemo. Spomnimo se samo nedavnega katastrofalnega potresa v Iranu, spomnimo se potresov in usadov v Italiji, spomnimo se povodnji v Ukrah. Vsi ti in podobni dogodki so s svojimi uničevalnimi posledicami priložnost za človečnost, za dejanja pomoči, za solidarnost ali točneje so priložnost za večjo človečnost in večjo solidarnost, kot jo sicer premoremo. In od stopnje človečnosti in solidarnosti je odvisno, kakšna bo naša prihodnost v velikem in malem: ali bo prevladoval boj človeka proti človeku ali si bo utrla pot človečnost, se pravi delovanje človeka za in samo za človeka.

Velike naravne nesreče zelo zgovorno osvetlujejo sedaj veljavno stopnjo človečnosti in solidarnosti v nas. To je videti že po tem, kako jih uvrščamo ali ne uvrščamo na spisek dnevnih novic. Ko se zgodi takšna ali drugačna večja nesreča pri nas ali kjer koli drugje, se najprej znajde na prvem mestu spiska dnevnih novic. Nekaj časa jo tam še vzdržujemo, potem nekega dne povsem izgine ali se pojavlja le občasno. V tej luči je mogoče videti, koliko boljše so za nas vse druge stvari in zato nenehno v središču pozornosti. Na desetine in desetine je teh drugih stvari in nanje nikdar ne pozabimo, medtem ko velike nesreče in tragedije polagoma zdrsijo iz območja našega pogleda in misli. Toliko bolj se ta resnica pokaže na ravni dejanske pomoči, ki smo jo namenili priza-

detim območjem. Smo poiskali izdatna dodatna sredstva, smo uvedli vsesplošno alarmno stanje v naših najvišjih institucijah, smo se zares mobilizirali in spremenili dobre namene v dejanja? Mimogrede, še vedno je mogoče kdaj videti zasilna "začasna" bivališča prizadetih na jugu Italije, kar pomeni, da je naša stopnja solidarnosti precej nižja od tiste, za katero smo prepričani, da jo posedujemo. Toliko hitreje misel preskoči na nedavni katastrofalni potres v Iranu, kjer so zadeve še povsem odprte.

Na katastrofo v Iranu bi bilo treba, kot na druge velike katastrofe, odgovoriti odločno in z velikimi dejanji. Nujno bi bilo pokazati vsaj nekaj tiste zavzetosti, ki smo jo kot razviti svet pokazali v pripravah na vojno proti Iraku in tudi z njeno izpeljavo. V tem smislu bi morali parlamenti vseh držav tako rekoč neprekinjeno iskati načine, kako bi ljudem v Iranu izdatno pomagali, z zadevo bi se morale ukvarjati politične stranke in ne samo humanitarne organizacije, slednjič nesreča te vrste ne bi smela biti umaknjena iz spiska dnevnih novic oziroma iz zavesti svetovnega javnega mnenja, se pravi vseh ljudi. Vse to se zdi utopično, kar pa ne pomeni, da ne bi bilo prav in pravilno in da nekega dne res ne bo postalo realnost, zagotovo v korist vsega človeštva.

Brez kakšne samohvale pa je ob vsem tem treba dostaviti, da smo kot slovenska narodnostna skupnost na nesrečo v Ukrah odgovorili zares častno in zavzeto in da nanjo v nobenem trenutku nismo pozabili.

S 1. STRANI

Na začetku

Bomo znali nadgraditi že obstoječe tesne vezi med Slovenci iz matice in nami, bomo končno le presegli tisto zmotno miselnost, ki je na tej stra-

ni državne meje ogromno, preveč, namreč tega, da ima zamejski človek do Slovenca iz matične države zmoten in zavajajoč večvrednostni kompleks, da o manjvrednostnem niti ne govorim?

Bomo znali na novo zaživet kot skupnost, kot narodno telo? Ni namreč res, da se ne bo nič spremenilo.

Vprašanje je, kako se bomo mi sposobni spremeniti. Na boljše seveda!

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV.

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Nataša Sosič

“Skrbeti moramo za lep jezik!”

Vodjo slovenskega programskega oddelka na Deželnem sedežu RAI Nataša Sosič poznamo kot odlično radijsko urednico, ki je dolga leta pripravljala odmevne oddaje o slovenski in svetovni književnosti s posebnim poudarkom na našem gledališču. Pred slabim letom je Nataša Sosič prevzela novo službeno zadolžitev in je danes odgovorna za programe našega Radia Trst A. Na razgovor smo jo povabili predvsem zato, da bi nam povedala, kakšni so njeni načrti pri vodenju našega najpomembnejšega elektronskega medija in seveda kaj več o samih programih Radia Trst A.

Bi torej kar začeli s tem, kako se počutite v novi vlogi, pa čeprav je minilo kar nekaj časa, odkar ste od Igorja Tute prevzeli mesto vodje programskega oddelka?

Pred dobrim letom sem sprejela mesto vodje slovenskega programskega oddelka na Deželnem sedežu RAI in to je predstavljalo zame od vsega začetka nov izziv, obenem pa tudi odgovornost za vse, kar so in kar predstavljajo radijske in televizijske oddaje za našo narodnostno skupnost. Težko bi si predstavljali naš prostor brez Radia Trst A in številnih oddaj, ki so zgodovinsko prisotne preko petdeset let. Tako je moje počutje v vlogi odgovorne za slovenski kulturno umetniški program, pa čeprav brez tiste avtonomije, ki je bila do leta 1998, prežeto z mešanimi občutki. Večkrat se mi zdi, da storimo premalo za vse, kar se dogaja v naši narodnostni skupnosti.

Koliko let pravzaprav že delate pri Radiu Trst A in katere naloge ste vse opravljali pri naši radijski postaji?

Moji začetki na Radiu Trst A segajo v leto 1969, ko sem ob študiju na tržaški univerzi iskala ekonomsko samostojnost. Želela sem se čimprej zaposliti in nudila se je priložnost, da sem po natečaju za tajniško mesto na Radiu Trst A bila sprejeta v službo. Tako se je moj dan začel zjutraj na radiu, kjer sem spoznala uradniško delo v vseh programskih resorjih, ob polšestih pa sledila lekcijam na univerzi, kjer sem diplomirala iz ekonomskih ved z diplomsko nalogo o vlogi in vplivih televizijske reklame. To je bilo sredi sedemdesetih let (prejšnjega stoletja), ko je že stopil v veljavo zakon št. 103 o radiotelevizijski reformi. Po opravljenem natečaju za programista sem se neposredno ukvarjala s pripravljanjem oddaj do jeseni lanskega leta, ko sem po odhodu Igorja Tute prevzela mesto vodje programskega oddelka.

Katere so glavne smernice, ki se jih držite pri vodenju programskega oddelka Radia Trst A?

Pri pripravljanju kulturno umetniških oddaj se na Radiu Trst A držimo načela, da morajo programi zajeti delovanje celotne narodnost-

je pogostoma težko slediti vsemu dogajanju. Skušamo pripravljati raznolike oddaje, ki bi jih lahko strnili v žanre, kot so: kultura, dramatika, klasična in lahka glasba, pa programe, namenjene najmlajšim in mladim poslušalcem, ter kontaktne oddaje. Pomembne so tu še oddaje, ki jih pripravljamo v sodelovanju z Radiom Slovenija, z radijskimi postajami z območja Alpe Jadran in s slovenskim oddelkom ORF iz Celovca. V sklopu vseh teh zvrsti bi lahko naštevali posamezne oddaje, saj pripravljamo programski odsek deset ur dnevnega programa, petminutni vsakodnevni televizijski program ob 20.25 in petdesetminutno nedeljsko oddajo in priložnostne praznične programe.

Velikokrat govorimo, kako važno je, da naša sredstva obveščanja, kot je tudi naš Radio Trst A, posvečajo veliko pozornost slovenskemu jeziku in nemalokrat smo ljudje, ki delamo pri sredstvih obveščanja, najprej sami nezadovoljni s svojim delom in "izdelkom", istočasno pa smo sami tudi velikokrat deležni upravičenih in neupravičenih kritik. Povejte nam kaj več o teh težavah, ki so nam skupne!

Skrb za slovenski jezik bi morala biti prioriteta pri pripravljanju oddaj. Radio je namreč medij, ki lahko seže s slovensko besedo prav do vsakega, nevsiljivo, prijazno in prepušča posamezniku, da ga posluša ali pa odklopi. Zato je dolžnost vsakega radijskega delavca, da posveča jeziku čim večjo pozornost. Pred kratkim smo tudi na programski konferenci slišali veliko o skrbi za slovenski jezik. Zavedam se, da bi morali veliko več storiti prav na radiu, kjer stopa jezik neposredno do poslušalcev. Zato je vloga poklicnih radijskih govorcev, kot so napovedovalci, primarnega pomena, pa naj zveni še tako retorično in bi ukinitve tega poklica predstavljala veliko jezikovno obubožanje. S kontaktnimi oddajami, ko se v živo oglašajo radijski poslušalci in ko se želijo voditelji oddaj približati radijski publiki, pride pogostoma do jezikovnih spodrsiljav, ki jih je težko popraviti. O tem veliko govorijo tudi na slovenski nacionalki, vendar imajo tam lektorja in šolo za radijske govorce. Italijanski radiotelevizijski sistem tega ne predvideva, zato pa si mora vsak pomagati, kot ve in zna. Vsi mi bi želeli, da bi bile oddaje sestavljene in vodene optimalno, in marsikdo od

mlajših se trudi in se izpopolnjuje privatno. V zvezi s kritikami, ki smo jih deležni, pa sem tistim, ki se tako ali drugače oglašajo, hvaležna. Prvič, ker nas poslušajo in jim je radio pri srcu, drugič, ker nas spodbujajo,

poslušali, potem se pa oglasi ta ali oni.

Dolga leta ste spremljali gledališče, tak in drugačen teater, radijske igre, tudi sami ste veliko

dobrega naredili na področju, za katerega smo mnenja, da zadnje čase nima več takega vpliva na javno in kulturno življenje, kot ga je včasih imelo. Kaj več o tem.

Gledališče ima poseben čar in je tudi mene očaralo. Res sem ga spremljala dolga leta in moram priznati, da pogrešam pripravljanje teh oddaj. V zvezi z radijskimi igrami lahko trdimo, da je Radio Trst A predvajal izjemno veliko tako gledaliških del kot del pisanih izrecno za radijski medij. Terminov za to zvrst je bilo v preteklosti več kot danes, vendar to sodi v splošen trend, pa čeprav je

naloga javne radijske hiše, da predvaja tudi take zvrsti, ki si jih privatna radijska postaja zaradi velikih stroškov za realizacijo ne more privoščiti. Zanimanje za dramatiko je v zadnjih letih na splošno upadlo, pa čeprav je po raznih evropskih državah naraslo število obiskovalcev gledaliških predstav. To je razvidno tudi pri nas ob Mavhinjskem festivalu. Morda je treba iskati vzroke nezanimanja za radijsko igro pri gledanosti televizijskih programov ali pa je to le trenutna kriza in se bodo nekateri ponovno vrnili k radijskemu poslušanju.

Kaj pripravljate na programskem oddelku Radia Trst A in s katerimi oddajami ste najbolj zadovoljni?

V mejah možnosti bi si želeli, da bi pripravljali take oddaje, ki bi jih poslušalci radi poslušali in bi dajale nam zadoščenje. Nedvomno so za današnji čas primerne kontaktne oddaje, ko se v živo lahko oglašajo tudi poslušalci. Tako smo v poletnih mesecih pričeli z dve uri in pol trajajočo oddajo Prva izmena, ki je s svojo svežino in neposrednostjo naletela pri poslušalcih na izjemno dober odziv. Zato smo tudi za jesensko sezono v drugačni obliki uvedli oddajo Radio-aktivni val, prav tako dobro sprejet program. Čeprav sodi program v termin, ko so ljudje v službi, v šoli ali kako drugače zaposleni, je poslušanost tega programa zelo dobra. To pomeni, da so potencialni poslušalci ob katerikoli uri in da jih je veliko. Tako velja za Pogovore sredi dneva, za Mladi val in druge oddaje. Zelo sem zadovoljna, da smo ponovno uvedli oddajo Radio za šole, in sicer na pobudo šolnikov. Pripravili so jih in izvedli učenci oziroma dijaki. Naleteli smo na izjemno sode-

da skušamo v mejah možnosti vsaj nekoliko popraviti napake.

Gotovo tudi sami spremljate odzive, ki jih imajo radijske oddaje pri poslušalcih. Kako je s tem, ste zadovoljni s poslušanjem in odzivi na vaše delo, ali pa tudi sami večkrat padete v čisto

Skrb za slovenski jezik bi morala biti prioriteta pri pripravljanju oddaj. Radio je namreč medij, ki lahko seže s slovensko besedo prav do vsakega, nevsiljivo, prijazno in prepušča posamezniku, da ga posluša ali pa odklopi.

naše malodušje, ki bi ga lahko strnili v misel o "zamejski gluhi lozi"?

V zvezi z odzivi na razne oddaje pa je pri nas večkrat "zamejska gluha loza". Tako kot druge javne radijske postaje, se tudi mi trudimo, da bi nudili poslušalcem široko paleto različnih programov. Iz raziskav izhaja, da je zanimanje za tradicionalne radijske oddaje bolj prisotno pri odraslih, če že ne starejših poslušalcih. Raziskave o poslušanosti so danes bolj usmerjene v televizijski medij, kar je povsem razumljivo, vendar je poslušanost radia tudi pri nas prav gotovo večja od tega, kar si predstavljamo. To se pri nas najpogosteje ugotavlja, ko kdo kaj narobe reče, pa se mu zdi, da ga ob tisti uri ne bodo

lovanje šolnikov in z veseljem pripravljamo drugo serijo, v kateri se bodo oglasile šole iz Trsta, Gorice in Benečije. Prva oddaja bo na sporedu sredi januarja. Prav gotovo dajejo veliko zadoščenja oddaje, ki jih pripravljamo na teritoriju, tako v Trstu, Gorici, Benečiji in Reziji. S svojim pristopom, neposrednostjo in živo govorico ohranjajo del kulture, ki bi drugače počasi izginjala. Tudi to je vloga radijskega medija.

Česa si najbolj želite?

Veliko je želja in upam, da bi se vsaj delno lahko izpolnile. Upam, da bo izvajanje zaščitnega zakona in zakona 482 pripomoglo, da bo vidnost slovenskih televizijskih programov segla tudi v vidensko pokrajino. Prav tako si želim, da bi prišlo do nadomestitve programistov režiserjev, ki so odšli v pokoj. Precej je namreč mladih programistov režiserjev, ki delajo s pogodbo za določen čas in so vključeni v produkcijski programski proces, vendar brez vsakršne gotovosti za stalno zaposlitev. Kot ostali radijski delavci se trudijo ter predstavljajo kapital, v katerega bi bilo potrebno vlagati. Želim si nadalje, da bi se dobro sodelovanje in izmenjave ter pripravljanje skupnih projektov z Ra-

Upam, da bo izvajanje zaščitnega zakona in zakona 482 pripomoglo, da bo vidnost slovenskih televizijskih programov segla tudi v vidensko pokrajino. Prav tako si želim, da bi prišlo do nadomestitve programistov režiserjev, ki so odšli v pokoj.

diom Slovenija in Regionalnim centrom v Kopru prav v letu 2004 še okrepili v obojestransko korist.

V pogovoru se nisimo podrobno dotaknili televizijskih sporedov, zato naj povem, da smo v letošnjem letu realizirali nekaj televizijskih dokumentarcev in dramskih del, pa še oddaje, ki jih pripravljamo v studiu, in oddajo Alpe Jadran. Podobno načrtujemo za prihodnje leto. Posebno mesto ima čezmejna televizija, to je projekt Lynx 2000, ki je nastal med Regionalnim centrom Koper in Deželnim sedežem RAI in se je pričel eksperimentalno udejanjati pred tremi leti. V letošnji sezoni je stekla pobuda Dober dan, Evropa, ki je nastala s pomočjo sredstev iz programa Interreg - Phare in se bo najlepše udejanjila 30. aprila 2004 v Gorici.

Še misel za naše bralce in vaše poslušalce.

V današnjem globaliziranem svetu je obstoj in izhajanje tednika, kot je Novi glas, primarne važnosti za našo narodnostno skupnost, tako kot je pomemben obstoj slovenskih radijskih programov. Slovenska beseda bo ostala živa le, če jo bomo brali, če se bomo v slovenskem jeziku pogovarjali, če bomo po slovensko razmišljali, v nasprotnem primeru nas bo Evropa odnesla.

Jurij Paljki

FOTO JKP

Težko bi si predstavljali naš prostor brez Radia Trst A... Moje počutje je prežeto z mešanimi občutki. Večkrat se mi zdi, da storimo premalo za vse, kar se dogaja v naši narodnostni skupnosti.

ne skupnosti, ki živi na deželnem ozemlju. To skušamo udejanjiti z oddajami, pri katerih so neposredno soudeleženi oblikovalci iz tržaške, goriške in videmske pokrajine. Kulturno delovanje je pri nas zelo pestro in razvejano, tako da nam

Poslanica za svetovni dan miru 1. januarja 2004

Vzgajajmo za mir, ki je mogoč!

Mednarodno pravo kot zagotovilo za mir, ki je naša dolžnost

"Obračam se na vas, voditelji narodov, ki ste dolžni delati za mir!" S temi besedami je sv. oče Janez Pavel II. začel letošnjo poslanico za mir in tako stopil tudi v to novo leto s pozivom k miroljubnemu razumevanju in dialogu. "Vsi poslušajte ponižni klic Petrovega naslednika, ki glasno kliče: Tudi danes, ob začetku novega leta 2004, je mir mogoče doseči. In če je mogoče doseči mir, tedaj je mir tudi naša dolžnost!"

Mir je velika dobrina, ki edina lahko zagotovi ljudem boljše čase, pravi papež. Naloga, da vzgajamo za mir sebe in druge, je bistvena značilnost krščanske vere. "Oznanjati mir namreč za kristjana pomeni oznanjati Kristusa". Cerkev je vedno učila in še danes uči preprosto načelo: mir je mogoče doseči. Zgrajen mora biti na resnici, pravičnosti, ljubezni in svobodi.

Papež meni, da sta glavna pogoja za mir spoštovanje mednarodne ureditve in rav-

nanje po obveznostih, ki so jih sprejeli voditelji narodov in njihovi zakoniti zastopniki. Mednarodno pravo je torej prvovrstno orodje za vzpostavitev miru. Sveti oče je tudi ponovil željo, ki jo je izrekel leta 1995: "Potrebno je, da se OZN vedno bolj dviga iz hladnega stadija administrativne institucije do moralnega središča, v katerem se

vsi narodi sveta počutijo doma in razvijajo svojo skupno zavest, da so tako rekoč 'država narodov'".

Spregovoril je tudi o usodnem delovanju terorizma, ki je vse bolj agresiven in je že povzročil "gnusne pokole". Boj proti njemu se "ne more izčrpati zgolj v zatiranju in kaznovanju. Bistveno je, da potrebno uporabo sile sprem-

lja pogumna in trezna analiza nagibov, ki so v ozadju terorističnih napadov."

Poslanica se končuje s pozivom k ljubezni, v kateri mora najti izpolnitev pravičnost. Papež zato poziva vse dobronamerne ljudi k nujnosti odpuščanja, "da bi mogli rešiti bodisi probleme posameznikov bodisi narodov. Ni miru brez odpuščanja!.. Ljubezen naj zato oživlja vsa področja človeškega življenja in se prav tako razširi na mednarodno ureditev. Le človeštvo, v katerem vlada 'civilizacija ljubezni', se bo mogla veseliti resničnega in trajnega miru... Ob začetku novega leta želim ljudi vseh jezikov, religij in kultur spomniti na antični pregovor: 'Omnia vincit amor' (Ljubezen vse premaga)."

Slovenski javnosti je predstavil poslanico v zadnjih dneh prejšnjega leta ljubljanski nadškof msgr. Rode. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, so prav sklepne papeževe misli za slovenskega metropolita tudi temelj za ureditev problema sprave, ki "ga slovenski narod nosi v sebi in ga bo slej kot prej moral rešiti".

DD

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

ZAKONSKA LJUBEZEN LUČ V NAŠI DRUŽBI

V božičnem času praznujemo praznik Svete družine in dan, ko se spominjamo nedolžnih otrok. Nedavno so pri zakonski skupini nekateri mladi zakonci sprožili pogovor o vzorih, ki so v življenju posameznika pomembni. Če si želiš ustvariti dobro družino, je pomembno imeti vzor družine.

Največ jih je našelo lastne starše, ki so jim bili v življenju več kot vzor; drugi so poudarili, kako je težko odpraviti oziroma osvoboditi se napak in omejenosti staršev, ki zelo pogosto otrokovo dozorevanje v družini. Odkrili so, da se večkrat obnašajo in delajo prav to, kar so pri starših najbolj opazili kot negativno in kritizirali, in iste napake prenašajo na svoje otroke. Nato je še nekdo povedal, da mu je vzor Sveta družina, čeprav je ne more posnemati. Takrat pa sem povedal, da v krščanstvu biti komu vzor ne pomeni zahtevati, da te kdo posnema; obratno: ti mu lahko posreduješ svojo izkušnjo, oseba, ki te posluša, lahko sprejme nasvet, ki ga bo morala živeti na svoj način. Ljubezen Svete družine je lahko ljubezen tvoje, toda ti jo živiš le drugače. Pomembno je, da je duh isti, načini in oblike pa so lahko povsem različni. Posledica slepega posnemanja vodi v norost, neustvarjalnost, zaokvirjenost. Možnost ljubezni je dana vsakemu in samo ti jo lahko živiš. Izkušnja Svete družine se lahko zrcali v mnogih družinah, in to se opazi, ko je doma veliko ljubezni: sprejemanje in veselje nad novorojenimi, skrb za njihovo dobro duhovno in duševno ter fizično rast, predvsem da ne zrastejo razvajeni. Žal pa je težko najti pare, ki bi brezpogojno verjeli v moč

molitve. Moli zares in zupaj, pa boš videl, da bo pri otrocih dovolj učinka! Posebno pomembno je, da živiš to, kar tudi moliš. Zanimivo je, da se otrok vsega nalez v družinskem okolju, samo duhovnega življenja težko. Stvar je enostavna... in to naj bo v razmislek nam vsem, čeprav so današnji časi težki, vendar nič manj, kot so zmeraj bili za kristjane.

Pa še o nedolžnih otrocih. Koliko mamic je rodilo otroka, potem ko jih je oče zapustil in niso sprejele niti možne "rešitve" splava! Zmagala sta življenje in ljubezen. V teh materah je Bog posebno blizu. Koliko je pa nedolžnih otrok, ki so umrli zaradi velikega egoizma neodgovornega starševstva! Ne govorim o naravnih splavih, ampak o načrtovanih. Če je komu življenje sveto, potem pa mu je najbrž mar živeti tako, da bo svetost življenja ohranil v lastnem življenju. V našem liberalističnem in precej razkristjanjenem svetu pa se vedno bolj kaže potreba po močnem evangelizacijskem zagonu, saj vemo, da merilo ni vsesplošna sprejetost evangelijskega sporočila, ker tema luči ni sprejela. Ljubezen zakoncev naj bo luč v temi razvrednotene družbe. Ljubezni ne merimo po kvantiteti, ampak po kvaliteti. Tudi zakonci morajo zmeraj veslati proti toku. Blagoslovljeno novo leto!

Aktualno Upanje

Prijetno me je presenetil obrnjeni latinski pregovor: "Dum spero, spiro!" - Dokler upam, živim! Običajno poznamo pregovor: "Dum spiro, spero!" - Dokler živim, upam!

Upanje pojmujem kot nekaj veselega, svetlega. Podobno je šelestenju jesenskega vetra, ki se je pognal med odpadlo listje in se z njim poigrava. Upanje je nekaj, kar se dviga, kot se zjutraj dviga dim iz zakurjenega štedilnika in se postopoma porazgubi v jutranji svežini zraka.

Življenje brez upanja je kot zlomljen kraški hrast, ki ga lenobno "guncajo" sunki burje in čaka na kmeta, da pride z žago in sekuro, da ga

odpelje in pokuri. Mati upa, da bo sin v življenju uspel in da bo ostal dober. Dekle upa, da je fant, s katerim sta začela resno znanstvo, pošten in ji bo v življenju opora, v sreči in nesreči. Fant upa, da bo ob dekletu lahko vztrajal v odgovorni službi in mu bo ona dnevno dajala nov življenjski zagon. Bolnik upa, da bo kos obolenju, čeprav ima drugačno spoznanje ob diagnozi. Duhovnik upa, da bo kaj malega obrodilo vse to, kar se je v mlade ljudi. Upanje vedno vodi kvišku, ne glede pri kom in kdaj. Upanje je kot vzhajajoče sonce, ki s prvimi žarki objame polja, gozdove in planine, skupaj z vami in

mesti. Podobno je spominu na včerajšnji svetli dan, ki zlepa ne mine. Je pa tudi pogled naprej, kot mehka vez, ki nežno objame snop pšenice na robu njive. V upanju je aktivnost! Je sijaj energije, ki pronica v neznanko prihodnosti.

Upanje je treba gojiti in negovati, tako kot gojimo vrtnine in negujemo cvetice. Ob stanju duha in srca naše upanje raste, pada, okrne ali celo spuhiti, kot tekočina, ki ni bila zamašena. Je pričakovanje nekoga, ki pride, čeprav ne vemo, kdaj, vemo pa, da zagotovo pride.

Upanje je moja večna luč, ki vedno sveti, ne glede na dan in čas, da vidim pot! Je pa tudi stanje srca in duha, da lahko vedno vidim naprej in kvišku. Naše upanje je vedno v nevarnosti, da se vanj prikrade dvom, ki ima svojo

osnovo v naših slabih izkušnjah iz preteklosti. To je podoba krhkega upanja, medtem ko je trdno upanje podobno izlizani skali ob strugi reke, ki kljubuje deroči vodi, ali skali v visoki steni v julijskih vršcih, ki ostaja za plezalca nepremagljiva trdnjava.

Upanje me spremlja, dokler diham in zagotovo s polnimi pljuči diham, dokler upam! Kristjan upa v dobroto, čeprav ve, da obstaja tudi zlo. Krščansko upati pomeni spoznati zlo in kljub temu iti zaupljivo z dobroto naprej v neznano prihodnost. Upanje vsebuje prvino zaupljivosti v nasprotju z našo ogroženostjo.

Končno je upanje simbol našega življenja in odsev Boga!

Ambrož Kodolja

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

2. NAVADNA NEDELJA

Začetek molitvene osmine za edinstvo kristjanov / 18.-25.1.2004

Iz 62,1-5; Ps 96; 1 Kor 12,4-11; Jn 2,1-11

Ni slučajno, da je Jezus naredil prvi čudež na svatbi. Saj Sv. pismo pogosto primerja nebeško ali Božje kraljestvo prav svatbi (Mt 22,2 nss).

Pri svatbi, "ohceti", sta osrednji osebi ženin in nevesta s svati in prijatelji. K njej spada obložena miza, pijača. Vse pa povezuje posebno vzdušje ljubezni, glasba in petje.

Bog sam se primerja ženinu: poroči se s človekom. Veseli se neveste, človeka (Iz 62,5; Ef 5). Jezus se še posebej veseli neveste, Cerkev in matere Marije, ki je prva Cerkev, vsa lepa, brez madeža, slavna.

V Stari zavezi je mladenič, ki se poroči, oproščen vojaške službe za leto dni zato, da razveseljuje svojo ženo (5 Mt 20,7; 24,5). Poroka sama je ubrana na veselje, ker živo predstavlja zvestobo in ljubezen. Sv. pismo poudarja tudi rodovitnost zakona, porajanje novih življenj.

Ugotavlja pa, da človek lahko postane nezvest. Zato ga opominja in vabi, naj obnavlja ljubezen in zvestobo. Jezus

graja svojevoljno razdrtje zakona, ki je nastalo po trdovratnosti. Zaradi te je bil Mojzes popustil razvezi, saj v začetku ni bilo tako (Mt 5,31; 19,3-12; 5 Mz 24,1).

Preroki so radi uporabljali zakon in zakonsko ljubezen in zvestobo kot ljubezen in zvestobo do Boga (Oz 2, 4 nss; Jer 2,1 nss; Iz 54,7 nss). Kajti zakon mora biti odprt in naravn na Boga, na nadnaravno, na absolutno prihodnost. Jezus izrecno sprašuje: "Kaj koristi človeku, če si pridobi ves svet (v zakonu se namreč človek kaj rad prevzame in postane kot ujet, fasciniran, od zakonske dobrine), svoje življenje pa zapravi?" (Mt 16,26) z nevero ali nehalnostjo. Saj to ne velja izključno za področje zakona in spolnosti, čeprav se to največkrat sprevrže v pogubo. Apostol Pavel našteva večkrat na prvem mestu odpad od Boga prav kot posledico nehalnosti do skrivnosti življenja, h kateremu spada v prvi vrsti čistost srca (Rim 1,24-32). Kajti razuzdanost (raz-uzde) vodi nezadržno v propast: "Brezno kliče breznu" (Ps 42,8). Nepopisno gorje, kot so: otroci z ulice, prepuščeni nečloveškemu životarjenju, po Afriki, Indiji, Kitajski, Južni Ameriki in drugod, so nam stalen očitek. Očitajo nam namreč zakrnelo srce, nevero, žrtje in popivanje, prostitucijo, razveze na tekočem traku, gnusno ošabnost, pobijanje še nerojenih in mladoletnih otrok. Zakon namreč ni zasebna zadeva. Je pač odgovornost vseh do vsega. Razrasti se mora v nežno ljubezen do človeka, še najprej pri zakoncih samih, nato do otrok, kar pomeni v domači Cerkvi in do vsakega človeka. Gre za osebno zavzetost za človeka, za edinstvo, ki je ne obhajamo le en teden na leto.

Pri preroku Izaiju Bog govori, da nas ne bo pustil pri miru, dokler se ne zavzamemo za pravičnost, za novega človeka.

Dan miru, okrožnica o miru na zemlji (11.4.1963), vatičanski dokument o Cerkvi v sedanjem svetu, vse cerkveno učiteljstvo (CS 78) nas spodbujajo k sodelovanju za nov svet v resnici, pravici, ljubezni in miru. In to še najprej v družini.

Krščanski zakon zahteva lepo pripravo, ki naj predvsem poživijo vero. Verna zaročenca, in teh ni malo, cenijo zakon in otroke v zakonu. Cenijo kulturo. Molitev za srečo v zakonu, tečaj skupne priprave, branje in razmišljanje Sv. pisma, izostrene dolžnosti do naroda in domovine, do politične odgovornosti, do novih časov, do šole, do materinega jezika, do ubogih in sto drugih načinov ljubezni do Boga in do človeka, si že vnaprej utirajo pot v lepšo prihodnost v vsem javnem življenju. Današnje drugo berilo odpira vsem zaročencem in poročenim in neporočenim, vsakemu mlademu človeku tudi, neslutene možnosti in moči za spreminjanje sveta v bolj Božjega in s tem v bolj človeškega. Ker se nam daje Sveti Duh, sam Bog, ki dela vse v vsem (1 Kor 12,4-11).

Ura, ki jo Jezus omenja materi Mariji, češ da še ni prišla (Jn 2,4), se vije skozi ves evangelij in pomeni Jezusovo smrt. Da pa je Jezus tako veliko količine vode spremenil v vino (okrog 700 litrov!), pomeni, da je po njegovem trpljenju in smrti priteкло toliko milosti in moči, ki prekrijejo vse gorje greha, ter da razveseljujejo človeka s potoki vina, veselja in zvestobe.

Tudi naši zakoni, prekaljeni po urah preizkušenj in trpljenja, bodo s pomočjo Jezusa in Marije rodili novo upanje.

Pismo iz Konga

“Kako deluje naša ‘baraka’ pod vulkanom...”

Spoštovani prijatelji in misijonski sodelavci v domovini!

Prisrčen pozdrav vsem skupaj iz velikega Konga sredi Afrike izpod zračnega vulkanskega kraterja!

Kar hitro se je leto obrnilo in zdi se mi, kot da je potekel en sam dan. Naša hiša je namreč tako napolnjena z mladimi, da se tudi noč včasih spremeni v dogajanje. Prav v tem trenutku - 9. ura zvečer - sem se vrnil od naših malčkov, ki jih je od včeraj 59 (pripeljali so še dva dvojčka - siroti vojne v Bunii na severu), ki so vsak na svoj način jemali slovo od stekleničke z mlekom in podremali. To so večina otroci od 3. mesecev do enega leta in pol ali dveh. Pri nas so to poletje našli zavetje. Drugih tristo internih pa je različnih starosti vse tja do 18. leta, ko se izučijo poklica in se postavijo na svoje noge. No čez dan se jim - notranjim - pridruži še čez tisoč otrok od zunaj, ki so mnogi sprejeti v družine v okolici, zaradi pomanjkanja prostora v centru, in pridejo k nam

v šolo in na hrano. Med temi je sedaj med 200 in 300 podhranjenih otrok, med katerimi jih ostane kar nekaj vsak dan v intenzivni negi. Lonci so veliki in do sedaj smo še zmeraj zmogli vse nahraniti. Zadnja pošiljka velike količine hrane - predvsem mleka v prahu - slovenske Karitas nam zagotavlja še boljšo oskrbo naših v vojni preizkušenih otrok. Vsem, ki ste na kakršenkoli način podprli akcijo 12-metrskega kontejnerja, ki je prispel 29. novembra, se iskreno zahvaljujem. Zdravstveno stanje otrok se je v zadnjem času znatno izboljšalo, saj so nam dobrotniki pomagali kupiti posvetov bananovcev, kar je popestrilo vsakdanji menu naših otrok. Na eni od mestnih tržnic, kjer je veliko počestnih otrok, smo odprli v nekaj od občin najetih barakah “pocestno univerzo” za opismenjevanje otrok z ulice in tudi odraslih. Delo lepo uspeva. V načrtu so še drugi predeli mesta, kjer je veliko ogrožene mladine. Tako smo mogli dati tudi za-

poslitev mnogim učiteljem.

V gradnji prav ta petek odpiramo tretji povečani internat in tudi notranjo ambulanto, kjer so se finančno izkazali mladi iz Nemčije. Do Velike noči bi morali dokončati tudi veliko obednico, kuhinjo in primerno skladišča za hrano. Tri skupine zidarjev poleg naše zidarske šole vsak dan prenašajo vreče cementa in vsak v svojem koncu ustvarja. Oni pravijo, da zelo hitro napredujejo, meni pa se zdi počasi. Delajo pač po svojem ritmu, katerega moramo mi prilagajati. Je pa veliko veselje pri nas zidariti, saj si v kupih peska nedaleč od gradbišča tudi naši otroci, kot mi v otroštvu, v vseh variantah zidajo gradove sanj iz opeke. Komaj kaj dogradimo, že je premalo prostora. Deklice so najbolj stisnjene, saj skoraj vse spijo po dve na eni postelji. Tako se veselimo trikratjevske akcije slovenskih otrok, ki nam bodo pomagali graditi prihodnje poletje lep dom za dekleta sirote v sklopu našega velikega centra na

8 ha površine. Poskušamo napraviti najbolj funkcionalen načrt z vsemi potrebnimi pritliklinami.

19. decembra smo sklenili prvi trimeser in obdarili otroke z darovi v oblačilih. Najboljši so prejeli še kaj posebnega. Opoldanska otvoritev prostorov jih ni preveč pritegnila, saj je bila to predvsem priložnost za ogled centra civilnih oblasti in sponzorjev. Otroci so pa pridno brskali po svojih vre-

kah. Mnogi bodo odšli na deželo k daljnim svojcem ali prijateljem na kratke počitnice. Večina notranjih pa ostane in so že začeli krasiti prostore z božičnimi motivi. Letos bomo prvič slavili po slovenski navadi.

Dragi prijatelji in dobrotniki! S hvaležnostjo v srcu Vam vsakemu posebej voščim miru božične noči in božjega varstva v novem letu, ki je pred vrati in nas bo popeljal v Evropo. Po tistem

“prelomnem” datumu pa se vidimo v domovini. Še prej, prav danes je prispela novica, pridejo še obiski iz Slovenije, da ugotovijo, kako deluje naša “baraka” pod vulkanom, in da naredimo tudi kakšen nov načrt za bodočnost. Skupaj z našimi otroki ostajamo na duhovni navezi.

Vilko Poljanšek
in **Danilo Lisjak**,
slovenska misijonarja
v Kongu

PREJELI SMO

Spoštovani p. Danilo Lisjak...

Pišemo Vam otroci iz župnije sv. Janeza Krstnika iz Devina.

Pošiljamo Vam denar, ki smo ga nabrali z božičnim misijonskim sejmom. V adventu smo izdelovali razna ročna dela in se tako pripravljali na Božič. Skupno 480,00 evrov.

Kako je kaj z vašimi otroki? Kako se imate? Ali je tam vroče? Kako ste preživeli Božič? Vam je uspelo vsaj delno popraviti škodo, ki jo je povzročil vulkan?

Mi smo ravnokar pričeli s poukom. Pridno se učimo, nekateri bomo imeli izpite čez srednjo šolo. Tudi mi - kot vaši otroci - imamo radi šport: odbojko, nogomet,

košarko... Nekateri študirajo glasbo: klavir, kitaro, flavto... in pojemo pri pevskem zboru. Seveda se srečujemo tudi pri nauku in ob nedeljah pri sv. maši.

Vam in vašim otrokom želimo srečno novo leto, polno zdravja in veselja.

V pozdrav vam pošiljamo tudi razglednice iz Devina, ki - kot vidite - leži pri morju.

Lep pozdrav!

Nicoletta, Sara, Zala, Erik, Vid, Matija, Lucija, Lea, Olaf, Irena, Matej, Karin, Veronica, Vanessa, Erika, Stefano, Marko, Giadina, Nataša, Carol, Nina, Giada, Nada, Alberto, Jakopo, Elisa, učiteljica Olga

PREJELI SMO

Sodelovanje morda ni utopija...

Spoštovani,

Ko mi je prijatelj pokazal članek “Kje smo katoličani” (NG, z dne 11.12.2003), sem se zavedel, da nisem popolnoma pozabil vse, kar je bilo v preteklosti. Spominjam se še danes, da sem 8. decembra 1995 pel slovensko novo mašo v slovenski župniji, kjer so slovenski farani župnije, v kateri sem bil takrat v službi, skrbno in radodarno vse pripravili, med slovenskimi verniki in duhovniki, ki so bili že prejšnji dan ob posvečenju v stolnici. Od tega trenutka dalje sem bil v službi še v drugih župnijah, ki so bile in so še danes - župnije, kjer živijo in sodelujejo slovenski verniki. Mimo je šlo že osem let (in

nekaj...). Tempus fugit, toda je šlo mimo osem let in ne štirideset.

Strinjam se s tem, da v naših župnijah premalo skrbimo za mladostnike in je naša skrb le za otroke (boljše: za obhajilo in birmo). Toda ne velja na splošno. Obstajajo župnije, četudi redke, kjer birma ni konec krščanskega življenja. In dejavnosti se nadaljujejo. Za gotovo vem, da vsake dve župniji imata vsako leto do dveh mladinskih taborov za vse tiste, ki so prisotni in aktivni celo leto, četudi so že bili pri birmi (tudi pred precejlet). O tem so poročali večkrat članki prav na teh straneh. In še razne skupine, ki imajo redna srečanja (Shalom

npr.) in vse dejavnosti SZSO. In ne nazadnje je še to, da ima ura verouka po naših slovenskih šolah na splošno, precej vpisanih, četudi je neobvezna (in istočasno v učnem programu). Če smo še “izbrani”, morda nekaj damo tudi mladim.

Ogromno takega dela je še pred nami, predvsem to, kar smo zanemarjali do danes (in morda bomo še v prihodnosti). Toda je treba, da ne podcenjujemo to, kar že obstaja: zavest, da živijo osebe, ki “darujejo” drugim svoj dragoceni čas.

Seveda je treba, da se zavedamo, da se mora nekaj spremeniti v prihodnosti, ki je že “jutri”. Če npr. duhovnik gre s svojo mladino na duhovno obnovo ali na romanje ali na tabor ali s skavti in je prav, da je tudi tam prisoten, morda v njegovi župniji (ali žup-

nijah), ne bo takrat nedeljske maše ob navadni uri, toda kasneje ali prej ali popoldne ali v soboto... Če velja to, da naj duhovnik “nadaljuje” mašo tudi po končanem liturgičnem obredu z verniki (vsaj par besed, družinsko), ni rečeno, da bo vsako nedeljo dopoldne imel tri maše... Verjetno ne bomo v bodočnosti sposobni zagotoviti isto število maš kakor danes. V Benečiji so že prisotni laiki, ki vodijo nedeljski obred “v odsotnosti duhovnika”. Določene vloge v življenju župnije naj igrajo laiki (v neki župniji so pred leti npr. vodili pogrebni obred, brez maše seveda); toda to zahteva, da smo na razpolago, vsaj kot skupina. Če smo pripravljeni na to, da se bo kaj spremenilo, morda sodelovanje ni utopija.

Maks Suard

Ponovno v Sveti deželi

Pismo iz Izraela (14)

En Kerem, 5.8.2003 - Zadnji dnevi mojega bivanja v St. Vincentu potekajo kar umirjeno. Naenkrat se na obešenem urniku pri mojem imenu pojavi beseda odhod in sodelavci sprašujejo: “Ali že odhajáš?” Redovnice se pri meni pozanimajo za točen datum in čas odhoda. Gospa Hanouni pa se ponovno, kot že prejšnja leta, pritožuje, da prehitro odhajam in zakaj ne ostanem za daljše obdobje. Ponuja, da mi bo do prihodnjega leta hranila kake osebe predmete, da mi jih ne bo treba nositi domov. A nič takega nimam, se ji zahvalim, in ne vem, ali se bom prihod-

nje leto vrnila. Skoraj užaljena je, ker z veseljem dela kake drobne usluge prijateljem.

Zjutraj se počitniško naravnana napotim v vaško središče En Kerema. Gospod Zinn že sedi pred svojo hišo ob odprtem prostoru družinske trgovine. V njej prodaja različno kramo, spominke, kape in rute pa še toči osvežilne pijače in ponuja sladolede. Obraz dvigne od časopisa in me veselo pozdravi ter pripomi hudomušno: “Vedno nekam hitiš! Ustavi se no, vstopi. Ponudim ti pijačo. Kaj boš?” Prijazno odklonim, a usedem se na visok lesen stolček pred

pultom. Kupcev itak ni, zato lahko steče pomenek. “Kaj si zanimivega prebral danes v časopisu?”, ga pobaram, ker leži pred njim razgrnjen še ves sveži Jerusalem Post.

“Ah, saj veš, da so vedno iste zgodbe. Sicer je bil julij nekam umirjen. Oni teroristi so se začuda potuhnili v zatišje. A ne verjemi, da je tako! Le čakajo, da bo prava priložnost in že se bodo kamikaze pogrnili neke v zrak. Ali se bojiš?” me sprašuje. “Ne, ne bojim se. Pa saj veš, da ne živim tu in prihajam le med dopustom. Zato ne doživljam tako globoko vseh teh napetosti. Glede Palestinec pa: si razmišljal, v kakšnih pogojih živijo, pod pritiskom, v taborišču mogoče že od rojstva? Prepriščeni so na milost in nemilost

vaše države, kje imajo samostojnost in pravico do samouprave!?” Očitno so te besede g. Zinna nekoliko ogrele, saj je kar vznemirjeno odvrnil: “Ne govori tako, ni res! Iz dosedanjih izkušenj vem. Bil sem v vojski, boril sem se, hotel sem po palestinski zemlji. Ti Palestinci nimajo volje delati, ne iniciative, da bi izboljšali svoj položaj; le pričakujejo, da jih bosta država in Evropa podpirali. Kar poglej, kakšna je arabska četrt v starem delu Jeruzalema ali pa palestinska ozemlja, taborišča: vse je umazano, povsod kupi smeti, nikjer us treznega vzdrževanja strukture pa male hiše in nad vsako štrečje železni drogovi in nedokončano zidovje. Vse malomarno postavljeno!...” Vsak

zagovor Palestinec je odveč. Moj sogovornik nikakor ne sprejme nobenega ugovora. Zato mi je žal, da sem ga sploh kaj vprašala o novicah. Vedno, ko se ustavim pri g. Zinnu za klepet, spelje pogovor na slabe lastnosti palestinskega ljudstva. Nanj gleda docela negativno in pristransko, kot verjetno mnogi njegovi sonarodnjaki. Bil je pripadnik vojske. Priselil se je bil v En Kerem v eno od starih hiš iz belega kamna. Še vedno jo obnavlja. En Kerem je bil v preteklosti skoraj v celoti palestinsko naselje, zdaj pa ga naseljujejo Judje in v zadnjem času zlasti umetniki in obrtniki.

Pogovor z g. Zinnom speljem na manj sporna področja - na kulinariko: kaj radi kuhajo

in jejo pri njih, imajo tradicionalno hrano?... Na veliko hvali špagete, pico in parmezane. Se sprašuje o našem “slavnem” premieru, o otrocih v St. Vincentu, redovnicah. “Zakaj pa ne prideš enkrat na obisk?” ga nepričakovano vprašam. A se izmika, da ni ma časa, ker je pač vedno v trgovini. Končno se poslovim, ker moram še na pošto, da oddam nekaj razglednic z običajnimi pozdravi za nekatere prijatelje in znance. Po glavi pa mi še rojijo izjave g. Zinna, njegov odpor in skrajno negativen odnos do Palestinec. Kako naj pride do mirnega sobivanja, ko so v ljudeh take blokade!

A odgovora ne najdem...

/dalje
Tereza Srebrnič

Abonmajška sezona SSG / Slovenska praižvedba Bordonove drame Zadnje lune

Bridka bolečina ob staranju in osamljenosti

Režiser in igralec Adrijan Rustja je po lastni želji in z odobritvijo vodstva Slovenskega stalnega gledališča zabeležil svoje nad štiridesetletno neprekinjeno umetniško popotovanje v našem zamejskem gledališču z dvojno vlogo, igralca-protagonista in režiserja, v delu *Zadnje lune* priznane sodobnega tržaškega avtorja in režiserja Furia Bordona. Besedilo je bilo prevedeno v dvajset tujih jezikov in odigrano v prav toliko državah. Zanj je avtor leta 1993 prejel nagrado IDI in Flaiano. Slovensko krstno izvedbo v prevodu Tite Simoniti je igra doživela v Kulturnem domu v Trstu v petek, 9. t. m., kot druga domača produkcija letošnje abonmajške sezone oz. tretja v letošnji sezoni SSG.

Adrijan Rustja je dramaturško zgradbo trpe drame s kapljico ironije, v dveh delih in na dveh prizoriščih, o težavah, zakopanih upih in željah upokojenega profesorja, strnil v en sam enoten prostor in čas, s privoljenjem avtorja, kot je zapisano v gledališkem listu, ki poleg prispevkov o Bordonu prinaša kronološki seznam odrskih del, katera je Rustja zrežiral ali v njih igral v neutrudnih štirinširidesetih letih umetniškega izražanja v našem teatru.

Spomini starejšega, a še čilega profesorja, ki je uvidel, da je najbolje, če se iz sinove hiše, kjer živijo še snaha in vnuka, izseli v dom za ostarele, se tako, po Rustjevem posegu v zgradbo in tekst, z resničnostjo in prividi tkejo le na podstrešju doma. Tja se protagonist najraje zateka pred kruto stvarnostjo, ko mu je še posebno hudo pri srcu. V samotni poslušal priljubljenega Bacha in ob umazanem oknu, skozi katero se s težavo prebijajo sončni žarki, ljubi svojo rastlinico baziliko. Z njo se pogovarja, ne brez žalosti v srcu, o sebi, o svoji mladi, zdavnaj umrli

ženi, ki se mu prikazuje lepa in privlačna kot sanjski preblik in ima za vsako njegovo, tudi najmanjšo težavo moder nasvet, včasih tudi blago ironično pripombo. V starčeva razmišljanja se vrinjata boleč prizor odhoda iz domače hiše in pogovor s sinom, ki ne zna prisluhniti očetovim stiskam in bojaznim, saj le površno posluša njegove besede in je z njim v stalnem trenju. Profesor čuti, da bi lahko, posebno vnukoma, posredo-

val veliko svojih izkušenj, a mu to ni dano. Čeprav se mu zdi, da je še pri močeh, sluti bližajoče se slovo od življenja in si srčno želi umreti pozimi ob pogledu na okrašeno božično drevo. Pri listanju albuma se zaustavlja ob lepih trenutkih iz minulih dni in takrat je občutek samote še tesnobnejši. Zlasti v ta prizor je Adrijan Rustja vlil precej osebnega, tudi s tem, da so si na delu scenskega ozadja sledile projekcije njegovih osebnih fotografij z ne malo patetičnim pridihom.

Grenak Bordonov tekst odkrito dreza v kočljivo problematiko, ki tare sodobno družbo, uperjeno v proizvodnjo in potrošništvo. Ta družba ostarelega človeka najraje pahne v kot kot odrabljeno, ne več uporabno orodje. In prav na to struno je zaigral Rustja ob čustveno-psihološkem klesanju lika očeta.

V igri sta mu bila v veliko oporo kolega Maja Blagović v elegantni obdelavi očarljive pokojne žene oz.

matere in Janko Petrovec v prepričljivem opisu sina; oba sta jasno označila značajske poteze zaupanih likov. Svoj doprinos k uprizoritvi so dali lektor Jože Faganel, scenograf Peter Furlan, kostumografinja Silva Gregorčič in oblikovalca luči Peter Korošič ter efektovi Viki.

Novi igralski trud Adrijana Rustje, prepojen z izrazito čustveno prizadetostjo, bo gotovo pozitivno učinkoval na publiko in se solidno uvrstil med nje-

gove gledališke dosežke, čeprav pazljivejšemu gledalcu ne bodo ušle nekatere nedoslednosti, ki so se vrinile v celotno odrsko sliko. Biti v isti sapi glavni dramski akter in režiser predstave (brez pomoči dramaturga) je pač dokaj težak zalogaj tudi za dolgoletnega umetniškega ustvarjalca. Zgodi se, da se zaradi pomanjkanja celovitosti vpogleda v odrski prikaz izmuzne pomembna režijska niansa, da se morda zaostri kak prehod, ki bi moral biti mehkejši, neopazen, ali pa upade ali zvočni kak se posebno poetični utrinek ali scenski učinek, ki bi v drugih pogojih verjetno zablistel.

Vsekakor je Rustja z uprizoritvijo potrdil svojo žilavo gledališko ustvarjalnost in zagrizeno zvestobo znani modrici in Slovenskemu stalnemu gledališču, ki mu je ob končani predstavi podelilo spominsko plaketo.

Še na mnoga gledališka leta so mu voščili predsednik Filibert Benedičič, vršitelj dolžnosti ravnatelja Marijan Kravos in stanovski sopotnik Alojz Milič z anekdoto iz ljubljanskih študentskih dni. Jubilant se je zahvalil nekdanjim in sedanjim kolegom, gledalcem in seveda vodstvu gledališča, ki mu je dalo možnost častno praznovati na odrskih deskah nad štiridesetletno gledališko pot. Publika pa mu je ob tem toplo zaploskala.

Iva Koršič

In memoriam

Umrli slovenski pesnik in pisatelj Igor Torkar

V častitljivi starosti 91. let je v četrtek, 1. januarja letos, po nenadni hujši boleznimi umrl slovenski pesnik in pisatelj primorskega rodu Igor Torkar.

Kot Boris Fakin se je pisatelj Igor Torkar rodil 13. oktobra 1913 v Kostanjevici na Krasi. Že pred drugo svetovno vojno je izdal satirične sonete *Blazni Kronos*, svoja taboriščna doživljanja pa je opisal v pesnitvah *Kurent* in *Jetniški soneti*. Satirične pesmi in humoreske je izdal v zbirkah *Zlatoustova pratika*, *Satirični koledar* in *Basni*. Igor Torkar je napisal enajst iger, od teh je bila najuspešnejša *Pisana žoga*. Med Torkarjevimi pripovednimi deli je največ pozornosti zbudil spominsko-dokumentarni roman o dachavskih procesih *Umiranje na obroke*, ki je izšel leta 1984 in je bil tudi eden od znanilcev novih časov, saj je v njem Igor Torkar na odkrit in iskren način spregovoril o takrat na Slovenskem še strogo prepovedanih temah, kot so bili zloglasni dachavski procesi, na katerih je povojna jugoslovanska komunistična oblast v Ljubljani obsodila nedolžne ljudi. V *Umiranju na obroke* pozorni bralec lahko poleg avtorja samega prepozna tudi Torkarjevega prijatelja, odličnega slovenskega pisatelja Vitomila Zupana, ki je bil, čeprav prvoborec-partizan, tudi obsojen na več let zapora. Pretresljivi pa so tudi opisi o trpljenju na zloglasnem Golem otoku, kjer so zverinsko trpeli zvečine nedolžni ljudje.

Pisatelj in pesnik Igor Torkar je za svoje delo prejel številna priznanja, med drugim leta 1999 najvišje slovensko državno priznanje Zlati častni znak svobode Republike Slovenije za življenjski literarni opus in zvestobo slovenstvu. Društvo slovenskih pisateljev se je pokojnega Igorja Torkarja spomnilo na žalni seji v sredo, 7. januarja. Na žalni seji Društva slovenskih pisateljev je o liku pisatelja in njegovem literarnem delu spregovoril akademik in pesnik Kajetan Kovič, medtem ko je samo dan kasneje, 8. t. m., na pogrebu na viškem pokopališču v Ljubljani ob odprtem grobu v slovo Igorju Torkarju spregovoril pesnik in akademik Tone Pavček, ki je vidno gajen uvrstil Torkarja med cvet slovenskih književnikov minulega stoletja.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 16.1. DO 22.1.2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za

Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Kamnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 16. januarja** (v studiu An-

drej Baucon): Glasbeni desert iz diskoteke 103. - Šopek narodnih viž. - Zborovski kotiček. - Obvestila.

- **Ponedeljek, 19. januarja** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 20. januarja** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 21. januarja** (v studiu Danilo Čotar): Planet Zemlja v novem letu - Izbor melodij.

- **Četrtek, 22. januarja** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Od Trubarja do računalnika in elektronske pošte

Zadrege slovenskega pisanja

Že Primož Trubar (na sliki), ki je bil prvi zaslužni pisec slovenskih knjig, se je moral ukvarjati s črkopisnimi vprašanji. Sprva nam je pisal slovenska besedila v nemški gotici, ki mu je bila najbolj pri roki, že leta 1555 pa jo je nadomestil z latinskimi črkami. Vendar so njegovo pisanje kasneje izboljšali Krelj, Dalmatin in Bohorič. Zadrega pri pisanju slovenskih besedil je zadevala predvsem šumevce, ki jih drugi jeziki ne poznajo. Bohorič si je pomagal tako, da je slovenske črke č, š, ž zapisal tako, da je slovenskim sičnikom c, s, z, dodal še črko h. Torej zapisano ch, sh, zh. Gledano z današnjega stališča, bi bilo morda bolje, kot bomo kasneje ugotovili, da bi pri tem tudi ostalo. Podobno kot je to ostalo pri poljščini. Bohoričeva se je uporabljala do srede devetnajstega stoletja. Mnoge pa je motil iz dveh črk sestavljeni znak za naše šumevce. Našel se je človek, Ljudevit Gaj, ki je na Hrvaškem vpeljal češko latinico, ko so Husovo piko nad šumevci nadomestili s strešico. To strešico smo prejeli tudi Slovenci med leti 1839 in 1846. Ta črkopis zato imenujemo

gajico in ga uporabljamo še danes.

ln dokler smo Slovenci pisali le s peresom, gosjim ali kovinskim, je bilo vse v redu. Prve težave so nastale, ko smo začeli uporabljati pisalne stroje. Prvi pisalni stroji seveda niso imeli na tipkalnicah slovenskih znakov za šumevce. Posebno v zamejstvu pa smo si dolga leta pomagali na različne načine. Najbolj preprost način je bil seveda ta, da smo šumevce pisali brez strešice in jih kasneje ročno dodali na tipkopis. Kasneje so se pojavile povezane strešice ali pa posebne strešice, take, ki si jih dodal na tipkopis z dodatnim pritiskom na tipke sičnikov. Končno smo Slovenci od prodajalcev pisalnih strojev v zamejstvu zahtevali popolno slovensko tipkovnico. Največkrat so nam jo prodajalci strojev dodali tako, da so male in velike šumevce vtaknili namesto nekaterih tipkarskih znakov, ki se manj uporabljajo: recimo znak za dolar ali francoski c ter razne druge znake. Na račun slovenskih šumevcev, treh malih in treh velikih, smo se pač morali odpovedati šestim drugim znakom na mednarodni tipkovnici. Kasneje

smo lahko kupili stroje že s slovensko tipkovnico.

Nov problem je nastal, ko so se pojavili kompjuterji ali računalniki. Sprva smo si pomagali podobno kot prej s pisalnimi stroji. Programerji računalnikov so si pomagali tako, da so nam v računalniški program vprogramirali slovenske šumevce. In tudi ta pripomoček je obveljal dalj časa. Lahko smo torej s pravnimi znaki zapisali na računalnik svoj tekst in ga odtisnili na lastnem tiskalniku ter oddali. Ali pogledaj ga spaka. Vsak prodajalec računalnikov ali njegov programer je slovenske šumevce vdelal v raču-

nalnik na svoj način. In to se ni negativno poznalo, dokler nismo začeli uporabljati in prenašati svojih tekstov na diskete. Ko smo torej svoj tipkopis prenesli na disketo in oddali ter je naš prijatelj ali urednik časopisa ali tiskar porabil našo disketo na svojem računalniku, so se na njegovem monitorju pojavili čudni znaki, ki z našimi dragimi šumevci nimajo nobene zveze; oziroma jo imajo, namreč elektronsko. Kajti, kot je znano, se naši znaki prenašajo iz računalnika na disketo po elektronski poti. Kmalu bi se mi zapisalo, po elektronski pošti, a o tem kasneje. Naš tipkarski elektronski znak pa na vsakem računalniku doseže drugačno tipko, pač na podlagi tega, kako jo je programer vanjo vstavil. Tisti, ki znajo računalnik dobro uporabljati, z nekaj udarci na tipkovnico rešijo tudi to zagato in je potem naš tekst na njihovem ekranu pravilno zapisan in ga je mogoče tudi pravilno odtisniti na tiskalniku.

Tudi to težavo smo z majhnimi triki torej odpravili, vsaj tisti, ki se na računalniško tehnologijo dobro spoznajo. Toda napredek tehnologije nam je prinesel tudi elektronsko pošto. In če danes rečeš prijatelju, da nimaš svojega naslova

elektronske pošte, te pogleda malodane kot analfabeta. S to tehnologijo namreč lahko naš zapis direktno po telefonu pošljemo prijatelju ali uredniku ali tiskarju. Pa glej vraga, pojavi se isti problem kot pri prenosu našega tipkopisa s pomočjo diskete. Tega je treba na podoben, toda kompliciran in zamuden način reševati. Tako so si nekateri, predvsem v Sloveniji, začeli pomagati na dva načina. Prvi, najpreprostejši, je ta, da se na strešice na šumevcih enostavno poživžgaš in pustiš, da se tvoj sobesednik ali dobrišnik znajde in sam pomisli na potrebne strešice. Če pa tekst dobi v roke tiskar, lahko nastanejo zoprne pomote. Drugi so si začeli pomagati tako, da so začeli spet uporabljati staro bohoričico. Za šumevce č, š, ž pišejo znake ch, sh in zh. Ali bo pri tem ostalo? Bogve; če ne bo sploh vse pri sodobnem pisnem komuniciranju preplavila angleščina. Pa bo tudi problem naših šumevcev rešen. Ali pa bo treba spet začeti neko pravopisno ali črkopisno vojsko, da se slovenski črkopis prilagodi zahtevam sodobne tehnologije. To bo pokazala prihodnost. Za zdaj pa si vsak pomaga, kakor ve in zna.

Rafko Dolhar

Filozof in dosmrtni senator

Umril je Norberto Bobbio

Dne 9. januarja je v Turinu umrl filozof in dosmrtni senator Norberto Bobbio, star 94 let. Bil je najprodornejši sodobni italijanski mislec, avtor znamenitih filozofskih traktatov, s katerimi je posredoval svoje znanje in svoje poglede na svet, družbo in politiko. Bil je zagovornik svobode, demokracije in moralnih vrednot.

Rodil se je 18. oktobra 1909 v Turinu. Na turinski univerzi je dokončal študij prava in filozofije. Od leta 1935 dalje je predaval na univerzah v Camerinu, Sieni in Padovi. Nato je v Turinu do upokojitve predaval politično filozofijo. V času fašizma je bil dvakrat aretiran (1935 in 1943). Med vojno je bil nekaj časa v vodstvu Akcijske stranke, vendar se je kmalu odpovedal aktivni politiki ter je italijanskemu in mednarodnemu političnemu življenju sledil kot mislec in nepristranski ocenjevalec. S svojimi jasno izoblikovanimi etičnimi načeli je kot nekakšna kritična vest vplival na italijansko politiko. Leta 1984 ga je predsednik republike Sandro Pertini imenoval za dosmrtnega senatorja.

Miselni svet in politični credo Norberta Bobbia se odražata v številnih spisih, člankih in esejih ter v samostojnih knjižnih izdajah. Med leti 1938 in 1998 je izšlo 26 knjig, med katerimi so *Politica e cultura*, 1955 (*Politika in kultura*), *Il problema della guerra e le vie della pace*, 1979 (*Problem vojne in poti miru*),

Il futuro della democrazia, 1984 (*Prihodnost demokracije*), *Stato, governo, società*, 1985 (*Država, vlada, družba*), *Destra e sinistra*, 1994 (*Desnica in levica*), *Eguaglianza e libertà*, 1995 (*Enakost in svoboda*).

Čeprav se je Bobbio imel za agnostika, se je v visoki starosti včasih dotaknil verskih vprašanj. V svojem zadnjem delu (*Elogio della mitezza*, 1998) je zapisal, da je za kristjana poleg profane zgodovine še neka sveta zgodovina, katere edina in gotova vodnica je Cerkev ali različne cerkve, ki se navdihujejo ob Sv. pismu, za laika pa je zgodovina ena sama, to je tista, v katero smo vpeti z vsemi nerešenimi dvomi in vprašanji brez odgovora.

V začetku februarja 1988. leta je Bobbio obiskal Gorico. Pozdravili smo ga v dvorani občinskega sveta, kjer je tudi spregovoril. Nato si je ogledal Ascolijevo rojstno hišo, geto in goriški grad.

Andrej Bratuž

Kulturni center Bratuž v Gorici / Razstava Kamnolomstvo in kamnoseštvo na Krasu

Žlahtna pripoved kraškega kamna skozi čas

Razstava o kamnolomstvu in kamnoseštvu, ki so jo odprli v soboto, 10. januarja, v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, je vzbudila veliko zanimanje in privabila lepo število obiskovalcev iz vsega našega širšega prostora. Gre namreč za svojevrstno in lepo urejeno razstavo, ki je v goriškem kulturnem domu - po zamisli arh. Davida Faganela "oblečenem" v kraški kamen - tako rekoč doma.

Po uvodnem glasbenem utrinku v izvedbi mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž, ki je pod vodstvom Bogdana Kralja zapel Kogojevo *Stoji, stoji mi polje*, je prisotne pozdravil Damjan Paulin. Zahvalil se je soprirediteljema razstave, in sicer Goriškemu muzeju iz Nove Gorice ter občini Sežana, ter njunim zastopnikom. Direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič je v prvem mesecu za vso Goriško prelomnega leta poudaril pomen mreže čezmejnih stikov, ki se krepijo med različnimi javnimi in kulturnimi ustanovami. Kot etnolog je pohvalil prizadevanja zasebnih zbiralcev, "ki imajo odnos do kulturne dediščine" in so dali dragocen doprinos tudi tej razstavi. Omenil je zlasti Oskarja Pavletiča, znanega glasnika Rumitarjev, ki je prispeval 70% razstavljenih stare kamnoseške opreme, in napovedal, da predstavljajo prav ti predmeti zamek stalne etnografske zbirke na Jeremitišču. Podžupan občine Sežana in državni poslanec Davorin Terčon, sam sin kamnoseka, je v imenu kolege Boža Marinaca in v svojem lepo spregovoril o Kraševcih

FOTO DPD

in njihovem ponosu na to deželo, vpeto med Jadranskim morjem, Furlansko nižino in Istro. "S kamnom smo se naučili se pogovarjati, z njim smo ustvarili lepe stvari." S to razstavo je občina Sežana želela dati popotnico ponovni oživitvi kamnoseštva na Krasu, pa tudi večjemu čezmejnemu sodelovanju s priločilom, da bi se vsi potrudili, "da bi bilo v prihodnje med nami čim manj meja."

Mag. Davorin Terčon je nato na kratko obrazložil postavitev razstave. Na panojih so zbrane informa-

cije o kamnoseštvu in kamnolomstvu oziroma kamnosekih in kamnolomcih danes, v vitrinah je razvidno orodje kamnosekov, nekaj lutk prikazuje še drugo opremo. Posebno lepo je videti vozove, s katerimi so prevažali kamne, kar nazorno govori o življenju kraških obrtnikov in njihovem odnosu do kamna. Del razstave je tudi krajši filmski posnetek *Od kamna do izdelka*. Povejmo še, da je razstava informativnega in promocijskega značaja, sicer del širšega projekta, ki ga financiral Phare.

DD

Dva jubileja v SNG Drama-Ljubljana

O, krasni dnevi

V gledališču je praznovanje poseben dogodek in ko gre za častitljiv jubilej dveh pomembnih odskih ustvarjalcev, si hvala gledalec želi, da bi bil njima posvečen večer, slovesen in iskri kot ognjemet. In tako je bilo v petek, 19. t.m., v ljubljanski Drami. Na izredni premieri Beckettovega dela *O, krasni dnevi* se je na odru odvijala vrhunska igra. Nič nenavadnega za Štefko Drolc (ob osemdesetletnici) in Danila Benedičiča (ob sedemdesetletnici), le ponovna potrditev, do kod se povzpneja slovensko gledališko ustvarjanje.

V tej drami postavlja Beckett v ospredje besedo, ovrednoti sugestivnost, ki jo besedam dajeta ustaljeno zaporedje in ponavljanje znanih obrazcev. Monolog je se-

stavljen iz fraz, spominov in reminiscenc, ki jih telesno onemogla Winnie niza, medtem ko jemlje iz torbe predmete. Predmeti so vsakdanji: zobna ščetka, glavnik, zdravilo, izstopa samo revolver, ki mu protagonistka s prijateljskim vzdevkom Brownie izniči morebitni negativni prizvok, saj bi lahko revolver predstavljal izhod iz absurdnega stanja. Winnie živi svoj dan, od buditelnega zvonjenja do zvonjenja, izpostavljen sončni pripeki in zasuta v kupu peska, v katerega se pogreza. Skupaj z Williejem je torej ujeta v popolnoma zaprt svet, vendar je zanj vsak dan nanovo krasen.

Beckettovo dramatično označuje statičnost, v katero avtor vnaša novo dinamiko prav z elementi, kakršni so pričakovanje, spomin,

praznota biti. Seveda zahteva ta dinamika posebno poglobljenost interpretata. Zgoščena povednost se s tehtno interpretacijo usede gledalcu v zavest. Tak prikaz lahko koga na trenutke zbega (tako je bilo vsaj ob prvih pojavih Beckettovih del na svetovnih odrih v petdesetih/šestdesetih letih prejšnjega stoletja), toda v današnjem svetu prisluhnemo predvsem uglajeni tenkočutnosti besedila.

Samo nadvse odgovorni gledališki ustvarjalci se lahko lotevajo pomensko nabitih tekstov in tokratni tim je bil kakovostno in zavidljivo raven. Meta Hočvar je kot režiserka in scenografka gradila predstavo na obeh gledalcih in z njima, da sta Winniein monolog in Williejevo potrjevanje prisotnosti izžarevala vsak trenutek dramatičnosti prikaza. Drolčeva je ponovno (že leta 1964 je igrala to vlogo nespore-

no dovršeno) izdelala lik s toplino, ki je očarala. V prvem dejanju so njen glasovni nastavek, njene kretnje in pogledi ustvarjali intenziteto, ki ni niti za trenutek popustila, in v drugem, ko je Winnie zasuta do vratu, je bilo njeno izražanje prežarjeno z novo silovitostjo. Čist glas, točno opomenjene besede in jasen pogled so gledalce prevzele. Danilo Benedičič je bil v vlogi Willieja nezamenljivi partner. Njegovo oglašanje in pojavljanje sta bili diskretno izmerjeni, nevsiljivi. Šlo je za komaj opazno prisotnost, zaznavno samo ob potrebi, in usklajenost obeh vlog je na odru delovala kot magija.

Vrhunski predstavi je po brezkonzčnih aplavzih sledila še dobro premišljena in izdelana proslava v počastitev obeh protagonistov večera. Direktor Drame Janez Pipan je najprej s kratkim namigom obudil spomin na najpomembnejše

ravnatelje gledališča in slavljenčema v poklon prikladal na oder druge Beckettove junake, tiste iz Godota. Igralcem Bakoviću, Emeršiču, Svetetu in Šugmanu je zaupal nadaljnje vodstvo svečanosti in oni so privedli na oder predstavnike gledališč in ustanov, v katerih sta Drolčeva in Benedičič delovala. Za zaključek so se na odru razvrstili še člani ansambla Drame in med njimi je v določenem trenutku stopil v ospredje Miha Baloh, ki je s svojim poklonom veliki dami slovenskega teatra dopolnil ovacije vseh prisotnih.

V časih, ko je nalomljena vera v pomenljive vrednote, se tak večer prileže. Črna nit, ki so jo vsi akterji tega večera tkali, se niti za trenutek ni pretrgala. Žal, je vse to neponovljivo, čeprav so redno premiero te predstave odigrali na mali sceni Drame 10. januarja, za tem so sledile še repize.

BK

Najlepše pravljice pri Mladinski knjigi Šest velikih slikanic za otroke in odrasle

Urednik Andrej Ilc je po poročanju Slovenske tiskovne agencije z ilustratorji in oblikovalci v knjigarni Konzorcij v začetku meseca decembra minulega leta v Ljubljani predstavil šest slikanic, ki so pri založbi Mladinska knjiga izšle v zadnjih dveh mesecih v zbirki Velike slikanice in v Cicibanovi zbirki. Dve slikanici sta izvirni slovenski, ostale pa so tako imenovane klasične pravljice na besedila, ki so jih nanovo ilustrirali slovenski avtorji.

Pesniška zbirka za otroke *Zlata ladja* Kajetana Koviča je po približno dveh desetletjih od prve izdaje zdaj doživela slikaniško obliko, v kateri

je ostalo okrog 25 pesmi, nekaj pa jih je dodanih iz ostalih znanih avtorjevih zbirk, kot sta danes že legendarni *Maček Muri* in *Piki Jakob*. Ilustratorsko se je s pesmimi spet sprijela odlična ilustratorka Jelka Reichman, pesnikova sodelavka že pri številnih knjižnih projektih. "Kovič mi je blizu, a težko je ilustrirati pesmi, v katerih je veliko simbolnega," je pojasnila ilustratorka, ki se, kot pravi, tudi pri novih ali obnovljenih pro-

jektih "ne more znebiti same sebe". Za Jelko Reichman velja, da je ena najboljših slovenskih ilustratork, njen slog pa je izrazito samosvoji in prepoznaven in presega golo ilustriranje.

Druga v celoti avtorska slikanica je v Cicibanovi zbirki slikanica *Škrat Zguba in kameleon* avtorice in tudi zelo poznane slovenske ilustratorke Jelke Godec Schmidt. Njene risbe in zgodbe že tretje leto z uspehom izhajajo v reviji za najmlajše Cici-

ban, zdaj so dobile še knjižno obliko. Po besedah urednika Andreja Ilca nameravajo niz knjig z istimi junaki izdajati tudi v prihodnjih letih.

Z oznako "najlepše pravljice" pa so izšla klasična dela v novi likovni preobleki in opremi: *Volk in sedem kozličkov* sloviti bratov Grimm v prevodu Polonce Kovač z ilustracijami Maše Kozjek, *Obuti maček* Charlesa Perraulta v prevodu Marije Javoršek, ki mu je likovno podoba tokrat vdahnil Zvonko Čoh, ter dve Andersenovi pravljici - *Cesarjeva nova oblačila* z ilustracijami Suzane Bricej in *Kraljična na zrnju graha*, za katero je ilustracije narisal Marjan

Manček, obe v prevodu Silvine Orel Kos. Knjigo *Obuti maček* je oblikovala Maša Kozjek in bila na minulem 19. knjižnem sejmu za svoje delo tudi nagajena.

Zgoraj navedene preproste informacije o slikanicah, ki so izšle pri Mladinski knjigi, seveda ne morejo pričarati njihove lepote, so pa lahko vzpodbuda, da sežejo starši v žep in jih ponudijo otrokom v zabavo in branje, saj je znano, da ostaneš zvest knjigi takrat, ko si se zgodaj navezal nanjo, in slovenske slikanice so ene najlepših v Evropi, tudi zato tudi odraslim in ne samo otrokom namenjene!

IN MEMORIAM

Odšel je prof. Martin Jevnikar

8

ČETRTEK,
15. JANUARJA
2004

Prof. Martin Jevnikar je preminil minulo soboto, 10. t.m., in za njim ostaja velika vrzel, saj smo ga poznali kot odličnega slavista, predvsem pa kot toplega in umirjenega človeka, ki je v življenju ostal zvest svojim koreninam in je za našo narodno skupnost naredil ogromno.

O pokojnem prof. Martinu Jevnikarju lahko upravičeno rečemo, da je bil eden temeljnih tvorcev naše kulture in slovenskega šolstva v Italiji od druge svetovne vojne pa vse do danes, saj je bil po drugi vojni med tistimi navdušenci, ki so nesebično, polni navdušenja in velikega znanja postavili temelje slovenski šoli v Italiji.

Iz rodne, mile Dolenjske je s seboj v Trst prinesel blagi značaj, odprtost, tudi molčečnost ter preudarnost, strpnost in lepo lastnost iskrenega poslušanja, smisel za odprt in resen dialog in seveda velikansko zakladnico znanja, ki jo je nesebično delil nam Primorcem, ki nas je takoj vzljubil in nam ostal zvest do smrti.

Prof. Martin Jevnikar se je rodil 1. maja 1913 v Spodnjem Brezovem pri Višnji gori, kjer je tudi končal osnovno šolo, nakar ga je pot vodila v slovit Škofjiske zavode v Šentvid, kjer je leta 1934 maturiral na klasični gimnaziji. Leta 1939 je diplomiral na ljubljanski univerzi na slavistiki, med vojno je poučeval tako v Ljubljani kot tudi v Italiji. Ob koncu druge svetovne vojne je prof. Martin Jevnikar prišel v Trst, kjer se je takoj vključil v povojno obnovo slovenske narodne manjšine, začel poučevati in si tudi ustvaril družino z gospo Nedo, s katero sta imela štiri otroke. Leta 1961 je na rimski univerzi doktoriral. V Trstu je pokojni dolga leta poučeval na slovenskih višjih šolah (od leta 1945 naprej), med leti 1963 in 1975 je poučeval slovenski jezik in literaturo na univerzi v Padovi, od leta 1972 naprej pa je poučeval tudi na videmski univerzi, kjer je bil tudi ravnatelj Slovenskega filološkega inštituta in profesor za srbski in hrvaški jezik ter literaturo omenjenih narodov.

Ko se človek v tem kratkem zapisu ozre za hip na prehojeno pot pokojnega prof. Martina Jevnikarja, se mora začuditi nad plodovitostjo pokojnika, ki je bil zares velikanski in molčeči delavec, predvsem pa z vsem srcem in dušo predan slovenskemu jeziku in človeku, a tudi znanilec enotnega slovenskega kulturnega prostora v časih, ko je bilo zelo težko združevati zdomstvo z zamejstvom in matično domovino.

Ne moremo mimo njegovega urejanja Literarnih vaj in posluha za mlade ter dejstva, da je vzgojil veliko število slovenistov, ki danes nadaljujejo njegovo delo. Ne moremo mimo njegovega večletnega urejanja Primorskega slovenskega biografskega leksikona pri Goriški Mohorjevi družbi v Gorici, ki je še danes eno temeljnih del naše žive prisotnosti v prostoru, kjer nam je dano živeti. Ne moremo mimo njegovega dolgoletnega odličnega pisanja kulturnih kronik in kritičnih zapisov za Radio Trsta A in Mladiko, za Katoliški glas in za druge revije, pa naj so izhajale v zdomstvu, v Italiji, Sloveniji ali kjerkoli. Ko je šlo za slovensko besedo in slovenskega človeka, je bil prof. Martin Jevnikar zraven in zato se ne čudimo, če je bil med ustanovitelji še do danes skorajda edine vseslovenske javne tribune Draga, Društva slovenskih izobražencev in še vrste drugih pobud, med drugimi tudi literarne nagrade Vstajenje.

Prof. Martin Jevnikar je bil tih, a skrben spremljevalec slovenskega leposlovja, zavezan slovenski besedi in človeku. Človek, ki za seboj pušča velikansko vrzel.

Prof. Martina Jevnikarja bomo pogrešali! Naj mu bo Gospod pravičen plačnik in naj po dolgoletnem delu počiva v večnem miru!

Svojcem izrekamo iskreno in globoko občuteno sožalje!

Opčine / Ob prazniku Sv. treh kraljev

Pevski dar s Tolminskega

Openska cerkev ponuja v božičnem času več glasbenih doživetij. Tradicionalni Božični koncert ponavadi oblikujejo domači pevski sestavi, ki gredo od otroških, mladinskih in mešanih zborov do komornih skupin v različni zasedbi.

Na dan, ko praznujemo Gospodovo Razglasenje in se spominjamo obiska Treh Modrih v betlehemiški štalici, pa je že utečena navada, da se openska župnijska skupnost z glasbo tudi poslovi od prazničnih dni, in sicer s posebnimi gosti.

Otroško in mladinsko pevsko društvo Vesela pomlad v sodelovanju z župnijo sv. Jerneja in Zvezo slovenskih kulturnih društev je letos povabilo v svojo sredo mladinski zbor Pueri cantores iz Tolmina, ki je nastal pred skoraj 22. leti. Od vsega začetka ga vodi njegova ustanoviteljica Barbara Kovačič, ki je s svojimi varovanci nastopila že v Avstriji, Franciji, Italiji in Španiji. Kot slovenski predstavnik istoimenske svetovne cerkvene organizacije Pueri cantores tudi redno sodeluje na državnih in mednarodnih kongresih. Med novejšje projekte tolminskega zbora spada še scen-

sko-glasbena prireditev z naslovom *Pojóce jaslice*, ki je imela svoj čarobni okvir v suggestivni naravi Postojnske jame. Decembra lani pa je v

začel z Mašo za ženske glasove v *d-molu* nemškega skladatelja Petra Corneliusa (1824-1874). Maša je bila deležna tudi poznejše orke-

FOTO KROMA

sodelovanju z mednarodnim orkestrom Alpe-Jadran izvedel tri božične koncerte. Zbor Barbare Kovačič torej odlikuje kakovostna in večplastna pevka dejavnost. Openeci in ljubitelji petja s Tržaškega so zato v torek, 6. t.m., upravičeno napolnili Božji hram.

Zanimiv program, s katerim se je zbor predstavil zbranim poslušalcem, se je

stralne predelave in je le ena od dveh, ki sta se ohranili do današnjih dni. Cornelius je namreč podpisal ciklus petih maš, za drugimi pa se je v poldrugem stoletju izgubila vsaka sled. Zbor je na orgle spremljal mlad perspektiven glasbenik Klemen Karlin, ki je doštudiral najprej v Celovcu in nato diplomiral na Dunajski univerzi za glasbo in upodabljajočo umetnost.

Njemu je bila zaupana tudi instrumentalna točka, t.j. pastoral v D-duru *Zveličar nam je rojen zdaj* Stanka Premrla.

V drugem delu so zazvevale slovenske in tuje božične pesmi. Poleg bolj znanih *Počivaj milo Detece Franca Ačka*, *Angeli so oznanili* Kennetha Simpsona, obvezne

Gruberjeve *Svete noči* in dodatka *Poslušajte vsi ljudje*, je zbor Pueri cantores iz Tolmina zapel še šest skladb a cappella oziroma ob orgelski spremljavi: *Exultavit* Franza Burkhardta, *Rorando coeli* Jana Campanusa Vodnanskega, *Christus natus hodie* Lane Walter, A.a.a., *Marija Devica* Egija Gašperšiča, *Tam v hlevcu* Bethlehem

Franca Ačka in *V ivju srebrnem* Jožeta Trošta.

Vlita zvočnost mladih glasov, nežne božične harmonije in priložnostne misli v najbolj prazničnem duhu, ki jih je prebrala Mira Fabjan, so izzvali doživeto ploskanje zbranih poslušalcev, ki je veljalo kot občutena zahvala vsem izvajalcem za dragocen pevski dar.

AL

Praznične prireditve

Bogat božični koncert na Opčinah

Na božični dan se je mnogi domačinov in drugih obiskovalcev zbrala v openski cerkvi, da bi prisluhnili tradicionalnemu božičnemu koncertu, ki je bil letos posebno bogat. Oblikovale so ga namreč štiri glasbene točke, ki so predstavljale izsek delovanja na Opčinah in pri Banjih. Najprej so nastopile pevke dekleške skupine Vesela pomlad, ki so zapele pod vodstvom Martine Feri; predstavile so se z ljudsko *Tam stoji*

pa *hlevček* (v priredbi Marca Sofianopola) in ameriško *Jingle Bells* (v priredbi Iztoka Cergola). Prijetno vzdušje se je nadaljevalo z zborčkom otrok, s katerimi je Mira Fabjan pripravila splet slovenskih božičnih pesmi v priredbi Antona Kropivskega in ob spremljavi Vinka Škerlavaja.

Slovenske božične pesmi so pripravili tudi pevci mladšega mladinskega pevskega zbora, ki so se jim pridružili Metka in Urška Sinigoj, Edwin

Bukavec in Mitja Malalan: zavzeto jih vodi Mira Fabjan. Letošnjo priložnostno misel je prispevala domačinka Tamara Operti, ki je žal bila odsotna, zato je njeno besedilo prebrala povezovalka koncerta Breda Susič. Opertijeva je predvsem poudarila pomen božičnega slavlja za otroke in njihove družine, ki pogosto zaradi več težav ne čutijo tega časa in ga ne znajo podživljati s svojimi otroki.

Koncert se je zaključil z nastopom združenih pevskih zborov Sv. Florijan od Banov in Sv. Jernej z Opčin, ki sta pod vodstvom Janka Bana in ob sodelovanju Rossane Palia-

ga zapela najprej tradicionalne božične melodije, v katerih sta kot solista nastopila Mojca Milič in Marjan Škerlavaj, nato še z manj znano kantato *Sveta noč* na besedilo Mirjam Tozon in v priredbi Stanka Premrla. Kot solisti so nastopili Marta Fabris, Matejka Bukavec, Martina Feri, Mojca Milič in Marjan Štrajn. Na orgle je igral Ivan Milič.

Po sklepnem pozdravu openskega župnika g. Franca Pohajca se je koncert sklenil s priljubljeno *Sveto nočjo*, ki so jo zapeli vsi pevci in poslušalci skupaj.

Neva Zaghet

Sporočilo božičnega časa ob petju

Božičnice v devinski fari

Minuli advent in božični čas sta v devinsko faro prinesla več prireditev. Prvi tak dogodek pod geslom "Božična misel je iskra, ki jo ukreše utrip naše srca..." je bil že v petek, 12. decembra, ko v župnijski cerkvi v Štivanu še sploh ni bilo jaslic in drugih simboličnih znamenj Božiča. Nastopil je Mešani mladinski pevski zbor iz Trsta pod vodstvom Aleksandre Pertot. Sam koncert so organizirali domače SSKD Timava iz Štivanja in Medje vasi, ZSKD in Glasbena matica, saj mladinski zbor deluje v njenem okviru. Lepa skupina pevcev in glasbenikov je tudi s suggestivno

scenografijo, z lučkami in premiki, gibom in plesom ustvarila zaokrožen božični koncert.

Za naslednje lepo doživetje so poskrbeli otroci veroučnih skupin iz devinske fare, OPZ Ladjica, ki ga vodi Olga Tavčar, ter gojenci devinske podružnice SCGV E. Komel. V torek, 23. decembra, so namreč v devinski cerkvi oblikovali dobrodelno župnijsko božičnico, z božičnim sejmom, na katerem so ponujali ročno izdelane okraske, voščilnice, svetilke itd. ter zbrali 480,00 evrov, ki so jih namenili v podporo misijonskemu delu p. Danila Lisijaka. Pečat letošnji

božičnici so dale misli bl. Matere Terezije iz Kalkute, ki so jih brali otroci in tudi tako uteleljali pomen duhovne priprave na božične duhovnike.

Na praznik svetega Štefana pa je bila nova cerkev v Štivanu spet polna občinstva, ki je prišlo na tradicionalni koncert božičnih pesmi, ki ga prirejajo devinski zbori. Uvodoma sta pod vodstvom Hermana Antoniča zapela ženski in mladinski zbor Devin. Pripravili so zanimiv spored. Posebnost sta bili pesmi *V božični noči* Feliksa Ugovška in *Božična pesem* Braneta Tičarja in Vere Šolinc v priredbi samega dirigenta. V pesmi je ob orgelski spremljavi imel lepo vlogo tudi bas-bariton, ki

ga je igral Marko Antonič.

V drugem delu večera pa so spored oblikovali otroci zbora Ladjica pod vodstvom Olge Tavčar in Fantje izpod Grmade, ki jih vodi Ivo Kralj. Predstavili so vsebinsko enotno božično lepljenko z naslovom *Mismo prišli nocoj k vam*. Prepletalo se je tako petje ljudskih pesmi od adventa do Sv. treh kraljev, med katerimi sta Daša Frandolič in Martin Perić pojasnjevala starodavne ljudske navade ob svetih treh nočeh. Pri orglah je zборе spremljala Rosanda Kralj.

Trije dogodki torej, ki so udeležencem gotovo pomagali globlje in na bolj pristen način doživljati sporočilo božičnih praznikov.

Društvo slovenskih izobražencev

Odvisnost od alkohola ni le medicinski problem

Društvo slovenskih izobražencev je imelo v ponedeljek, 12. januarja, prvo predavanje v letu 2004. Že lani je na zadnjem srečanju zaživel lik bivšega ljubljanskega škofa Antona Volka, ki je svoje apostolsko delovanje razvijal v nenaklonjenih pogojih jugoslovanske stvarnosti v obdobju po drugi svetovni vojni, je bil minuli ponedeljek govor o hudi družbeni ujmji, to je odvisnosti od alkohola.

Predavanje je slonelo na knjižni publikaciji socialnega delavca Aleksandra Možeta *Odvisnost od alkohola*, ki jo je izdala založba Bogataj iz Idrije. Kot je Možetov trud orisal dr. Rafko Dolhar, ki je avtorja predstavil in večer vodil, gre za drobno knjižico, ki pa ima vendar "visoko specifično težo", saj je nastala na podlagi avtorjevih konkretnih izkušenj,

FOTO: KROMA

obenem pa ohranja poljudni slog, tako da je knjiga lahko razumljiva tudi za tiste, ki sta jim tovrstna stroka in problematika tuji.

Kot je sam avtor povedal, je knjiga začela nastajati že leta 1968, ko se je začel poklicno ukvarjati s problemom odvisnosti od alkohola v psihiat-

rični bolnišnici v Idriji. Že takrat se je Možet zavedal, da je ta problematika povezana ne le z medicinsko stroko, ampak da zahteva taka odvisnost drugačno, širšo metodološko kompetenco, ki vključuje tudi psihologijo. Može je namreč obrazložil, da je alkohol kratko malo bližnjica do zadovolj-

stva, do boljšega počutja. Toda alkohol je le sredstvo, ki začasno prikrije življenjske težave. Pravo zdravljenje pacienta se po Možetovem mnenju prične, ko se ta "strezni" iz alkoholnega stanja in je ponovno sposoben razmišljati ter soočiti se z vsakodnevni problemi. Može in njegovi sodelavci so trdno prepričani, da odvisnost od alkohola ne gre obarvati s sramotno krinko, saj v dejstvu, da človek zbolí, ni nikarkršne sramote. Kar pa

pacientu pri zdravljenju neobhodno koristi, je ponovna vzpostavitev dialoga med pacientom samim in socialno mrežo, v kateri je prej živel, v prvi vrsti z družinsko celico. "Zdravljenje je pač pogovor o življenju", je zaključil Aleksander Može.

Igor Gregori

DAROV

ZA CERKVENI pevski zbor od Sv. Ivana daruje Boži Kojancic 20,00 €.

ZA CERKVENI pevski zbor pri Sv. Ivanu darujejo: Elvira Markezic 10,00 €; Alenka Rudez 70,00 €; Franc Sergas 5,00 €; Marija Hrvatina 5,00 €.

V SPOMIN na Marijo Bizjak daruje Nadja Zennaro 15,00 € za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

OB NOVO letu daruje Severina Sakolič 20,00 € za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

OB OBLETNICI smrti dragega moža Maksa Šaha daruje žena Jelka 50,00 € za Vincencijevo konferenco v Trstu, 25,00 € za misijone, 25,00 € za cerkev v Mavhinjah, 25,00 € za Sklad Mitja Čuk.

V SPOMIN na dragega prof. Martina Jevnikarja daruje Jelka Šah 50,00 € za Mladiko.

V SPOMIN na pokojno Marijo Kalc vd. Babič daruje družina Natural 15,00 € za cerkev v Gropadi.

V SPOMIN na pokojno Marijo Kalc vd. Babič daruje Mar-

ta Mužina 10,00 € za cerkev v Gropadi.

V SPOMIN na pokojno Marijo Kalc vd. Babič daruje Zofka Kalc 10,00 € za cerkev v Gropadi.

V SPOMIN na prijateljico Marijo Kalc daruje Anica 20,00 € za cerkev v Gropadi.

V SPOMIN na pokojnega Mariota Racmana daruje domača družina 20,00 € za cerkev na Pesku.

ZA MARIJIN dom v Rojanu darujejo v spomin na pevko Roberto Močibob: pevci rojanskega cerkvenega pevskega zbora 245,00 €, Iva Ščuka 20,00 €, Ada Guštinčič 20,00 €, Milena Franko 20,00 € in družina Sanabor 50,00 €.

V SPOMIN na vzornega peva Oskarja Čoka namesto cvetja na grob daruje za sklad za spomenik Ubaldu Vrabcu na rojstni hiši v Trstu družina Korsič 25,00 €.

NAMESTO CVETJA na grob prof. Martina Jevnikarja daruje Nada Martelanc 50,00 € za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

† V soboto, 10. januarja, je v Trstu mirno zaspal v Gospodu

MARTIN JEVIKAR
profesor

Pogreb bo v torek, 20. januarja, na tržaškem pokopališču. Od 9.30 dalje bo ležal v mrliki vežici, ob 11. uri pa bo sv. maša v pokopališki cerkvi.

Globoko užaloščeni žena Neda, otroci Marjan, Marko, Ivo in Magda z družinami, brata Janez in Milan ter ostali sorodniki.

Trst, Sp. Brezovo, London (Kan.)

SOŽALJE

Ob težki izgubi ljubljene moža, očeta in deda prof. Martina Jevnikarja iskreno izrekamo ženi Nedi, sinovom, hčerki, vnukom, vnukinjama in ostalim sorodnikom občuteno sožalje. Člani in članice Slovenske Vincencijeve konference v Trstu

Ob izgubi prof. Martina Jevnikarja izrekamo gospe

Nedi, otrokom in njihovim družinam ter drugim sorodnikom iskreno sožalje. Ohranili ga bomo v lepem spominu. Uredništvo Novega glasa
Ženi Nadi in hčerki Janji izražamo iskreno in občuteno sožalje ob smrti moža in očeta Piera Del Linza, ki smo ga poznali kot toplega in dobrega človeka. Uredništvo Novega glasa

Zahvalna maša in praznični dan ali 90 let organista in zborovodje Draga Petarosa

Boršt. Zadnji dan leta! Silvestrovo tokrat ni običajno. Ali vsaj ne za vse. Gotovo ne za g. župnika Maksa Suarta, za strežnike, sestre in tiste vernike ter cerkvene pevke in pevce, ki so ob uri, ko je začel mrak legati na zemljo, prišli k zahvalni maši. Poleg domačih so v cerkvi tudi dolinski župan prof. Pangerc in predstavniki Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Tudi to je znamenje, da je tokrat Silvestrovo v Borštu poseben dan. Borštanski organist in dolgoletni zborovodja Drago Petaros je namreč dopolnil 90 let in tudi to je razlog, da je ta zahvalna maša posebna.

Cerkev sv. Antona puščavnika je lepo okrašena in praznično osvetljena, kajti veliko je razlogov, da smo ob koncu leta hvaležni za vse, kar nam je minulo prineslo in pustilo. Za organista pa je verjetno tudi priložnost za še drugačen pogled nazaj in iz njegovega igranja je zaslutiti, da se tega zaveda in se veseli, da mu je dano spremljati petje in dati bogoslužju praznjo podobo. To potrjujejo peta maša, izbor pesmi in predigre. Zahvalna maša dobiva tako še dodani pomen,

kar izpostavi tudi g. župnik v svojem nagovoru jubilanu in prisotnim. Na koncu maše pa se to še dodatno izrazi v javnih čestitkah gospoda župana Borisa Pangerca in v voščilih besedah Marka Tavčarja, ki je Drago Petarosu voščil v imenu ZCPZ. Končna slavnostna pesem Hvala večnemu Bogu je tako imela v Borštu še poseben naboj. Tokrat ni izražala hvaležnosti le za vse dobro, ki smo ga bili deležni v letu, ki je minilo, ampak tudi za vse, kar je župniji in sami vasi in sosednjim krajem prispeval jubilan, 90-letnik Drago Petaros. Ta je za domače orgle prvič javno sedel leta 1930, le dobro leto potem, ko mu je znani glasbeni pedagog Stane Malič začel razkrivati skrivnosti glasbene umetnosti. S svojimi pevci pa je v duhu najzlahtnejše pevske tradicije, ob svetih redno vadil tudi posvetne pesmi. Z orglami in zbori pa se ni ukvarjal le v Borštu. V letih 1936-1945 je bil organist v Ricmanjih. Vodil pa je tudi posvetne zборе, zlasti v Dolini in samih Ricmanjih, najdlje se je posvečal domačemu mešanemu zboru PD Slovenec, s katerim je veliko nasto-

FOTO: MP/AP

pal na društvenih prireditvah v domači vasi in okoliških krajih, a tudi na revijah, kot sta Primorska poje in zborovska revija ZCPZ.

Drago Petaros je torej organist in pevovodja, ki je Borštu in celemu Bregu dal veliko tudi s tem, da je dosledno s svojim zgledom in delom dokazoval, da mu gre

za slovensko pesem, za slovensko petje, kajti tako cerkvene kot posvetne pesmi so nam dar 'ljubezni ene', so odraz iste duše, ki pa poje, glede na potrebo, o različnih stvarih.

Ob tem lepem življenjskem jubileju naj mu zato želimo trdnega zdravja in dovolj moči, da bi Bogu v čast in sebi ter Borštanom v veselje še dolgo lahko orglal in vodil petje v domači cerkvi.

Temu voščilu se iz srca pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

VJ

Dne 31. januarja 2003 je slavil 90. rojstni dan naš organist in pevovodja **DRAGO PETAROS**.

Iskrene čestitke in da bi še veliko skupaj peli, mu voščijo cerkvene pevke in pevci iz Boršta.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na koncert

PESMI BOŽIČNEGA ČASA

v stolnici sv. Justa v nedeljo, 18. januarja, ob 16. uri.

Nastopili bodo vokalna skupina Dornberški fantje, MePZ Jacobus Gallus iz Trsta, Dekliški zbor ZKD Nova Gorica, Pevsko društvo Odmev in MePZ Igo Gruden iz Nabrežine

Božični koncert v Nabrežini

Zelo prijeten božični koncert je bil preteklo nedeljo v cerkvi v Nabrežini. Nastopila sta mladinski zbor Kraški slavček pod vodstvom Alenke Radetič in mešani zbor Igo Gruden pod vodstvom Adija Daneva. S programom sta navdušila številno občinstvo. Božična misel Vere Tuta je govorila o miru, ki ga ustvarjamo sami v sebi, v svoji okolici, o brezpogojni ljubezni, o enakem dostojanstvu vseh ljudi. Na koncu je župnik Bogomil Breclj nagradil najlepše jaslice: prvo nagrado je prejela družina Gruden (Postaja), drugo Furlan in Vidali, tretjo Jazbec in Krizmančič-Doz in četrto Conti.

Mirko Spazzapan in Damijan Terpin
v občinski hiši v Števerjanu

Zanimanje za probleme števerjanske občine

V sejni dvorani občinske hiše v Števerjanu so se 2. januarja upravitelji domače občine srečali z deželnim svetovalcem Mirkom Spazzapanom ter z deželnim tajnikom Slovenske skupnosti in obecnim goriškim občinskim odbornikom Damijanom Terpinom. Beseda je tekla o splošnih problemih, ki pestijo števerjansko občinsko upravo.

Govor se je začel s problemom pomanjkanja finančnih sredstev v števerjanski občinski upravi in v podobnih manjših občinah, ki ležijo v goratem območju in kjer je izključno razvito kmetijstvo. Župan Corsi je pohvalil Spazzapana, ki se izredno zanima za probleme, ki pestijo našo občino. Tako je bilo zagotovljeno financiranje za sanacijo plazov in usadov v zaselkih Aščevi, Ščedno, Bukovje in Klanec. Za tehnično plat omenjenih del skrbijo deželni uradi, za izpeljavo del pa je zadolžena Civilna zaščita. Poleg tega je deželna uprava zagotovila sredstva za dokončno zaključitev del doma za ostarele v Britofu.

Nujna je tudi ureditev nekaterih še odprtih vprašanj s strani deželne uprave in goriške pokrajinske uprave na šte-

verjanskem teritoriju in širše na celotnem briškem območju. Potrebna je izdelava širšega načrta, ki zadeva urbanistično ureditev cest. Gre predvsem za turistični razvoj in izboljšanje zunanjega videza briških občin. To pride v korist vsem dejavnostim, ki se opravljajo na tem teritoriju. Pomembna je ohranitev kmetijstva v briških občinah in vsega, kar je s tem povezano.

Občinska uprava je v zadnjem desetletju investirala skoraj 10 milijard starih lir za ureditev plazov, nesrečnega vodovoda in še bi lahko naštevati, skoraj milijarda lir pa je bila porabljena za posodobitev struktur otroškega vrtca in osnovne šole. Poleg tega je Gorski okoliš Ter-Nadiža-Brda pred kratkim odobril načrt za sanacijo plazu na Bregu. V teku je načrtovanje za ureditev občinske ceste na Jazbinah proti zaselku Bučinelovih in ceste, ki z Mocverja pelje proti Kovačevemu. Začela so se dela za popravitev in posodobitev že obstoječe javne razsvetljave.

Skoraj redkost je, da deželni svetovalec obišče katerokoli upravo, tudi po volilnih shodih, kar je hvale vredno!

MD

Tradicionalna pobuda KD Sabotin

Jaslice pri nas doma

V nedeljo, 4. januarja, je bil v Štmaru poseben dan, saj so si domačini, ki so napolnili dvoranico v bivši osnovni šoli briške vasice, lahko ogledali vse vrste jaslic, ki so sodelovale na vsakoletnem natečaju Jaslice pri nas doma. V organizaciji domačega društva Sabotin se je namreč letos že devet let zgodilo, da si je posebna komisija, ki jo je imenovalo društvo, ogledala jaslice po domovih vseh prijavljenih družin in posameznikov Štmarja, Pevme, Oslavja in Gorice. Poleg domačih jaslic, ki jih je bilo kar dvajset, pa se je komisija napotila tudi v domači slovenski vrtec v Pevmo in pa v osnovno šolo ter v obe cerkvi v Pevmi in Štmaru. Posebne pozornosti so bile vredne tudi jaslice, ki so jih postavili na sedežu društva v Štmaru, saj gre za več kot štirideset let star izdelek, ki je pred leti bogatil domačo cerkev.

ČESTITKE

Svet slovenskih organizacij čestita **Karlu Mucciju** za prestižno nagrado Sv. Štefan 2003, kar je zaslužno priznanje za njegovo uspešno 20-letno delo v Laškem.

Zveza slovenske katoliške prosvete čestita odborniku **Karlu Mucciju** za prejem nagrade Sv. Štefan 2003, ki mu jo je za zasluge podelila občinska uprava Ronke.

Društvo Sabotin prireja omenjeni natečaj z namenom, da se ohrani tradicija postavljanja jaslic, in to ne le v tistih družinah, kjer so doma otroci, temveč tudi v drugih, v tistih na primer, ki jih sestavljajo starejši člani ali posamezniki, in sicer da bi se tudi tile še naprej trudili in okrasili svoje domove vsako leto. Tako se dogaja, da se iz leta v leto večata tako število kot kvaliteta prijavljenih jaslic; resnici na ljubo lahko trdimo, da gre v nekaterih primerih za prave umetnine.

V nedeljo, 4. januarja, si je, kot rečeno, polna dvoranica ogledala film in diapozitive, ki so jih pripravili domačini. Na sedežu društva pa bo do praznika sv. Valentina, ki ga pripravljajo vsako leto meseca februarja, tudi na ogled razstava slik teh izdelkov.

Kako pa je bilo z nagradovanjem? Za najlepše jaslice je po mnenju komisije letos poskrbel Sebastjan Valentinčič, druge in tretje najlepše pa sta naredila Filip Princi in družina Fajt. Komisija je nagradila tudi najboljši prvi vtis (Luka in Matteo), najlepši mah (Denis in Andrea), kreativnost (Sara in Kristjan), luči (Andrea, Federico in Leonardo) in premikanje (Martin, Sandi, Denis, Andrea, Luka, Lara, Valentin - gre za skupino otrok, ki že več let pod lopo in brez pomoči odraslih pripravljajo jaslice, ki so iz leta v leto lepše.)

Urad za slovensko manjšino / Nekaj vtisov in pojasnil

Prvi dan pri okencu na občini

Na občini v Gorici imamo končno okence za slovenske občane. Dr. Erika Jazbar, ki stoji za njim, nam je ob koncu uradnega urnika na prvi dan njegovega delovanja, 5. januarja, rada povedala, kako je potekal "krst" te za goriške Slovence pomembne pridobitve, ki - to je treba poudariti - za zdaj deluje v eksperimentalni obliki: "Zadovoljna sem, ker je prišlo mimo precej ljudi, kljub temu da je bil to dan med nedeljo in praznikom Sv. treh kraljev. Spraševali so o tem, kako urad deluje in kaj nudimo."

Želela pa je poudariti tole: "Na uradu za slovensko manjšino ne izdajamo dokumen-

tov, ampak nudimo informacije o tem, kje jih zainteresirani lahko dobijo oz. naredijo. Kdor pride k meni, torej ne more dobiti potrdil o rojstvu, poroki, razlastitvah ipd., temveč jim jaz povem, kje je pristojni funkcionar v občinski palači, ki se s tem ukvarja. To je zelo pomembno, da ne bo prišlo do nesporazumov in nejevolje." Na vprašanje, ki verjetno zanima širšo javnost, ali bo v prihodnje urad tudi izdal uradne akte, je odgovorila: "Mislim, da ne, saj imajo posamezni občinski uradi posamezne pristojnosti in izdajajo posebne akte. Mi

FOTO DPD

nimamo kompetenc, da bi izdajali dokumente. Ko bo prišlo finančno kritje, predvideno po zakonih 482/1999 in

38/2001, bo imel naš urad večje pristojnosti." Kot nam je obrazložila dr. Erika Jazbar, je torej okence za slovensko manjšino nekaj dvojček italijanskega urada za stike z javnostjo; razlika je samo v tem, da novi urad posluje v slovenskem jeziku. "To še ni popolna izpolnitev zakona 38, ki predvideva širše kompetence," je dodala. "Na vsak način je Brancatijeva uprava želela dati jasen signal in pokazati, da je uprava pozorna do manjšinskega vprašanja. Zato na začetku prosimo za razumevanje; ko bo prišel denar, upamo, da bo bolje."

Temu upanju dodajamo vabilo našim bralcem, naj ob ponedeljskih jutraj kar zahajajo na občino.

DD

V Kulturnem centru Lojze Bratuž / Iskri smeh na ustih vseh

Navdušujoč nastop Gledališke gimnazije iz Nove Gorice

Uverturo v letošnjo šesto izvedbo niza veseloiger ljubiteljskih odrov Iskri smeh na ustih vseh, v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in Zveze slovenske katoliške prosvete, je v nedeljo, 11. t.m., popoldne podpisalo nad 40 dijakov, ki obiskujejo Dramsko-gledališko gimnazijo v Šolskem centru v Novi Gorici. Svoja igralska, plesna in glasbena stremjenja so izkazali v izoblikovanju igre Žlahtni meščan enega izmed najvidnejših komedijografov vseh časov, Jeana B. Moliera. Kommedijo so premierno uprizorili ob koncu lanskega šolskega leta pod režijskim vodstvom, tudi v zamejstvu dobro poznanega gledališkega igralca, člana PDG, Janeza Starine, ki na omenjeni šoli poučuje retoriko in odrski govor, in mentorstvom ter v dramaturški obdelavi Marjana Štrancarja. Dijakom je pri zamisli scenografije, kostumografije in oblikovanja pomagal Marko Krumberger, obli-

kovalec luči in tonski mojster Samo Oblokar, glasbenik Mirko Vuksanovič in koordinator predstave Natalija Arčon. Sicer so dijaki sodelovali pri celotni uprizoritvi, tudi pri izdelavi kostumov in scene, skope in učinkovite, ki se stoji le iz nekaj rdečih panof, odprtine, zastrte z dvema škrlatnima zavesama, nekaj stolic in velikega pozlačene stola. S predstavo so v minulem oktobru nastopili v spremljevalnem programu Borštnikovega srečanja. Govorjenje ob tem prestižnem festivalu je popolnoma utemeljeno, saj so mladi igralci v uri in pol trajajoči predstavi dokazali, da so dobro podkovani za sproščen odrski nastop in da je med njimi nekaj resničnih igralskih talentov, ki bi jih morali biti veseli na ljubljanski AGRFT.

Medtem ko je glasbena skupina v živo spremljala prizore, se je odrsko dogajanje sukalo okrog domišljavega meščana, ki se je izredno rad

družil s plemiči in jim hotel biti v vsem podoben, čeprav so ti le izkoriščali njegovo navno radodarnost. Njegova trezna žena, snubec njegove hčere in še posebno zviti snubčev sluga so vse spet uravnali v pravo smer. Mladi izvajalci so znali spretno podajati prefinjeno Molierovo ironijo z besedo in dobro naštudiranimi kretnjami in gibi ter učinkovito posredovati njegove bodice na račun meščanstva in plemstva. Opazno je, posebno pri nekaterih, izstopala velika pozornost lepemu jeziku, pravilni izgovorjavi in harmoniji izražanja, kar pogrešamo pri naših ljubiteljskih igralcih, ki jim dikcija nastavlja težko premostljive zanke.

Publika se je s prisrčnim ploskanjem hvaležno poslovila od nastopajočih; žal so med njo igralci zaman iskali goriške vrstnike, ki bi jim gostovanje novogoriških dijakov prineslo veliko gledališkega užitka in morda novih prijateljskih stikov.

Drugo srečanje iz vedrega niza bo že prihodnjo nedeljo, 18. t.m., ob 17. uri, ko se obe ta zvrhana mera smeha ob komediji Andreja Jelačina *Pacienti v čakalnici*, ki ga bo izvajalo Gledališče smeha iz Kopra v režiji Adrijana Rustje.

Iva Koršič

Orkester Slovenske filharmonije v Verdiju

V petek, 23. januarja, bo ob 21. uri v mestnem gledališču Verdi v Gorici gostoval Sinfonični orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane (ki šteje skoraj 100 orkestrašev). Koncert prireja goriška občina v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž. Kot solist bo nastopil naš goriški prijatelj in pianist Sijavuš Gadžijev. Na sporedu so baletna glasba iz opere *Faust* Charlesa Gounoda, koncert za klavir in orkester št. 3 Ludviga van Beethovna in *Slike z razstave* M. Musorgskega. Dirigent bo ruski glasbenik Pavel Kogan. Vstopnice in rezervacije so na tel. 0481 33090 vsak dan od 17. do 19. ure. Abonentni Srečanj z glasbo SCGV Komel in Kulturnega centra Bratuž imajo - ob predstavitvi izkaznice - možnost popusta.

V goriški stolnici

Utihišla je nedeljska maša v slovenskem jeziku

Čutim, da ni lahko dopovedati krogu naših ljudi, zlasti tistih, ki živijo v mestu ali v primestni okolici, zakaj je z novim letom odpadla običajna jutranja nedeljska maša v slovenskem jeziku v goriški stolnici. Ker se zavedam, da bo to sporočilo marsikoga vznemirilo, se mi zdi umestno kratko pojasnilo.

Prekinitev dolgoletnega izročila s tako pomembno in razburljivo zgodovino tako za versko doživljanje kakor za pomen slovenske vidljivosti v mestu, kot je bila jutranja maša v stolnici v slovenskem jeziku (pred Vatikanskim koncilom sicer v latinskem jeziku, a z berili, pridigo, petjem v slovenskem jeziku), je nedvomno boleč dogodek. To liko bolj boleč je, ker ga ne moremo pripisati kaki zunanji prisili, marveč le našim no-

tranjim razmeram, kot sta prvenstveno nadvse usoden osip vernih udeležencev in obenem objektivna nezmožnost redne duhovniške prisotnosti. Če se zazremo v razloge tega osipa, nam ni težko ugotoviti, da je temu v precejšnji meri kriv neprimeren urnik, ki več ne odgovarja spremenjenemu tempu in slogu življenja, zlasti ob t.i. koncu tedna, v katerem se daje takšna prednost prazniškim sestavinam, kot so počitek, družabno življenje, šport, disko itd., da le-te postajajo nekaki "liturgični nadomestki" dosedanje nedeljske maše. Tuja mi je misel, da bi precejšen del absolutiziral konkretne oblike domačega izročila, a po drugi strani ne morem podcenjevati njihovega globokega simbolnega pomena, sicer bi se

naši narodni neprijatelji zlasti v svinčeni dobi fašističnega raznarodovanja ne zagnali vanje s takšno ihto, kot so se. Zgodovinski spomin tudi na ta del slovenskega mestnega izročila nam lahko pomaga, da ne zapademo v neko ne le versko, ampak tudi narodno "alzheimerstvo". Prav zato sem si po odhodu dr. Kazimir Humarja rekel: poskušajmo nadaljevati, dokler bo šlo.

Vsekakor se nam s to prekinitvijo ne zapirajo vrata goriške stolnice. Odveč je tudi strah, da s tem odpade običajno slovensko velikonočno slavo.

Preden sklenem, bi rad dal priznanje vsem "zgodnjim" kristjanom, s katerimi sem se v teh zadnjih letih ob nedeljah srečeval. Iskreno hvaležnost dolgujem pevske mu zborčki nekdanjih Marjinih družbenic, zlasti pa organistki in pevovodkinji prof. Lojzki Bratuževi za pravo živ-

ljenjsko službovanje na stolniškem koru. Lepo se zahvaljujem zvestemu bratcu dr. Danilu Čotarju in še prav posebej Emiliju Danelonu, prijatelju italijanske narodnosti, časnikarskemu kronistu, za izredno prijazno in skrbno "mežnarstvo".

Čeprav se zavedam, da idealnih rešitev ni, bi vseeno slovenski mestni duhovniki dobrohotno namignil, da se da se potruditi, da se nedeljske maše v slovenskem jeziku v mestu glede na čas in prostor čim primerneje porazdelijo ter obenem v svoji človeško-krščanski izraznosti še bolj obogatijo. Morda bo to le komu pomagalo, da mu bo nedeljska maša v slovenskem jeziku čim bolj zapovedani obred ali, še huje, izguba časa, marveč dogodek, ki osvetljuje in osmišlja tako druge sestavine prazniškega doživljanja kakor tudi vsega krščanskega bivanja.

Oskar Simčič

Koncert Božič 2003 v goriški stolnici

Ob 30-letnici Združenja cerkvenih pevskih zborov

Vsakoletni božični koncert, ki ga v goriški stolnici na praznik sv. Štefana, 26. decembra, prireja Združenje cerkvenih pevskih zborov, je bil letos nekoliko drugačen. Združenje je zaznamovalo 30-letnico svojega delovanja s ponovitvijo koncerta Božič 2003, ki je bil na programu koncertne sezone Srečanja z glasbo 2003-2004 dne 20. decembra lani v veliki dvorani Kulturnega centra L. Bratuž. O njem je naš list poročal v prejšnji številki.

Pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča so poleg mešanih zborov Hrast in L. Bratuž nastopili solisti (Alessandra Schettino, Matejka Bukavec, Patrizia Belloni, Roberto Miani in Damjan Locatelli) in orkester ArsAtelier. Koncert je obsegal Božični oratorij francoskega skladatelja Camilla Saint-Saensa ter božične pesmi večidel slovenskih skladateljev za zbor in orkester. Program je bil primeren in zanimiv: v našem prostoru manj znano delo iz svetovne glasbene zakladnice in vrsta priljubljenih slovenskih božičnih pesmi, ob koncu pa svetovnoznana Gruberjeva Sveta noč. Izvedba sama je pokazala resno pripravo ter vokalno in interpretacijsko zmogljivost izvajalcev, zlasti pa dirigentov smisel za občuteno poudarjanje glasbenega dela. Polna cerkev je koncertu sledila z veliko zbranostjo in zavzetostjo ter je dirigenta in izvajalce nagradila z dolgotrajnim in navdušenim ploskanjem.

Med prvim in drugim delom je spregovorila predsednica ZCPZ Lojzka Bratuž. Naglasila je vlogo in zasluge prof. Mirka Fileja, pobudnika slovenskih božičnih koncertov v goriški stolnici v času, ko jih še ni bilo ne v našem

mestu ne v širšem zamejskem prostoru. Prvi božični koncert je bil leta 1956, nastopili so združeni pevske zbori. "Pri tem zahtevnem in za tiste čase nenavadnem koraku se je lahko opiral samo na svoje moči in na nekaj ožjih sodelavcev. Ni mogel računati na nobeno zvezo, na nobeno združenje. Obiskoval je posamezne zborove v mestu in na podeželju ter z njimi vadil do skupnega nastopa. Prof. Filej nam je prvi v povojnem času pokazal smer in pot ter nam posredoval svoje navdušenje za tovrstne pevske prireditve".

Govornica se je nato dotaknila prirejanja pevske nastopov, koncertov in revij, ki jim Združenje posveča precejšnjo pozornost, čeprav to ni edina oblika njegovega delovanja. "Zbor, ki pogosto nastopa, bo tudi v domači cerkvi, na domačem koru uspešnejši, bolj kultiviran in discipliniran. Tudi njegov odnos do cerkvenega petja naj bi postal odgovornejši. Vodi nas torej skrb za razvoj in kvaliteto cerkvenega petja in za posredovanje dobre religiozne glasbe čim širšemu krogu

poslušalcev, tudi izven cerkvenega okolja".

Posebno misel je Bratuževa namenila zborom, njihovim pevovodjem in organistom. "Če smo npr. božični koncert v stolnici ohranili nepretrgoma od Filejevih časov do danes, je predvsem njihova zasluga. Leto za letom so sredi drugih zborovskih obveznosti našli čas in se potrudili, da so z lepim in primerim programom nastopili tudi na naših božičnih koncertih, za kar smo jim vsi hvaležni. Upajmo, da bodo še naprej sodelovali z nami". Nato se je spomnila tistih, "ki so se v okviru Združenja trudili za njegovo rast, a jih danes ni več med nami. Tu mislim na prvega in dolgoletnega predsednika Bogomira Špacapan na ter na pevovodje in pevce, ki so nam bili zvesti". Svoj nagovor je nadaljevala z mislijo: "Ta slavnostni koncert posvečamo vsem tistim zborom, pevovodjem in organistom, ki ob nedeljah in praznikih prepevajo in igrajo pri obredih v domači cerkvi in ob številnih drugih priložnostih, sodelujejo pa tudi na najrazličnejših

pevskih prireditvah".

Množična udeležba na letošnjem božičnem koncertu v goriški stolnici je potrdila našo navezanost na tradicionalna božična srečanja in naše navdušenje za zlahtno izvedbo glasbenih umetnin, uglasenih na svetovno skrivnost. Globoko božično doživetje nas je notranje obogatilo.

Združenju cerkvenih pevske zborov iskreno čestitamo ob njegovi tridesetletnici ter mu želimo še veliko uspešnega delovanja in novih pobud.

Andrej Bratuž

ZAHVALA

Kulturni center Lojze Bratuž se iskreno zahvaljuje zboroma Lojze Bratuž iz Gorice (zborrowodja Bogdan Kralj) in Hrast iz Doberdoba (zborrowodja Hilarij Lavrenčič), pevcem solistom, instrumentalistom in tehničnim pomočnikom, ki so sodelovali pri realizaciji koncerta Božič 2003. Posebna zahvala naj gre dirigentu projekta in umetniškemu vodji Hilariju Lavrenčiču.

DAROVI

ZA NOVI glas: Kazimir Marušič 2,00; Jolanda Zaffalon Devetta 10,00; Renata Tomsic 5,00; Ljubka Zavadlav 5,00; Iva Hrovatin 20,00; Fani Češut 5,00; N.N. 7,00 €; Kati in Lojze Burjes v spomin na drago Pavlo Rijavec 100 US dolarjev.

ZA MIS. Pedra Opeko: Angela Špacapan 100,00 €.

ZA POPLAVIJE v Ukvah: v spomin na Gertrud Schnabel Edi in Emica Devetak 200,00 €.

ZA CERKEV v Gabrjah: Zoška Florenin 22,00; Ljudmila Špacapan Florenin 40,00; Lojzka Pipan 20,00; Karla Malič 22,00; starši ob krstu male Martine 100,00; druž. Pavlečič ob krstu male Martine 100,00; Irma Devetak 50,00 €.

ZA CERKEV na Vrhu: Berta Devetak za cvetje 5,00; Zora iz Tržiča 10,00; Renato Devetak 22,00; Dario Fantin 10,00; N.N. 10,00 €.

ZA CERKEV na Peči: A.M. za cvetje 5,00; N.N. 4,00; M.C. 10,00; N.N. 20,00; N.N. za cvetje 12,00; starši ob krstu male Martine 100,00 €.

ZA CERKEV v Rupi: N.N. 50,00; N.N. za orgle 12,00; N.N. 30,00; N.N. 20,00; Metoda Tomsic za orgle 22,00 €.

ZA MISIJON p. Kosa: v spomin na Vinkota in Frido N.N. 50,00; N.N. Rupa 75,00; N.N. 250,00 €.

OBVESTILA

ŽUPNIJIRUPA-Peč / Gabrje-Vrh vabita v ponedeljek, 19. januarja 2004, ob 20.30 v župnijske prostore v Gabrje na predavanje z naslovom Iz erosa v zastojno ljubezen iz sklopa predavanj Vsak je bil svoje sreče kovač, ki jih vodi p. jezuit Mirko Pelicon.

ŠIRŠI ODBOR ZSKP se bo sestal v četrtek, 15. t.m., ob 20.30 na sedežu v Gorici.

PD PODGORA vabi na božičnico *Mati poje Jezusu*, ki bo v nedeljo, 18. januarja, ob 18. uri v župnijski cerkvi v Podgori. Peli bodo MePZ F.B. Sedej, mladinski zbor in MePZ Podgora ter otroški zbor.

DRVA ZA KURJAVO po 10,00 evrov za stot Vam pripelje na dom s priklopo Aleš Komjanc (tel. 0481 390238)

SOŽALJE

Goriška Mohorjeva družba se klanja spomnu dragocenega sodelavca in urednika Primorskega slovenskega biografskega leksikona **prof. MARTINA JEVIKARJA** ter izraža svojcem občuteno sožalje.

11

ČETRTEK,
15. JANUARJA
2004

Božični koncert štandreškega zbora

Božič v slovenski glasbi in besedi

Božič v slovenski glasbi in besedi se je glasilo vabilo na koncert, ki ga je na praznik svetih Treh kraljev organiziralo Prosvetno društvo Štandrež v štandreški župnijski cerkvi. Vabilu se je odzvalo res lepo število poslušalcev, ki so napolnili prostorno štandreško cerkev in pazljivo prisluhnili izvajanju mešanega pevskega zbora Štandrež, ki se je predstavil pod vodstvom Davida Bandellija. Zbor se je

temeljito pripravil na ta koncert in dovršeno izvedel zahtevni program slovenskih skladateljev. Tudi prisotni so nagradili izvajanje z odobravanjem in daljšim ploskanjem. Na koncertu smo slišali lepe božične motive Jacobusa Gallusa, Matije Tomca, Ubalda Vrabca, Pavleta Merkuja, Hilarija Lavrenčiča in Patricka Quaggiata, ki je za to priložnost za štandreški zbor uglasbil Hodie Christus

natus est. S to skladbo je mešani zbor tudi sklenil svoj božični program. V ženski zasedbi pa je izvenela Gallusova skladba Dicunt infantes Domino laudes. Poleg pesmi so božično razpoloženje

pričarala tudi besedila slovenskih pesnikov in mislecev, ki sta jih podala Majda Zavadlav in Marko Brajnik. Besede Vladimira Truhlarja, Vladimira Kosa, Vinka Beličiča, Ljubke Šorli in Edvarda Kocbeka so lepo dopolnile glasbeni del večera, ki je zaživel v vsej božični sporočilnosti.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
Ob štiridesetletnici gledališkega dela Adrijana Rustje

Furio Bordon
ZADNJE LUNE
REŽIJA Adrijan Rustja

PONOVITVE
V Kulturnem domu v Trstu:
15. januarja ob 20.30 RED E
16. januarja ob 20.30 RED F
17. januarja ob 20.30 RED T (z italijanskimi nadnapisi)
V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici:
19. januarja ob 20.30 (RED A)
20. januarja ob 20.30 (RED B)

Za vse informacije je na razpolago brezplačna telefonska številka 800-214302 ali (0039) 040 362542

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

ABONMA LJUBITELJSKIH GLEDALIŠKIH SKUPIN
ŠTANDREŽ 2003

Marc Camoletti

PIŽAMA ZA ŠEST

KOMEDIJA

PREMIERA: sobota, 24. januarja 2004, ob 20.30

ABONMAJSKA PREDSTAVA: nedelja, 25. januarja 2004, ob 17. uri

Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

**ISKRIV SMEH
NA USTIH VSEH**

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

Andrej Jelačin

PACIENTI V ČAKALNICI

REŽIJA Adrijan Rustja

GLEDALIŠČE SMEHA-KOPER

■ Nedelja, 18. januarja 2004, ob 17. uri

Marc Camoletti

PIŽAMA ZA ŠEST

REŽIJA Emil Aberšek

DRAMSKI ODESK PD ŠTANDREŽ

■ Nedelja, 1. februarja 2004, ob 17. uri

Natečaj Mladi oder - nagrajevanje

ČAU, ČAU, REX!

REŽIJA Janez Starina

DRAMSKI ODESK PD ŠTANDREŽ

■ Torek, 3. februarja 2004, ob 20. uri

Aldo Nicolai

STARA GARDA

REŽIJA Janez Starina

DRAMSKI ODESK

PD ŠTANDREŽ

■ Četrtek, 12. februarja 2004, ob 20.30

NIZ VESELOIGER
LJUBITELJSKIH ODROV

PREDSTAVE bodo v veliki dvorani
Kulturnega centra Lojze Bratuž

Čedad / Tradicionalni Dan emigranta

"Zavezani izročilu, pripravljeni na prihodnost!"

Na praznik Sv. treh kraljev je bil v popoldanskem času v čedajskem gledališču Ristori tradicionalni Dan emigranta, ki se je s časom razvil v pravi novoletni praznik Slovencev na Videmskem. Dan emigranta je bila nekoč prireditve, na kateri so se srečevali slovenski izseljenci iz Beneške Slovenije, danes pa je predvsem družabno, politično in kulturno snidenje Benečanov, ki ob tej priložnosti gostijo rojake iz Trsta in Gorice, Tolmince ter Furlane. Pa vendar moramo zapisati, da je vsako leto na tej pomembni prireditvi tudi veliko ljudi, ki so pred desetletji odšli s trebuhom za kruhom v svet, a nosijo svojo domovino še vedno v srcu, predvsem pa navade in jezik.

Letošnje srečanje, ki so se ga poleg drugih uglednih osebnosti udeležili tudi direktorica Urada Republike Slovenije za Slovence v svetu in v zamejstvu Jadranka Šturm Kocjan (med drugim je bil to njen prvi obisk v našem prostoru, odkar je postala direktorica tega Urada), generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Črtomir Špacapan, državni podsekretar na Ministrstvu za zunanje zadeve Jože Šušmelj ter državni sekretar Ministrstva za kulturo RS Silvester Gaberšček, je minil v znamenju optimizma in vere v svetlejšo prihodnost, o čemer so na srečanju spregovorili Rudi Bartaloth v imenu slovenskih organizacij na Videmskem, Zdravko Likar v imenu tolminske občine ter predsednik Deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Alessandro Tesini. Dan emigranta pa je sklenilo Beneško gledališče s komedijo Boj za ljubezen Alda Klodiča, ki jo je zrežiral Marjan Bevk.

Dan emigranta, ki ga vsako leto na praznik Svetih treh kraljev v čedajskem gledali-

šču Ristori prirejajo slovenske organizacije videmske pokrajine pod pokroviteljstvom občinske uprave iz Čedada, je tudi tokrat privabil ogromno ljudi z obeh strani državne meje, med njimi je bilo veliko slovenskih županov, izvoljenih političnih predstavnikov, med njimi deželni svetovalec Mirko Špacapan, Igor Dolenc, Tamara Blažina in drugi, prišlo pa je tudi veliko kulturnih delavcev. Program prireditve je imel letos za podnaslov Pesmi, glasba in življenje Slovencev videmske pokrajine. Župan občine Čedad Attilio Vuga je v svojem kratkem nagovoru pozdravil prireditev in zbrane slovenske ljudi, jim voščil ob novem letu, kot je tudi izpostavil sožitje kot temelj, na katerem gre graditi prihodnost ob državni meji, ki je od meseca maja letos več ne bo.

Rudi Bartaloth je imel osrednji govor in je spregovoril v imenu prirediteljev, Slovencev z Videmskega. Rudi Bartaloth je doma iz Kanalske doline, kjer je sam v prvi vrsti angažiran pri obnovi domačih krajev, aktivno pa sodeluje z Občino Trbiž za uveljavljanje večjezičnosti in za izvajanje manjšinskih zaščitnih zakonov.

Rudi Bartaloth je med drugim dejal, da je trdno prepričan, da Slovenci "sami krojimo našo usodo", pa čeprav

so bili slovenski ljudje prav minulo poletje v Kanalski dolini priče hudemu neurju, ki je naredilo veliko gmotno škodo in celo zahtevalo dve človeški življenji. Še posebej je neurje prizadelo Ukve, od koder je Bartaloth doma, in je zato dejal, da bo "potrebno veliko časa za ponovno normalizacijo življenja, važno pri tem

bili Slovenci iz Ukev priče velike solidarnosti in pomoči "tako v manjšini kot v matični domovini in tudi s strani naših sodeželanov."

Povedal je še, da je še veliko "odprtih vprašanj in problemov na teritoriju videmske pokrajine."

Pri tem se je izrecno zavestil pri izvajanju zaščitnega

pa je zahteval "uvodbo pouka slovenskega jezika na šolah, kjer bodo to zahtevali starši, predvsem pa uvedbo poučevanja slovenskega jezika tudi na nižji srednji šoli v Benečiji in s tem omogočiti kontinuiteto učenja jezika dijakom, ki zaključijo izobraževanje v dvojezičnem šolskem centru v Špetru."

Predsednik Deželnege sveta F-Jk Alessandro Tesini, ki je te dni med drugim tudi aktivno angažiran s prireditvami ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, pri katerih naj bi sodelovala tudi predsednik slovenskega parlamenta Borut Pahor ter predsednik italijanske poslanske zbornice Pier Ferdinando Casini, pa je v svojem nagovoru poudaril predvsem veliko željo Dežele Furlanije-Juljske krajine, da bi nadaljevala na poti izvajanja zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, kajti "na večjezičnost, večkulturnost in večnarodnost moramo gledati kot na bogastvo naše dežele, na tisto dodano vrednost, ki jo moramo vsi

negovati in seveda s pridom izkoristiti za boljše življenje." Alessandro Tesini je tudi obljubil pomoč vsem, ki so utrpeli škodo za poplavlami lanske leto.

Zdravko Likar, načelnik upravne enote Tolmin, je pozdravil v imenu Slovencev s

Tolminskega in iz Posočja in je v svojem nagovoru predvsem orisal lepe možnosti, ki bodo pred vsemi Slovenci ob bližnjem vstopu Slovenije v Evropsko unijo, ko se bo meja zabrisala, ko bodo lahko Slovenci, Furlani in Italijani na tem področju še tesneje in še bolje sodelovali.

Predsednika krovnih organizacij Slovencev v Italiji Rudi Pavšič (SKGZ) in Sergij Pahor (SSO) sta predstavniku Slovencev iz Ukev na odru gledališča Ristori svečano izročila denar za poplavljenice in za obnovo poškodovanih domov, ki so ga slovenski ljudje v Italiji zbrali v znak solidarnosti in konkretne pomoči, ki pa je prišla tudi s strani slovenske vlade, za kar se je v Čedadu izrecno zahvalil Rudi Bartaloth. Tako Pahor kot Pavšič sta v svojih kratkih nagovorih poudarila predvsem lepo dejstvo, da znajo pripadniki slovenske narodne manjšine v Italiji še delovati in razmišljati kot skupnost, da si znajo še vedno solidarno pomagati, kar moramo gojiti tudi v prihodnje.

Beneško gledališče, ki je že tradicionalni gost Dneva Emigranta, je družjenje Slovencev v Čedadu zaključilo. Beneški gledališčniki so uprizorili Boj za ljubezen, glasbeno komedijo v slovenskem beneškem narečju, ki jo je napisal Aldo Klodič. Režiser predstave je bil Marjan Bevk, njegova pomočnika pa Alida Bevk in Davide Klodič.

Srč komedije je prav navezanost Benečanov na svoj jezik in svojo pesem, na svoje korenine; nastop številnih mladih pevcev in igralcev je bil dobro pripravljen in izrazit, kar je tudi dober obet za prihodnost, saj živi narod prav iz mladih korenin.

Jurij Paljk

FOTO JKP

pa bo predvsem to, da se ne bo spremenila socialna podoba vasi. Sprememba socialne podobe vasi bi pomenila namreč izjemno hud udarec na lokalno kulturo in slovenski jezik."

Bartaloth je v svojem govoru izrecno poudaril, da so

zakona za slovensko manjšino, ki ga je potrebno izvajati v vsakodnevem življenju. Bartaloth se je zavzel za "izvajanje določil tega zakona v vseh občinah videmske pokrajine, ki so se izrekle in priznale, da na njihovem ozemlju živijo Slovenci." Prav tako

GLOSA JURIJ PALJK

O zastavah

Že v začetku pričujočega zapisa lahko mirne duše povem, da sem zanj dobil bolj iztočnico kot navdih v zadnjih izvajanjih italijanskega predsednika Azeglia Ciampija, ki je pred dnevi obširno in zelo jasno povedal, kako sam gleda na italijansko zastavo, kot je tudi napovedal, naj bi odšel v Italijo vsakemu novorojenčku in vsakemu novemu družinskemu paru država podarila italijansko zastavo.

Tudi njegova izvajanja glede italijanske himne in nasploh patriotskih čustev so nam znana, saj jih spremljamo, odkar je postal predsednik države, in po pravici povem, da sem jih že od vsega začetka jemal z zadržkom, tudi z določeno mero ironije, ki je lastna nam Primorcem, ko imamo v mislih same sebe in naše sosede, a sem to počel vedno, dokler me ni ta predsednikov "patriotski duh" začel hudo motiti.

To se mi je prvič zgodilo, ko sem videl italijanskega predsednika na slovesnosti ob obletnici bitke za El Alamein lanske leto, ko je takrat na ves glas pel z enim od italijanskih veteranov italijansko himno in sta oba skupaj držala ita-

lijansko zastavo. V tistem dejanju je bilo nekaj hudo narobe, in sicer to, da so praznovali obletnico italijanski veterani, ki so se, kot je vsem po svetu znano, morda zares samo v Italiji ne!, borili na strani nacistično-fašistične osi, ki je bila s strani zaveznikov in zato tudi Titove partizanske vojske med drugo svetovno vojno premagana. Vem, da je spominjanje na mrtve človeško in humano dejanje, to dobro vem tudi zato, ker so ženini bližnji sorodniki padli v bitki pri Tobruku med drugo svetovno vojno, ker so tudi slovenski ljudje padli kot italijanski vojaki na ruski in drugih frontah, a obenem tudi vem, da se nikdar ne more in se predvsem ne sme, enačiti tistih, ki so se borili za svobodo in zato med drugo svetovno vojno proti italijansko-nemški vojni navezi, s tistimi, ki so jim stali nasproti, se borili proti njim, hvala Bogu, tudi jih premagali, da smo mi lahko živeli v miru. Spominjamo se ljudi, ohranjamo njihov spomin, a tudi vemo, kdo se je za kaj boril! Preprosto povedano: nacizma in fašizma ne moremo in ne smemo primerjati z zavez-

ni in odporiški gibanji, kar se vse bolj počne v Italiji, za katero itak vsi vemo, da nikdar ni imela ne pravičnega sodnega procesa ne svoje katarze za vsa hudodelstva, ki jih je fašizem bil storil v Italiji in drugod, tudi v naših krajih in nad našimi ljudmi. To vesplošno in vsestransko sprenevanje in "mešanje kart na mizi" se seveda danes v vsakodnevem življenju v Italiji še kako pozna, ker smo priča vsakodnevemu prevrčanju zgodovinskih dejstev, takim in drugačnim "revizionizmom", s katerimi se seveda ne moremo in se ne smemo strinjati.

Dejali mi boste, da je to malce težko v današnji Italiji, ki jo vodi ministrski predsednik, o katerem iz tedna v teden nenadno starosta italijanskih časnikov Enzo Biagi, o katerem mirno in jasno lahko zapišemo, da je pošten človek in pošten pisec, piše, da mu gre zares na smeh, ko ga vidi, kako kot prvi mož italijanske vlade sprejema finančne stražnike in pozdrav-

lja častno stražo finančnikov, saj se ve, da je bil že obsojen zaradi davčnih utaj in podobnih nečednih dejanj...

Dejstvo je, da se danes v Italiji na ravni simbolov in na lestvici vrednot dogaja marsikaj slabega, kar bo imelo hude posledice za prihodnost vseh, ki v Italiji živimo. Splošno sprejeto in zato "skoraj normalno" je namreč dejstvo, da si prvi mož italijanske vlade piše državne zakone po lastnih potrebah, tudi take, kakršni nikdar ne bi smeli biti napisani.

Zunanji in javni vtis je predvsem tak, da ima še posebej mlad človek občutek, da lahko v naši družbi zares vse doseže z denarjem, ponovno ter še enkrat vse samo z denarjem in seveda s televizijo, medijijsko ter s politično močjo in ponovno z denarjem. To seveda ni res, pravzaprav ne bi smelo biti res v nobeni razviti demokratični družbi, a dejstvo je, da je v italijanskih zaporih veliko revežev, do mla nobenega pa ni, ki bi v zaporu sedel obsojen

na več let v beli srjaci in kravati, kot je pred kratkim povedal italijanski znani sodnik.

Vse to je obupno slabo, vse to je naravnost zastrašujoče slabo predvsem za odrasčajoče, za mlade, ki že v rosnih letih "vedo, kako se stvari streže." In pravi zločin je mlademu človeku vzeti ideale, resnične ideale in vrednote, za katere se je vredno boriti, za katere je vredno živeti, če hočemo dati našemu življenju smisel, ki je malce drugačen od ponujene polne trgovine. Ponujati mlademu človeku potrošništvo kot edini vzorec življenja je grozljivo dejanje! V življenju se namreč preprosto ne da in tudi ne sme vsega kupiti! Rušenje lestvice občin vrednot je rakasta rana naših dni v družbi, v kateri živimo.

Tega se gotovo zaveda italijanski predsednik, ki večkrat govori o vrednotah, ima za vrednoto tudi državne simbole, kot je zastava, kot je himna, kot je grb in tako naprej. Pa vendar se zdi, da mu zastava pomeni več kot druge vrednote, na katerih bi kazalo graditi današnjo družbo, med temi bi na prvo mesto postavil poštenje in takoj za-

tem delo, trdo, vsakdanje trdo delo, človeško dostojanstvo, ki ga zahtevaš zase šele takrat, ko ga drugim izkazuješ. Seveda to počneš tudi tako, da pošteno plačuješ davke!

Če v svoji domovini Sloveniji zares pogrešam več narodnega čutenja in več ljubezni do naših lepih slovenskih simbolov in zato tudi do slovenske zastave, pa me danes moti, kako se v Italiji vse več govori samo o tem in to v trenutku, ko naj bi se gradila nova Evropa, ki naj bi se slonela na sprejemanju drugega ob ohranjanju lastne in sosedove različnosti.

Taki in drugačni, pretirani, vase zaprti, škodljivi, zgrešeni nacionalizmi so bili vedno smrt za vse dobro v naši ljubljeni Evropi, za ideale katere (svoboda, demokracija, človeško dostojanstvo, verska strpnost in še enkrat svoboda...) je toliko ljudi žrtvovalo svoja življenja.

Prav zato mi to predsednikovo mahanje z italijansko zastavo na vse strani ni preveč všeč, pravzaprav mi ni čisto nič všeč in vem, da mu kot staremu partizanskemu krivicu za svobodo ne delam krivice!

paljk@noviglas.it

SDS za odlikovanje dr. Jožeta Pučnika ob obletnici smrti

Izbrisani povod za spore in polemike v politiki

Nov poizkus pogajanj za izboljšanje odnosov in rešitev odprtih vprašanj med Slovenijo in Hrvaško

Začetek novega leta je bil v Sloveniji buren, kar velja predvsem za domačo politiko, ki ima že predvolilna znamenja. Zgodilo se je, da je tema o t.i. izbrisanih povzročila ostre polemike in pravi spopad med političnimi strankami, ki bodisi sodelujejo v vladi ali pa so v opoziciji. Razvnete strasti so se usmerile tudi proti ustavne-mu sodišču.

Vladna koalicija si je za izvedbo odločbe ustavnega sodišča, da je treba vsem izbrisanim, bilo naj bi jih okoli 18 tisoč, priznati pravico do stalnega prebivališča tudi za čas, ko so bili izločeni iz spiskov notranjega ministrstva, očitno izbrala premalo premišljeno rešitev. Sprejela je t.i. tehnični zakon o izbrisanih, ki ga je Državni zbor potrdil, a se ni začel veljati. Ta zakon pa za opozicijo in tudi za SLS, ki je v vladi, ni sprejemljiv. Pravico do stalnega prebivališča, tudi za nazaj, naj bi dobili vsi izbrisani, ne glede na to, kakšen je bil njihov odnos do samostojne slovenske države. Tako bi lahko, denimo, uveljavile svoje zahteve tudi osebe, ki so se z orožjem bojevale zoper Slovenijo ali pa proti njej na druge načine sovražno delovale. V omenjenem spor-nem zakonu tudi niso ome-njena finančna bremena slo-venske države, ki naj bi izbrisanim izplačala visoke od-škodnine za trpljenje in škodo, ki so ju domnevno utrpeli.

Opozicija je zahtevala in tudi dosegla razpis referendum-a, na katerem naj bi ugotovi-li odnos volilcev do izbrisa-

nih in njihovih zahtev. Ustav-no sodišče je postopek zanj ustavilo, zdaj pa naj bi stranke dosegle sporazum o primeru izbrisanih. Predsednik države dr. Janez Drnovšek in premier Anton Rop sta predlagala tak sporazum, ki bi omogočil razveljavitev omenjenega t.i. tehničnega zakona ter tudi preprečil referendum, ki bi za-gotovo povečal napetosti v družbi v občutljivem obdobju, ko se Slovenija pripravlja na bližnja sprejema v EU in zve-zo NATO. Z omenjenim spo-razumom med političnimi strankami bi tudi morebitne odškodninske zahteve odpisa-nih omejil na razumno mero, ki bi čim manj obremenila dav-koplačevalce.

Ob tem je treba poudariti, da velika večina Slovencev ne sovraži tujcev. To očitajo zlasti predsedniku SDS Janezu Janši, ki se je uprl težnji, ko iz-brisane obravnava izredno blagohotno, v posmeh tistim tujcem in seveda tudi Sloven-cem, ki so si iskreno prizade-vali za ustanovitev samostoj-ne države.

V petek, 16. t.m., se bosta prvič sestala zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in novi vo-dja hrvaške diplomacije dr. Miomir Žužul, da bi se dogo-vorila o možni obnovitvi po-gajanj za izboljšanje odnosov in rešitev spornih vprašanj med državama. Za premosti-tev težav na vseh področjih, predvsem glede meje med Slovenijo in Hrvaško, so se v prejšnjih dneh zavzeli tudi slo-venski predsednik dr. Janez Drnovšek in predsednik nove

hrvaške vlade dr. Ivo Sanader, na njunem prvem srečanju v Berlinu.

ODSTOP ROBERTA BATELLIJA

Slovensko javnost je prese-netila vest o odstopu poslan-ca italijanske narodne skupno-sti v državnem zboru Roberta Battellija s položaja predse-dnika parlamentarne komisije za narodnosti. V pismu pred-sedniku državnega zbora Bo-rutu Pahorju je opozoril, "da država in njeni predstavniki ne posvečajo zadostne skrbi ita-lijanski narodni skupnosti v Istri in da zlasti od vlade že dolgo zaman čakajo na odgo-vor glede vprašanja o znižanju števila pripadnikov avtohtonih manjšin, ki ga je zaznal pred-lanski popis prebivalstva." Njegov odstop je v glavnem naletel na razumevanje in pod-poro. Podprla ga je tudi po-slanka madžarske narodne

skupnosti Marija Pozsonec, ki je dejala, "da je položaj ma-džarske skupnosti v Pomurju še težji kot italijanske v Istri." Borut Pahor pa je zatrdil, "da ni res, da bi država vodila za-vestno politiko nasprotovanja narodnim skupnostim." Kopr-ski župan je Battellija v njego-vih kritikah in prizadevanjih podprl, a pri tem je Boris Po-povič zavril pripombo, "da je v Kopru domnevno problema-tična uporaba italijanskega jezika."

V Sloveniji so v nedeljo, 11. t.m., na razne načine zazna-movali spomin na dr. Jožeta Pučnika, ene najzaslužnejših osebnosti za osamosvojitvev slovenske države, ob prvi obletnici njegove smrti. Dr. Pučnik (na sliki) je leta 1990 Demos, koalicijo opozicijskih političnih strank in gibanj, peljal na prve svobodne volitve, na katerih je zmaga-la, njen vodja, dr. Pučnik, pa je s tem ustvaril nacionalno in po-litično soglasje za razglasitev slovenske državnosti. Nacio-nalna televizija mu je ob prvi obletnici smrti namenila eno-urno dokumentarno oddajo, izvršilni odbor Demokratične stranke Slovenije (SDS) pa je predsedniku države dr. Janezu Drnovšku predlagal, naj dr. Jožeta Pučnika posmrtno od-likuje z zlatim znakom svobo-de. SDS je hkrati Mestni obči-ni Ljubljana in občini Sloven-ska Bistrica poslal pobudi, da v glavnem mestu Slovenije in v njegovi rojstni občini ključ-nemu tvorcu slovenske drža-ve postavijo spomenik.

Marjan Drobež

Akademik prof. dr. Boštjan Žekš o visokošolskem študiju v Novi Gorici

Politehnika naj bi čimprej postala univerza

Načrtujejo vrhunsko kakovost študijev, saj Politehniko v tujini veljajo za odlične šole

Osrednji slovenski časnik Delo je 1. decembra na straneh, namenjenih šolstvu, na uvodnem mestu objavil po-govor s predsednikom Slo-venske akademije znanosti in umetnosti, akademikom, prof. dr. Boštjanom Žekšem, ki je tudi predstojnik visoko-šolskega izobraževalnega in znanstvenoraziskovalnega zavoda Politehnika, o usme-ritvi oz. viziji slednjega. Na vprašanje, ali se mu zdi smo-trno, da bi v bližini Univerze na Primorskem ustanovili še eno univerzo, je akademik polemično odgovoril, "da v resnici ne bi šlo za dve bližnji univerzi, ker je, denimo, za vožnjo od Nove Gorice do Kopra potrebno toliko časa, kot za vožnjo od Kopra do Ljubljane. Ustanavljanje sa-mostojnega univerzitetnega središča v Novi Gorici torej ne bi smelo vzbujati tovrstnih pomislekov." Po njego-vem mnenju ni problem v zakonu o visokem šolstvu v Sloveniji, "saj bi lahko zakon, če bi tako hoteli, spremenili v štirinajstih dneh. Ni se to-rej zalomilo v zakonu, tem-več zato, ker se je enim pač zahotelo oblasti. Mogoče pa je tako, kot je zdaj, celo bolje - zdaj vsak petelin kikirika na svojem kupu gnoja, tako kot je v Sloveniji tudi sicer v na-vadi." Glede mnenja, da naj bi bili za Politehniko primer-

ni zgolj tehnični in naravoslo-vni študiji, je akademik odvr-nil, "da to seveda ne drži, saj je Svet za visoko šolstvo Po-litehniki odobril tudi huma-nistične in družboslovne štu-dije. Po svetu deluje kar ne-kaj politehnik z raznovrstni-mi študiji in nekatere so si tudi priborile status normal-nih univerz. Zlasti v Italiji, Franciji in v Švici veljajo poli-tehnike za odlične šole. Toda dejstvo je, da pri nas to ime precej bega ljudi in povzroča nesporazume. Celotektor ljubljanske univerze dr. Jože Mencinger včasih pričakuje od Politehnike v Novi Gori-ci, da se bo ukvarjala zgolj s tehniko. Na srečo vsaj na lo-kalni ravni nimamo težav s tovrstnim nerazumevanjem. Vseeno pa menimo, da bi bi-lo za nas bolje, če bi Politeh-nika bila Univerza."

"Vsekakor bomo posku-sali čimprej postati univerza, ki pa naj bi ostala razmero-ma majhna - predvidoma naj ne bi presegli števila 200 stu-dentov. Če bi hoteli imeti mno-žični študij, bi potrebovali zelo veliko denarja, da bi lah-ko zagotovili želeno kako-vost študija. Toda tega denar-ja ne bo, zato o tem ne razmiš-ljamo. Vsekakor pa v Politeh-niki načrtujemo vrhunsko ka-kovost študijev, ki naj bi jih tudi zlahka spreminjali in pri-lagajali aktualnim potrebam." S prihodnjim šolskim letom bo Politehnika uvedla nov program visokošolskega izo-braževanja v slovenskem je-ziku in kulturi, slovenistiko, v sodelovanju z univerzo v Benetkah pa pripravlja med-narodni poddiplomski pro-gram restavracije v arhi-tekturi. V tem akademskem letu je v razne študijske smeri na Politehniki vpisanih okrog 500 študentov, profesorjev in drugih sodelavcev pa imajo okoli 100, med njimi jih je veliko iz tujine.

Akademik, prof. dr. Boštjan Žekš in dr. Gvido Brati-na, vodja šole za aplikativno naravoslovje, ki je tudi sode-loval v pogovoru za časnik Delo, sta poudarila, "da se v Novi Gorici visokošolska tra-dicija ni začela šele z ustanov-itvijo Politehnike. Obstaja namreč skupna zgodovina z Gorico, kjer so imeli, deni-mo, jezuiti že v 17. in 18. sto-letju poleg srednješolskih tu-di nekatere višješolske študi-je, kot so bile kanonsko pravo, logika, fizika in metafizi-ka z matematiko in kazui-stiko. Pozneje pa je tam de-lovalo Goriško bogoslovje kot edina visoka šola v uprav-ni enoti Avstrijsko Primorje, ki je poleg Istre in Goriško-Gradišanske dežele obse-galo tudi mesto Trst. Že leta 1911 je bila v Gorici ustanov-ljena gimnazija s slovenskim učnim jezikom, ki je bila prva taka šola v Sloveniji.

M.

O evropski povezavi še napačni izrazi, besednjak in podatki

V EU bo lahko izpolnjena zahteva iz naše preteklosti o zedinjeni Sloveniji

V slovenski javnosti, a tudi med politiki, je očitno še pre-cej nejasnosti o Evropski uniji in najpomembnejših razsež-nostih te povezave. Do napak in napačnih izrazov ter torej tudi do nepopolnih opre-delitev prihaja kljub izjavi mi-nistra za evropske zadeve dr. Janeza Potočnika, "da bi vse, kar je bilo v Sloveniji zapisa-nega in izrečenega o Evropski uniji, lahko merili kar v deseti-nah kilogramov. To bi mora-lo prinesiti novo težo k skup-nemu znanju." Največ je pri-merov, ko ljudje, a tudi posa-mezni poslanci in drugi poli-tiki zamenjujejo pojme oz. naslove evropskih ustanov, tako da govore, da bo Slove-nija 1. maja letos vstopila v Ev-ropsko skupnost, ne pa v Ev-ropsko unijo oz. zvezo, kar je pravilno. Takšno napako je na-pravil celo slavnostni govor-nik na proslavi v parlamentu ob prazniku slovenske samo-stojnosti, 26. decembra lani.

Zagotovo bi bilo prav, da bi javnost bila seznanjena z glavnimi etapami sodelovanja in združevanja demokratičnih evropskih držav. Leta 1957 je bila v Rimu ustanovljena Ev-ropska gospodarska skupnost, ki je v kasnejših letih prerasla

v Evropsko skupnost. Po pod-pisu t.i. Maastrichtske pogod-be 7. februarja 1992 pa se je sodelovanje razširilo še na druga področja in dobilo se-danje ime Evropska unija (je-zikoslovci in posamezni poli-tiki, med njimi Lojze Peterle, se bolj zavzemajo za ime Ev-ropska zveza).

V nekaterih javnih občilih še zmeraj pišejo ali poročajo, da bodo 1. maja "padle" (lepši in bolj pravilen bi bil izraz "bodo odpravljene") sloven-ske meje s sosednjimi država-mi, ki so oz. bodo tudi v ob-močju EU, torej z Italijo, Av-strijo in Madžarsko. Takšno zatrdjevanje pa pomeni veliko napako in vrzel v poročanju. V resnici bo namreč ob vsto-pu Slovenije v EU na mejah z omenjenimi državami odpra-vljeno samo carinsko nadzor-stvo, meje pa bodo v sedanj-i obliki in vlogi resda precej ohlapnejše, obstajale bodo vsaj še do leta 2006.

Letos bodo v Sloveniji dvo-je volitve: v evropski in nacio-nalni parlament. V nekaterih političnih strankah si močno prizadevajo za izvolitev svojih poslancev v najvišje predstavn-iško telo evropske povezave, ker bi jim takšen uspeh omo-

gočil tudi boljše izhodišče na volitvah v Državni zbor. Obe-ta se ostra predvolilna kampa-nja, saj bo Slovenija izvolila samo sedem parlamentarcev, ki pa bodo imeli, kar ni zane-marljivo, višje plače, kot pa jih imajo slovenski poslanci.

V razpravljanju o Sloveniji v EU še ni večje obravnave pomembnega vidika vključe-vanja v to povezavo. Gre nam-reč za priložnost, da v drugač-nem času in spremenjenih razmerah poskušamo uresni-čiti bistvene zahteve progra-ma Zedinjene Slovenije, spre-jetega med revolucijo oz. ob t.i. "pomladi narodov", 11. ap-rila leta 1848. Na tako nujnost in možnost je v Pismu iz Trsta, objavljenem v novoletni števil-ki slovenskega katoliškega ted-nika Družina, opozoril zamej-ski časnikar Ivo Jevnikar. Iz-polnitev omenjenega progra-ma Slovencev, ki živijo v Slo-veniji, Italiji, Avstriji in tudi na Madžarskem, bo v marsičem odvisna od tega, če bodo pri-padniki Slovenije zmožni od-praviti spore, predsodke in druge usedline ter bremena iz preteklosti, ki jih je povzročilo predvsem dejstvo, da so ži-veli v državah z različnimi reži-mi, ki so vplivali tudi na duhov-

no in narodnostno zavest in sploh identiteto Slovencev.

O uresnitvi priložnosti progra-ma Zedinjena Slovenija v no-vih razmerah in času, je Sve-tovni slovenski kongres pri-pravil posveta v Gorici in v Št. Petru pri Šentjakobu v Rožu na Koroškem. Na tem posve-tu so prebrali trideset refera-tov. Odzval se je tudi Marko Kremžar iz Argentine. V pri-spevku, objavljenem v sobot-ni prilogi ljubljanskega ča-snika Delo, 3. januarja, z na-slovom Skupni dom, ne le skupna tržnica, je zapisal tudi naslednje: "Menim, da bi v novih razmerah kazalo pomi-sliti, da nismo bili v sto letih nikdar tako blizu možnosti izpolnitve našega prvega in temeljnega narodnega pro-grama, kakor bomo po priho-dnjem prvem maju. Ideja Ze-dinjene Slovenije, ki se je po-rodila v času avstro-ogrškega imperija, ki je obsegal vse slo-vensko ozemlje, se je v času razkosane Evrope zdela nedo-segljiva. Zdaj je njena ure-sničitev veliko bolj odvisna od naše volje in sposobnosti kakor kdajkoli prej. Nihče nam je ne bo podaril, a v splošnem preurejanju evro-pskega prostora bi morala mi-sel o povezavi slovenskega kulturnega sveta, to je kultur-ne združitve vseh slovenskih pokrajin in zdomstva, ponov-no postati vodnica naših na-

rodnih prizadevanj."

Svoj prispevek z naslovom Predvsem vprašanje samoza-vesti je v omenjeni prilogi os-rednjega slovenskega časnika Delo objavil tudi pisatelj in kulturni delavec Alojz Rebula iz Trsta. Ko je razmišljal o po-menu in razsežnostih vstopa Slovenije v Evropsko unijo, je napisal tudi naslednje: "Lahko si dovolim nekakšno upanje, da nam bo evropska hiša, če-tudi nam bo v njej manj do-bro, kot smo si obetali, poma-gala zmanjšati naš narodni manjvrednostni kompleks. In to v obeh različicah, narodni in kulturni. Iz narodnega manjvrednostnega kompleksa se še ni nehala hraniti asi-milacijska erozija na našem celotnem narodnem obodu od Porabja preko Koroške do Primorske. Prav tako se od njega ni nehala hraniti duho-vna erozija narodne zavesti v sami Sloveniji, in to začeniši od njenih ustanov in struktur, kar povzroča tudi zanemarjanje narodne vzgoje v šolstvu."

M.

OBVESTILA

V PRIMORSKEM dramskem gledališču bo v četrtek, 15. t.m., domači ansambel pre-mierno uprizoril komedijo Nikolaja Kolajde Kokoš v režiji Matjaža Latina.

NASVETI VARČEVALCEM

Stojan Pahor

Izgubljene priložnosti v letu 2003

Minulo leto se je za drzne investitorje zaključilo sanjsko. Najpomembnejši svetovni delniški tečaji so namreč v tem obdobju zabeležili izredno dobre rezultate. Sloviti borzni indeks "Dow Jones" je prekoračil psihološko mejo 10.000 točk in se okrepil za več kot 24%, italijanski "Mibtel" za 15%, nemški "Dax" za več kot 37%. Znatno bolje se je odrezal ameriški tehnološki indeks "Nasdaq", ki je narasel za več kot 50%. Izredno presenetljivi so se izkazali borzni tečaji držav Južne Amerike ter Jugo-vzhodne Azije. Delnice v Argentini in Braziliji so povprečno narasle za skoraj 105% oziroma za več kot 97%. Borzi na Tajskem in v Indiji sta pridobila 120% oziroma 71% (glej tabelo). Donosnost zajamčenih oblik varčevanja je obratno krepko razočarala vlagatelje. Italijanske državne obveznice s kratkoročno zapadlostjo (BOT) so v lanskem letu povprečno narasle samo za 2,735 (bruto donos). Pri letni inflacijski stopnji 2,8% varčevalec dejansko ni ohranil realne vrednosti deponiranih sredstev. Za te oblike varčevanja tudi izglede za tekoče leto niso najboljše. Centralne banke EU,

ZDA in Japonske trenutno namreč nimajo razlogov, da bi dvignile osrednjo obrestno mero.

Svetovni delniški indeksi brez dvoma se v tem trenutku nahajajo v tako imenovanem bikovem trgu (angl.: Bull market). Nihče ne more zagotoviti, da se bo ta izredno pozitivni trend nadaljeval tudi v tekočem letu. Vlagatelji zaradi tega niso poklicani, da v tem trenutku vse svoje prihranke preusmerijo v delniške trge. Smotrno pa je, da v osebni investicijski program poleg obvezniške komponente vključijo tudi delniško.

Direktno investiranje v delnice na borzah v tujini je sicer

včasih polno administrativnih ovir in zahteva visoke komisije. Tako vlaganje je bolj enostavno in relativno poceni preko investicijskih skladov. V tem slučaju izbira delnic je namreč v pristojnosti upravitelja sklada. Vlagatelji imajo pravico, da geografsko in sektorialno opredelijo svojo naložbo. Poleg tega za nekatere sklade ni potrebno plačati vstopnih komisij. Za naložbe z enkratnim plogom je potrebno samo 500 evrov. Varčevalci, ki ne razpolagajo z visokimi vsotami, se lahko odločijo za mesečno vlaganje po vsaj 50 evrov.

Kljub občasnim in dolгим krizam se delniške investicije dolgoročno najboljše obrestujejo. Pri tem je bistvenega pomena, da varčevalci ne stopijo na vlak prepozno.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

BORZNI INDEKS	PORASTEK OD 01.01. DO 31.12.03	BORZNI INDEKS	PORASTEK OD 01.01. DO 31.12.03
Mibtel-Milan	+ 14,92%	Merval-Buenos Aires	+104,71
Dax 30-Frankfurt	+37,08%	Bovespa-San Paolo	+97,33%
Dow Jones-New York	+24,98%	Set 50-Bangkok	+120,18%
Nasdaq-New York	+50,50%	Sensitive-Bombay	+71,49%

Podatki: Dnevnik "Il Sole 24 Ore"

Letalski turizem

Težave v prevoznem sektorju

Po hudi letalski nesreči čarterskega letala v Sharm el Sheiku, ki je med potrošniki sprožila vrsto dvomov o varnosti v letalskih prevozihi, so se v prejšnjem tednu zvrstile še številne stavke, ki so negativno vplivale na celoten sektor.

Najprej je staklo osebe, ki je zadolženo za nadzor letenja, nato šoferji, zaposleni v javnih prevozihi, sledili pa bodo še uslužbenci italijanske letalske družbe Alitalia, nato piloti in spet osebe, ki nadzoruje varnost poletov, napovedane pa so še druge stavke.

Letalska nesreča v Sharm el Sheiku je sprožila val polemik o varnosti čarterskih poletov, saj številni izvedenci trdijo, da majhne letalske družbe, ki imajo sedež v afriških ali vzhodnoevropskih državah, niso dovolj pozorne na tehnično brezhibnost letal. Če lahko za evropske letalske družbe trdimo, da redno opravljajo tehnične preglede na svojih velikanih, nimamo zagotovil, da to počnejo tudi druge letalske družbe. Nekatere evropske države so že prepovedale nekaterim letalskim družbam prelet nad svojim ozemljem, druge pa so v pričakovanju primernih denarnih nadomestil spregledale problem varnosti in omogočile tem nezanesljivim družbam prelet in pristanek. Nesreča pa je med potrošniki povzročila val vprašanj o de-

janski varnosti letalskih družb in poletov, kar bo nedvomno spet negativno vplivalo na povpraševanje po poletih.

Po premoru zaradi božično - novoletnih praznikov, ko po dogovoru uslužbenci niso

smeli stavkati, da so lahko zagotovili mirne premike ostalih državljanov, so se že začeli prvi protesti zaposlenih. Najbolj vroče je na dveh frontah: uslužbenci letalske družbe Alitalia hočejo zaščititi svoja delovna mesta, saj je celoten sektor v izredno veliki krizi in je zmanjšanje števila zaposlenih skoraj neizogibno, uslužbenci v mestnih javnih prevozihi pa se zavzemajo za boljše delovne pogoje, predvsem pa za tolikšen povešek, da bi odtehtal izgubo kupne moči, ki jo je v zadnjih letih doživel evro zaradi vse višje inflacije. Ker so med pogajanji pri-

stali na le delni povešek, je med raznimi uslužbenci nastal velik razdor, saj so nekateri zadovoljni s predvidenim poveškom 81 evrov, drugi pa bi radi povešek v celoti, kar bi zneslo 106 evrov. Sicer pa so podjetja, ki nudijo javne prevoze, že tako in tako v izredno velikih težavah, saj so prispevki, ki naj bi jih dajala javna uprava, večkrat nezadostni, v vsakem primeru pa izplačani z zelo velikimi zamudami. Ravno zaradi tega se predstavniki prevo-

nikov zavzemajo za korenito reformo celotnega sektorja.

Uslužbenci italijanske letalske družbe pa se bojijo za lastna delovna mesta. Zaradi velike krize, ki v zadnjih letih pesti letalsko prevoznitvo, se pri letalskih družbah odločajo za zmanjševanje števila zaposlenih, čemur predstavniki zaposlenih močno nasprotujejo. V najslabšem primeru, da bi do odpustitev res prišlo, pa bi radi zajamčili odpuščenim vsaj dopolnilno blagajno ali predčasno upokojevitve, kar bi nekoliko ublažilo socialne probleme prizadetih družin.

Mara Petaros

Temelji ekološkega prava

Filozofski in mednarodno-politični temelji ekološkega prava

O ekologiji se v novejšem času ukvarjajo najrazličnejši strokovnjaki, znanstveniki, filozofi in številna ekološka gibanja kakor tudi politične stranke, ki so si prevzele naslov "zeleni", ekološka gibanja in podobno. Redkejši pa so strokovnjaki in pravniki, ki se ubadajo z vprašanjem, kako uzakoniti zmernost pri človeških odnosih z živalmi, rastlinami in neživim svetom.

Marsikdo premalo obravnava dejstvo, da živalskemu svetu grozi-jo številne nevarnosti in da nezadržano upada število živalskih vrst. Po nekaterih podatkih je izumrlo okoli 5.000 živalskih vrst, med njimi veliko nevretenčarjev, kar predstavlja kruto stvarnost, ki grozi vse večjemu številu živalskih vrst. Pa ne, da bi obravnavali le živalski svet: problematika ekološkega prava je izredno pestra, odgovorna in kliče na nova razmišljanja, nove pobude in ukrepe.

V novejšem času se z ekološkim pravom ukvarja docent na Pravni fakulteti v Ljubljani, to je dr. Senko Pličanič. Njegovo raziskovalno in strokovno delo se nanaša zlasti na ekološko pravo in s tem povezanimi vprašanji preobrazbe človekovega razmerja do drugih delov narave, na vodno pravo, energetska pravo, pravo javnih služb itd. Kot predavatelj sodeluje na interdisciplinarnem podiplomskem študiju varstva okolja na Univerzi v Ljubljani.

Pred kratkim je Cankarjeva založba v Ljubljani izdala praktično knjigo dr. Pličaniča z naslovom *Temelji ekološkega prava*.

V knjigi, ki ima 148 strani, bomo spoznali problematiko uničevanja narave, vlogo države in nujnost uzakonitve zmernosti na tem področju. V zaokroženih poglavjih nam avtor prikaže:

- antropocentrizem kot razlog uničenja živali, rastlin in neživega sveta,
- kako uzakoniti zmernost - filozofski in mednarodno politični temelji ekološkega prava,
- pravno filozofske temelje ekološkega prava,
- politično filozofske temelje ekološkega prava,
- ustavnopravne temelje ekološkega prava.

V zaključkih pa nam dr. Pličanič osvetli inštitute ekološkega prava ter vprašanje, kako uzakoniti zmernost. Cilj ekološkega prava je oblikovanje sistema ekocentrizma, to je celovitega sistema pravil obnašanja v razmerju do drugih biotskih skupnosti. Kako doseči, da bi pravo spremenilo naš pogled na sobitja tega planeta, pa je specifično vprašanje, ki ga moramo najprej pravilno razumeti in upoštevati, kako deluje narava in kaj lahko storimo pri tem. Zato je nujno, da postavljamo prava vprašanja tudi tistim, ki v našem imenu odločajo o pomembnih zadevah. Znanost nam bo odgovorila jasno, praktično in razumljivo.

Omenjena knjiga bo marsikateremu strokovnjaku, ki se posredno ali neposredno ukvarja z ekologijo, koristen pripomoček pri vsakdanjem delu, razmišljanju in razvoju ustreznih načinov dela, življenja in obnašanja.

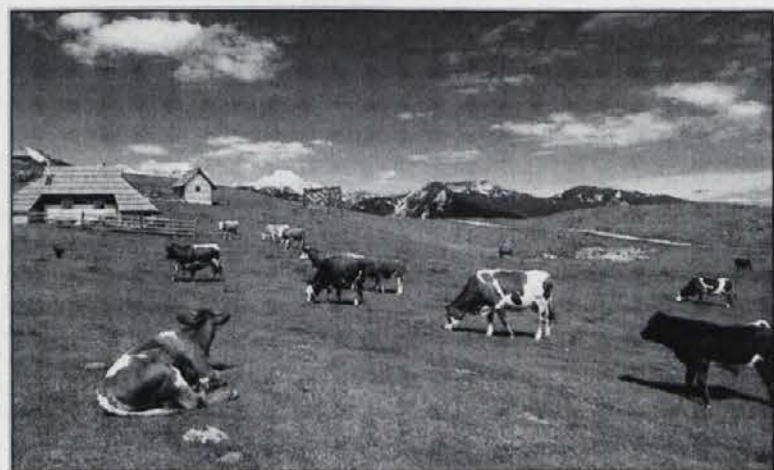
Gabrijel Devetak

SLOVENIJA

Največji del kmetijske zemlje v uporabi zavzemajo travniki in pašniki

V Sloveniji še nekaj nad 77 tisoč družinskih kmetij, ki ustrezajo merilom EU

Vladni urad za makroekonomske analize in razvoj je pred kratkim napravil analizo o stanju v slovenskem kmetijstvu, torej o panogi, o kateri je pred sprejemom Slovenije v EU veliko razprav

Gre za dejavnost, ki sicer prispeva le okoli osem odstotkov bruto domačega proizvoda, toda ima pomembne družbenogospodarske in narodne razsežnosti. Kmetijstvo je važno tudi z vidika varovanja okolja in podeželja.

Iz pridobljenih podatkov t.i. vzorčno strukturnega raziskovanja je razvidno, da je bilo v Sloveniji lani poleti 77.145 kmetijskih gospodarstev, to je družinskih kmetij ter kmetijskih podjetij, družb in za drug. Po svoji velikosti, delovanju in donosnosti ustrezajo zahtevam in merilom EU. Število kmetij in omenjenih organizacij se je sicer

od leta 2000 dalje zmanjšalo za 9,322 oziroma za 10,8%. Kmetijska gospodarstva so imela v uporabi skupno 481,034 ha kmetijskih zemljišč (to je nekaj manj kot četrtina celotnega ozemlja Slovenije), kar pa je kljub razmeroma velikemu zmanjšanju števila gospodarstev le za 1,1% manj kot v letu 2000. V zadnjih treh letih se je torej povprečna velikost kmetijskih gospodarstev, merjena s kmetijskimi zemljišči v uporabi (ne v lasti), povečala s 5,6 ha na 6,2 ha, to je za dobro desetino.

Največji del kmetijske zemlje, ki je v uporabi, zavzemajo trajni trav-

niki in pašniki, saj je v Sloveniji večina kmetijskih zemljišč na za kmetijsko pridelavo manj primernih območij. Površina njiv in vrtov se zmanjšuje. Površina zasejana z žiti, ki so najpomembnejša slovenska poljščina, se je glede na leto 2000 zmanjšala za 6%. Med trajnimi nasadi se je zmanjšala površina sadovnjakov, površina vinogradov pa ostaja nespremenjena. Povečujejo se števila goveje živine, ovac, konj in prašičev. Z vidika sodobnega racionalnega gospodarjenja je zelo pomembno, da se izboljšuje tudi struktura kmetijskih gospodarstev po posameznih velikostnih razredih. Več kot polovica kmetijskih gospodarstev sicer še vedno obdeluje manj kot 5 hektarov zemljišč, vendar pa se je njihovo število v primerjavi z letom 2000 zmanjšalo za 17%. Tudi je spodbudno, da so kmetijska zemljišča manjših kmetij, ki so prenehale kmetovanje, v precejšnji meri v obdelavo prevzela druga, večja gospodarstva. Tako narašča tudi število kmetij, ki imajo v uporabi več kot 10 ha kmetijskih zemljišč.

Iz raziskave o stanju in obetih slovenskega kmetijstva po vstopu Slovenije - njene izsledke so objavili v publikaciji *Ekonomsko ogledalo Slovenije* -, je očitno, da je v tej dejavnosti ustavljeno nazadovanje, ki je bilo posledica prejšnjih neugodnih razmer in pogojev. Potrebna pa bodo seveda nadaljnja prizadevanja, saj je, denimo, povprečna slovenska kmetija trikrat manjša kot v Avstriji, kjer so sicer naravne razmere za kmetijstvo najbolj podobne slovenskim. V Sloveniji je skratka še zmerom veliko majhnih in premalo srednje velikih kmetijskih gospodarstev, velikih pa skoraj ni.

M.

Komorni zbor Nova Gorica Dve zgoščenki

V zadnjih dneh decembra je Komorni zbor Nova Gorica, ki ga vodi Ambrož Čopi (na sliki), izdal kar dve zgoščenki; prva, *Iz koncertnih sporedov*, prinaša posnetke z nastopov v letih 1999-2003, druga, *Z gozdom prihajam*, pa je na nek način "avtorska", saj so na njej predstavljene le skladbe skladatelja Pavleta Merkuja.

Imeniten dosežek, če pomislimo, da so zbor ustanovili šele pred dobrimi petimi leti. Ambiciozno zastavljen program je prav kmalu "navrgel" tudi opazne uspehe. Ambrož Čopi, zagotovo eden najbolj prodornih dirigentov na Slovenskem, je bil pač pravi naslov za bliskovit napredek. Seveda do točke, ki jo ta hip zbrana skupina pevcev omogoča. V nekaj sezonah so se povzpeli do najvišje stopničke na Slovenskem (Zlata plaketa na tekmovalju Naša pesem, Maribor 2001, 2003), uspehe

pa nizajo tudi na mednarodnem prizorišču (Riva del Garda, In ... canto sul Garda, C. A. Seghizzi). Na obeh zgoščenkah lahko poslušamo posnetke z nastopov, kar včasih ni dovolj dober ekvivalent "popolnosti" studijske izvedbe, kljub temu pa je mogoče občudovati doživete interpretacije in dirigentov smisel za

poglobljanje v bistvo vsake skladbe. Slednje še najbolj pride do izraza pri "Merkujevi" zgoščenki, ki je tematsko vezana na enega avtorja, vsebinsko pa pretežno na duhovno izročilo krščanstva. O tem je dirigent Ambrož Čopi v odlično oblikovani spremni knjižici zabeležil naslednje misli: "Pričujoči posnetki bodo trajen dokaz o neizmerni želji zbora po odkrivanju novega, kvalitetnega v naši primorski zborovski zakladnici. Mnoge skladbe so bile slovenski publiki predstavljene prvič, izdane na zgoščenki pa pomenijo pomemben dosežek zbora pri uveljavljanju in predstavitvi domače ustvarjalnosti doma in v tujini." Poteza, da se zbor predstavi tudi na tak način, je vsekakor pogumna, obenem pa za samo delo komorne skupine tudi spodbudna. Po prvi petletki se naredi nek obračun, ugotovi nivo kvalitete, analizirajo slabosti in nadaljevanje kariere se zastavi z ambicije, ki bodo segale še više.

Jože Štucin

Od 29. decembra 2003 do 2. januarja 2004 Novoletno srečanje mladih v Hamburgu

Skupnost bratov iz Taizeja je letos že 26. leto zapored povabila mlade Evropejce na srečanje, na "romanje zaupanja in sprave". Dvainpolmilijsko severnonemško mesto Hamburg je sprejelo kar 60.000 mladih iz vseh koncev Evrope.

Srečanje nam je ponujalo najrazličnejše dejavnosti. Od pogovorov do petja, najrazličnejših srečanj, molitev, tišine, potepanja po mestu in odkrivanja njegovih zanimivosti.

Člani naše skupine, v katero je spadalo nekaj zamejcev in Italijanov ter večja skupina Slovencev, smo se z avtobusom iz Nove Gorice odpravili na pot v nedeljo v zgodnjih popoldanskih urah. Najprej smo se ustavili v Ljubljani, kjer smo se udeležili maše, nato pa smo nadaljevali pot proti oddaljenemu Hamburgu. Tja smo prispeli v ponedeljek zjutraj in se kar takoj z vsemi ostalimi Slovenci zbrali v mestnem razstavišču Messenhalles, kjer smo dobili podrobnejša navodila. Na izbiro smo imeli 4 skupine, katerih bi se udeleževali čez vse srečanje: pevsko, delovno, navadno in meditativno. Na podlagi naših izbir so nas poslali v različne župnije,

tam pa so nam določili prenočišča. Velik del zamejcev, pod vodstvom Andrea Corve, smo se znašli v najbogatejšem predelu Hamburga, Blankenese, manjši del njih, ki jih je vodil Martin Tul, pa je imel to nesrečo, da se je odpeljal celih 50 km iz mesta. Kljub temu pa da smo bivali v Blankenese, smo nasprotno od večine spali v šolski telovadnici.

Takoj smo se srečali z najrazličnejšimi narodnostmi, med nami pa ni bilo nikakršne pregrade. Čeprav se nismo poznali, smo se med sabo pozdravljali in se odprto pogovarjali. To je bil res edinstven občutek, saj smo ves čas čutili, da smo tukaj zbrani iz enakega razloga, da imamo vsi iste želje in ista pričakovanja. Pravzaprav nas popolnoma nič ne ločuje.

Preko 200 župnij je mladim iz 35 držav odprlo vrata, kjer so dopoldne navadno imeli večjezične molitve in pogovore po manjših skupinah. Pogovori, ki so se odvijali v angleščini, saj je bilo na njih zbranih nekaj oseb različnih narodnosti, so se razvili tudi v prave razprave. Vsak je pridal svoj doprinos na temo kot npr. "Zavedajo se neizključivega trpljenja nedolžnih ... Katere težke situacije so se me v zadnjem času najbolj dotaknile?", "Jutrišnja sveta ne postavljajo le državni voditelji... Ali poznam ljudi, ki so tudi z omejenimi sredstvi gradili boljšo prihodnost za ljudi okoli sebe?", "Dober človek prinaša iz dobrega zaklada svojega srca dobro. Zaradi česa se je težko odločiti in živeti dobro srčno?", "Kakšno vedenje in katera dejanja odsevajo dobroto in zaupanje?". Mnenja so bila različna, v njihovem bistu pa so stremela k istemu cilju. In to nas je spet združilo, da smo se čutili blizu eden drugemu.

Popoldne smo povečini namenili obisku mesta. Kot vsako velemesto je tudi to od nas zahtevalo kar nekaj napora in pozora, čeprav nam na področju umetnosti ni nudilo ravno obsežnega bogastva. S podzemsko železnico smo se vozili od konca do kraja in razkrivali rojstni kraj

velikega Brahmsa in Mendelsohna, to mesto z največjim pristaniščem v Evropi. V Messenhallesu pa so se ves čas odvijala predavanja in srečanja npr. s sestrami matere Terezije, s skupnostjo prizadetih, z bolivijskim škofom Juarezom de El Alto, z dvema raziskovalcema, z umetnostjo... No, kar obširen repertoar dejavnosti!

Silvestrovanje se je z naglico bližalo... Vsaka župnija je organizirala svojo novoletno zabavo, ki se je pričela z molitvijo in nadaljevala z družabnostjo in prigrizkom v župnišču, kjer se je vsaka narodnost predstavila s svojo točko v programu. Nekateri so zaplesali svoje tradicionalne pleske, drugi so peli, tretji so kaj uprizorili... Preživeli smo res svojevrstni vstop v novo leto 2004! Naslednjega dne, 1.1.2004, smo lahko poležavali v toplih spalnih vrečah kar do poldne (ponavadi smo se morali namreč zbuditi že ob 6.30...), ko je bilo na vrsti neobičajno kosilo. Prijazne družine so nas povabile na novoletni obed in nas zelo obilno pogostile. Prav vsi od nas smo bili velikodušno sprejeti med te neznane ljudi, ki so nas pogostili kot prave prijatelje!

Popoldne smo se vsi Slovenci zbrali v razstavišču in se tam v velikem številu udeležili sv. maše.

Srečanje se je naglo bližalo koncu. Čakala nas je še zadnja noč, naslednje dopoldne pa smo z avtobusom že krenili proti domu. Naše potovanje se je zaključilo v soboto, 3. januarja, ko smo se že ob 6. uri zjutraj znašli v Novi Gorici.

Za nami je potovanje polno novih izkušenj in dogodkov, srečanje, ki nam je marsikaj darovalo. Nekateri se domov vračajo bogatejši, drugi pa morda nekoliko razočarani. V Severni Nemčiji seveda poteka hladnejše življenje. Ljudje niso tako "za zabavo", zato tudi obredi niso bili ravno najbolj razgibani. Vsekakor pa kar ostane, so samo lepi trenutki, ki nas bodo spremljali čez celo leto 2004!

Tanja Zorzut

15

ČETRTEK,
15. JANUARJA
2004

"Zaustavite desnico"

Piero Fassino in zaustavljanje slovenske desnice

Nedavno tega je v javnosti odjeknila vest, da naj bi bivši predsednik Slovenije Milan Kučan in dr. Ciril Ribičič dan po osamosvojitvi (27.6.2003) prosila nekdanjega italijanskega zunanjega ministra Piera Fassina, naj italijanska in evropska levica pomagata, da ne bi v novih Republikah na tleh nekdanje Jugoslavije prišla na oblast desnica. Na nekatera zgražanja nad tem početjem (glej članek dr. Ivana Štuhca "Ideologija nad nacijo", Družina 9.11.2003) se je oglasila tudi svetovalka nekdanjega predsednika Slovenije Špela Furlan (Družina, 9.11.2003). Dejala je, med ostalim, "da, žal, Štuhc ne pozna knjige in ne ve, da Piero Fassino ne govori o desnici in levici na Slovenskem", ampak "govori o Jugoslaviji, o italijanski in evropski desnici oz. levici" in še naprej "da se na dan po osa-

mosvojitvi Kučan ni udeležil srečanja s Pierom Fassinom." Nekaj takega je potem izjavil tudi Kučan na nacionalni TV.

Resnici na ljubo je treba povedati, da je Fassino v svoji knjigi (*Per passione*) na str. 292 zapisal, da je dne 27.6.2003 prišel v Ljubljano na srečanje s Kučanom in Ribičičem in da so ga ob tej priložnosti "Slovinci prosili, naj jih ne pustijo same, in rotili italijansko in evropsko levico, naj ne podarita neodvisnih bivših jugoslovanskih Republik desnici." Navedene izjave ni mogoče po nobeni logiki razlagati tako, da bi bilo v zadnjem stavku mišljeno podarjanje novih držav na tleh Jugoslavije neki evropski desnici. V poštev pride le desnica v teh novih republikah, vključno s slovensko. Vsaka drugačna razlaga odpa- de in predstavlja poskus potvarjanja pomena izjave in be-

ganja ljudi. Če Fassinova izjava drži, je tako očitek Štuhca, da sta Kučan in Ribičič na srečanju s Fassinom postavljala ideologijo nad nacijo, povsem umestna. Hkrati odpira izjava vrsto neprijetnih vprašanj, kot npr.: ali naj to pomeni, da se je slovenska levica v času tranzicije obdržala na oblasti s pomočjo iz tujine? In kakšna je bila ta pomoč? So bile potemtakem volitve zgolj okrasna fasada (pseudo-)demokracije? Da ne govorimo o neprijetnih občutkih, ki jih v človeku vzbuja ponižujoč položaj prosjaka, v katerega bi se naj spravila Kučan in Ribičič z beračenjem za kos oblasti. Če pa Fassinova izjava ne drži, bi ga morala prizadeta jasno in odločno demantirati v javnosti, česar pa nisem še nikjer zasledil. Končno ne gre zgolj za grdo senco, ki je bila s tem vržena na slovensko demokracijo, ampak tudi za dostojanstvo, njuno osebnost, in dostojanstvo slovenske države.

Milan Gregorič

Z 2. STRANI

Pomembno...

Gre vsekakor za škandal mednarodnih razsežnosti, zaradi česar je legla velika senca na celotno italijansko državo. Osrednja vlada in parlament doslej še nista sprejeli ustreznih ukrepov, znano pa je, da obstajajo trenja in nesoglasja v sami vladni večini. Gospodarski minister Tremonti bi ob tej priložnosti baje rad obračunal z guvernerjem Banke Italije Faziom, le-ta pa vztraja na stališču, da sam ni pristojen za nadzorstvo nad družbami, ker je za takšne naloge pristojna že omenjena Consob. Naj bo karkoli, eno je jasno: množice varčevalcev so bile opeharjene, naloga vlade in zakonodajne oblasti pa je, da naredita vse, kar je potrebno, da se gojufijam naredi konec. Nacionalno zavezništvo je pred dnevi imelo pomembno

zborovanje v Rimu. Podpredsednik vlade in glavni voditelj te vladne stranke Fini je moral predvsem pomiriti razburkane vode v stranki. To se mu je v bistvu posrečilo, saj so na zborovanju z veliko večino odobrili stališča, ki jih je obrazložil v svojem poročilu. Zahteval pa je, naj vladna koalicija čimprej preveri delo, ki ga je opravila v prvi polovici svojega mandata, in po potrebi tudi izvede nekatere spremembe v sestavi same vlade. Odločno pa je vztrajal, naj se prizna enako dostojanstvo vsaki posamezni članici vladne koalicije, pri čemer se je obregnil ob ministra Bossija in Tremontija. Prvega je pozval, naj v bistvu "brzda svoj jezik", drugemu pa je očital, da preveč samovoljno vodi svoje ministrstvo. Medtem ko slednji doslej previdno molči, se je Bossi tako razhudil, da je spet zagrozil

s krizo vlade, čemur naj bil sledil razpis predčasnih državnih volitev. Spet bo torej moral poseči predsednik vlade Berlusconi in najti način, kako pomiriti "vročevrtno", a vsekakor zelo dragocenega zaveznika Umberta Bossija.

Pred dnevi so v Rimu zborovali vodilni predstavniki tistih političnih skupin in skupin, ki v organizacijskem pogledu ne pripadajo glavnim silam leve sredine. Med njihovimi voditelji izstopata predvsem bivši komunist Occhetto in bivši javni tožilec Di Pietro. Predmet razprave je bilo predvsem pismo bivšega ministrskega predsednika in sedanjega predsednika Evropske komisije Romana Prodi, ki se zavzema za skupen nastop vseh levosredinskih političnih sil tako na letošnjih evropskih volitvah kot zlasti na

prihodnjih državnozborskih volitvah v Italiji. "Pripravljeni moramo biti na ustanovitveni pravi Romano Prodi - močnega in enotnega političnega subjekta, pri čemer pa se moramo odpovedati vsaki obliki veta in diktata ter se odločiti za krepko in trajno enotnost, ki naj temelji na skupnih pravilih". Načelno se s tem vsi strinjajo, dejansko pa marsikdo želi pristaviti svoj lonček, tako da v tem trenutku ni povsem gotovo, da bo leva sredina nastopila enotno tako na evropskih kot na italijanskih državnozborskih volitvah. Sredi prihodnjega meseca bodo zborovali predstavniki treh glavnih levosredinskih političnih skupin in sklepali o obliki nastopanja na evropskih volitvah sredi tega leta. Tedaj bomo morda lahko že rekli, ali je letošnje leto za res prelomno ali ne.

PISMO IZ PRESTOLNICE - 10. 1. 2004

Dušan Rogelj

Zanimiva popraznična Ljubljana...

Življenje se počasi vrača v stare kolesnice. Praznično okrasje in novejše jelke še niso izginile z ulic in trgov, ko se stemni, mesto še vedno čarobno žari. A na ulicah je spet več hitenja, prerivanja, neprijazne živčnosti. Smeh, otroška razigranost in pričakovanje so z obrazov skoraj izginili. Sem in tja je še opaziti stiske rok in objemanje, ko se srečajo znanci, ki si pred novim letom niso utegnili voščiti.

Takih pa mora biti veliko, saj se bifeji in restavracije niso dosti izpraznili. Nemara zato, ker je treba praznična doživetja in nove "trače" predebatirati tudi v širši družbi? Kakor koli že, večina se je vrnila k vsakdanjim opravkom, delo in skrb nas ženejo v nov krog. Bo letos kaj drugače kot sicer januarja, ki po splošnem občutju velja za najdaljši mesec?

Hollywoodski dedek Mraz je tudi ljubljanskim otrokom prinesel težko pričakovano nadaljevanje filmske sage Gospodar prstanov. Multikino Kolosej se po obisku in dobičku še naprej izkazuje kot ena najbolj donosnih kapitalskih naložb. Žepe lastnikom pridno polnijo mladi in še mlajši, sem opazil, ko sem spremljal sina na ogled katerega od filmov z "obveznega seznama" njegovih vrstnikov. Iz svojih šolskih let se bolj spomnim seznama obveznega "domačega branja" ... Res pa je, da sem si pri starših izprosil, da so me prve-

ga Kekca peljali gledat najmanj petkrat zapored ...

So zaradi filmskega besnila mladine nad Potterji, matricami in podobno produkcijo s sporedov ljubljanskih gledališč skoraj izginile decembrske otroške in mladinske predstave, ki so nam v mestu naredile praznike bolj pravičnejše kot takratni revni sprevodi dedka Mraza?

Poleg lutkovnega gledališča se svojemu poslanstvu in staremu slovesu ni izneverilo Slovensko mladinsko gledališče, saj je kar dvajsetkrat odigralo svoje uspešnice Pika Nogavička, Sneguljčica in sedem palčkov ter Mary Poppins.

SMG se pa lahko tudi pohvali, da je za praznike dobilo darilo v obliki nagrade. Še ena nagrada - ne prva ne zadnja za to našo po svetu najbolj znano gledališko izvozno "blagovno znamko" - je prispela s Kube, kjer so "mladinci" gostovali oktobra s predstavo Kdo se boji Tennesseeja Williamsa? Podelili so jim jo gledališki kritiki za najboljšo predstavo festivala in lanskega leta na Kubi. To priznanje utrjuje ugled SMG kot zglednih in delovnih ambasadorjev slovenskega gledališča po svetu. Podobno v ogledalu sveta pa govori tudi o tem, da je režiser Matjaž Pograjc po uspehih na tujem ta čas eden naših najuspešnejših režiserjev sodobnih (tudi gibalne) zvrsti teatra. Ne pozabimo, da je tudi spiritus agens skupine Betontanc, ki je na Dunaju pravkar premierno uprizorila svoje

novi delo Wresterlin' Dostojevski - kot je slišati, z velikim uspehom tako pri občinstvu kot pri kritikih.

Decembrsko dogajanje za otroke je letos v veliki meri zapolnil Cankarjev dom s projektom Kraljestvo pravljic - z več predstavami, posebej pripravljenimi za mlajše občinstvo (pripravili so kar pet premier otroških predstav ter družinski koncert Peter in volk). Kljub strogo urbanemu okolju in v njem prevladujoči "sodobni" vzgoji se je pokazalo, da so še kako potrebne. Obisk je presegal tudi najbolj optimistična pričakovanja: v decembru so na teh prireditvah našli več kot 14.000 otrok in njihovih staršev. Rekordno! Konec decembra se je v Veliki sprejemni dvorani odvil še pravi "sejem" različnih dejavnosti - z najrazličnejšimi delavnicami, igralnicami, bralnicami ... Snovalca - Kulturno-vzgojni program Cankarjevega doma in uredništvo otroških revij Ciciban ter Cicio - že razmišljata, da bi bilo take programe vredno razvijati tudi med letom. Še zlasti zato, ker je poplava poceni vsebin in bleščečih se neumnosti za otroke že skoraj zalila prestolnico.

Ko Ljubljano obišče družina, se po pravilu pojavi vprašanje, kako uskladiti različne želje. In v "demokratični" družini imajo otroške prednost. Zato še malo razmislimo, kam jih odpeljati, da bo "volk sit in koza cela", kje v prestolnici starši ne bodo le vodilci, varuhi in malo živčni spremljevalci.

Tisti, ki se radi nasmejete skupaj z otroki, ne boste zgrešili z obiskom ljubljanskega Lutkovnega gledališča. V tem mesecu imajo na sporedu desetino različnih predstav, od

zlate klasike (Žogica Marogica, Sapraniška) do novjših projektov (Perzej, Ikarjev let, Zakaj?...). Ne manjka tudi volk, tokrat posebej, ki se je odločil, da ne bo krvoloč (Zgodba o dobrem volku). Z malo večjimi otroki pa lahko na primer 18. januarja skupaj uživate ob Tauferjevi priredbi Linhartove gledališke klasike Ta veseli dan ali Matiček se ženi.

Pred lutkami ali po njih (predstave v LGL so ob 11. ali 17. uri, pot do podrobnjšega sporeda in naročila vstopnic vam zelo olajšata računalnik in svetovni splet) se lahko sprehodite na Ljubljanski grad ali po knjigarnah. Med tremi ta čas odprtimi razstavami na gradu je tudi razstava jaslic, pripravljena v sodelovanju z župnijskim uradom sv. Jakoba. Računalniško "pismeni" otroci pa bodo navdušeni nad predstavitev preteklih obdobij Ljubljane v grajskem Virtualnem muzeju.

Da se postopanje po trgovinah in knjigarnah za otroke ne spre-

ni v moro, je dobro vedeti, kaj iskati. In če se Božiček in dedek Mraz še nista do konca iztrošila, majhen namig: pri založbi Sanje, ki je med drugim znana po izdajah humoresk in šansonov znamenitega Frana Milčinskega - Ježka (otroci jih "posvojijo" nič manj kot pesmi kakšnih Be Pop ali Game Over), so pravkar izdali novo zgoščenko glasbene skupine Tolovaj Mataj - zbirko starih, a posrečeno avtorsko posodobljenih slovenskih ljudskih pesmi.

In da bo mera otroškega dneva polna, se spotoma ustavite še na razstavi del priznanega ilustratorja, karikaturista in humorista Boža Kosa. Njegove risbe in stripe poznajo mlajši predvsem iz Cicibana. Razstava je na ogled v Galeriji Sončnica, v poslovni stavbi Konzorcij.

In če bo na izletu približno tako, bodo naši junaki domov grede prepevali ali pa spali. Kot oče bi vam bolj privoščil slednje, tudi odrasla ušesa so enkrat polna.

OSTANI ZVEST NOVEMU GLASU, KER TI NOVI GLAS VSAK TEDEN GOVORI O ZVESTOBI NAŠIM VREDNOTAM!

NOVI GLAS JE TVOJ TEDNIK! NAROČI SE NANJ IN PRIDOBI NOVEGA NAROČNIKA!

Naročniki, ki bodo poravnali naročnino na Novi glas za leto 2004 do 31. januarja 2004, bodo sodelovali pri žrebanju za potovanje z Novim glasom v Španijo, ki bo v drugi polovici aprila 2004.

POSAMEZNA ŠTEVILKA:

1,00 €

LETNA NAROČNINA 2004:

Italija: 45,00 €

Slovenija: 48,00 €

Inozemstvo - navadna pošta: 65,00 €

Inozemstvo - prioriteta pošta: 85,00 €

GORICA: Travniki 25 / tel. 0481 533177 (uprava) / fax 0481 548276 / uprava@noviglas.it

TRST: Ul. Donizetti 3 / tel. 040 365473 / fax 040 775419 / trst@noviglas.it